nedeljski
Primorski dnevnik

Leto XV. - Št. 129 (4283) TRST, nedelja 31. maja 1959 Cena 30 lir Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo

Zopet korak naprej

Čez nekaj let bodo izstrelili v vesolje prvega človeka, tako da se bo lahko vrnil živ in zdrav na Zemljo

Prejšnji četrtek so v Ameriki izstrelili dve majhni opici 500 kilometrov visoko in ju eno uro in pol po izstrelitvi našli živi v morju 2.400 kilometrov daleč od točke izstrelitve. Izstrelili pa so ju na Floridi pri Cape Canaveralu z izstrelkom *Jupiter*, a v morje sta padli pri Malih Antiljah kot kaže nemljevid. Večja opica se imenuje Able in tehta tri kilograme, druga pa *Baker* in nima niti pol kilograma. Vidite ju na sliki: prvo v sredini, drugo desno. Levo pa je Jupiter s konico, v kateri sta bili opici zaprti. Izstrelek je letel 10.000 kilometrov na uro.

Znanstveniki so sporočili, da so podatki, ki so jih registrirali aparati dokazali, da sta obe opici malo trpeli zaradi učinkov zelo močnega pospeška brzine ob izstrelitvi rakete in zaradi pomanjkanja teže med poletom, ki je trajal samo štirt ure. Ravnatelj za raziskovanja v pomorski medicinski šoli je izjavil, da je srčni utrip obeh opic zelo malo spremenil.

Poizkus, ki bi moral nadzorovati reakcijo opice Able v fazi pomanjkanja teže pa ni uspel. Opico «Able» so več tednov vežbali v središču v Huntsvillu v državi Alabama in v vojaški bolnišnici Walter Reed v Washingtonu. Opremljena je bila s spremnikom na slušalke in tako nameščena v konici, da je držala ročaj telegrafskega aparata. Naučena je bila, da bi morala pritisniti ročaj vsakikrat, ko se je v konici v presledkih dveh sekund prižgala rdeča luč. Toda na zemlji niso dobili nobenega znaka. Vsi ostali znanstveni instrumenti so brezhibno delovali.

Opici sta bili nameščeni v dveh posameznih oddelkih konice. Prva v kabini, ki je tehtala okoli 100 kg, druga pa v manjši kabini.

Able je ležala na hrbtu s privzdignjenimi koleni na posteljici iz steklenih vlaken. Oblečena je bila v posebno obleko za vesoljske polete.

Druga, manjša opica Baker je imela na glavi poseben šlem iz plastike in je ležala na posebni posteljici iz dveh plasti gume.

Ameriška agencija za aeronavtiko in vesolje (NASA), ki je organizirala poizkus, bo proučila tudi obnašanje različnih celičnih sistemov: kvasa, človeške krvi, koruze, mušjih ličink itd. Pri drugem poizkusu bodo proučevali učinkovanje kozmičnih žarkov in odsotnosti teže v veliki višini na proces delitve in oploditve celic.

Poskus spada v vrsto poskusov, ki so jih začeli že sovjetski znanstveniki in pri tem dosegli lepe uspehe. Vendar pa predstavlja ameriški poskus korak naprej v prodiranju človeka v vesolje. Zato so ameriški znanstveniki prejeli čestitke iz vsega sveta. Že pred enim letom so v SZ izstrelili na podoben način — toda vedno le navpično — nalašč v ta namen izučene pse, ki so se živi vrnili. Začelo pa se je z znamenito *Lajko* v *Sputniku 2*, ki pa se ni vrnila živa. Toda že takrat se je dokazalo, da je mogoče ustvariti v oddaljenosti nad tisoč kilometrov take pogoje, da kateri koli sesalec višje vrste lahko živi. Glavno vprašanje, ki ga morajo učenjaki do kraja rešiti je torej povratek živega sesalca — živali ali človeka na Zemljo. In prav to je bilo v četrtek ponovno dokazano.

Američani so izdelali v ta namen poseben načrt, ki je znan pod imenom «*Načrt Merkur*», za katerega so določili dve sto milijonov dolarjev ali 125 milijard lir. Končni namen načrta je izstrelitev umetnih satelitov, v katerih bodo ljudje, ki se bodo lahko vrnili na Zemljo. Zato bo moral imeti izstrelek ali raketa tako veliko konico, da bo lahko v njej živel človek ali pa tudi več ljudi. Učenjaki predvidevajo, da bo konica tehtala nad tisoč kilogramov. Podobna bo gobi, letela pa bo z glavo naprej okrog Zemlje v krogu, za začetek, v višini samo 200 kilometrov. Nato se bo s pomočjo posebnih raket začela približevati Zemlji, in sicer v spirali. Padec na Zemljo bodo omogočile naprave, ki bodo podobne padalom.

Pred kratkim so znanstveniki sporočili, da so že izbrali sedem moških od sto kandidatov, ki so se prijavili za prve vesoljske polete. Vsi so mlajši od štirideset let, vsi so usposobljeni za najmanj 1.500 ur letenja, vsi so nižji od 1,80 m in lažji od 77 kilogramov. Med njimi bodo torej določili prvega vesoljskega človeka, za njim pa še ostale.

Poleg človeka bo v konici tudi filmska kamera za snemanje, naprave za registriranje dihanja, utripanja srca in seveda tudi radijski oddajnik s sprejemnikom, tako da se bo človek lahko pogovarjal z ljudmi na Zemlji. Za iskanje konice po njenem padcu na Zemljo pa pripravljajo avtomatične radarske naprave, svetleče plavajoče boje, eksplozivne naprave in podobno. Nekatere naprave so preizkušali že v četrtek, ko so iskali konico z opicama.

Vsekakor pa bodo prej nadaljevali poskuse z opicami in šele čez nekaj let bo prišel na vrsto človek. Časopisi so že začeli objavljati opise raznih «mučenj», ki jih morajo pretrpeti omenjeni kandidati za vesoljske polete. Tudi po televiziji ste morda že videli velike centrifugalne naprave, s katerimi povečajo človekovo težo celo do dvanajstkrat, naglo zmanjšujejo brzino, nato težo telesa skoraj povsem odstranijo, toplota se nenehno spreminja od najhujšega mraza do neznosne vročine, ki bo nastala, ko bo konica s človekom padla zopet v atmosfero itd. Bodoči vesoljski piloti se učijo opravljanja čisto navadnih del pod posebnimi pogoji, ko postane nerešljivo vprašanje n. pr., kako obrniti gumb na radijskem aparatu, ko je sila teže popolnoma izginila, ko se ne morete s svojim telesom nikamor upreti...

Noben poskus z opicami pa nam ne bo mogel povedati, kako bo človek s svojim razumom reagiral spričo vseh teh spremenjenih pogojev v vesolju. To vprašanje proučujejo psihologi in pomagajo inženirjem in fiziologom pri usposabljanju omenjenih sto kandidatov. Nujno je namreč potrebno, da vesoljski človek ohrani vse svoje razumske sposobnosti v celoti. Le tako bo lahko odkril nove možnosti za nadaljnji prodor v vesolje, za polete na Luno, na Mars in naprej.

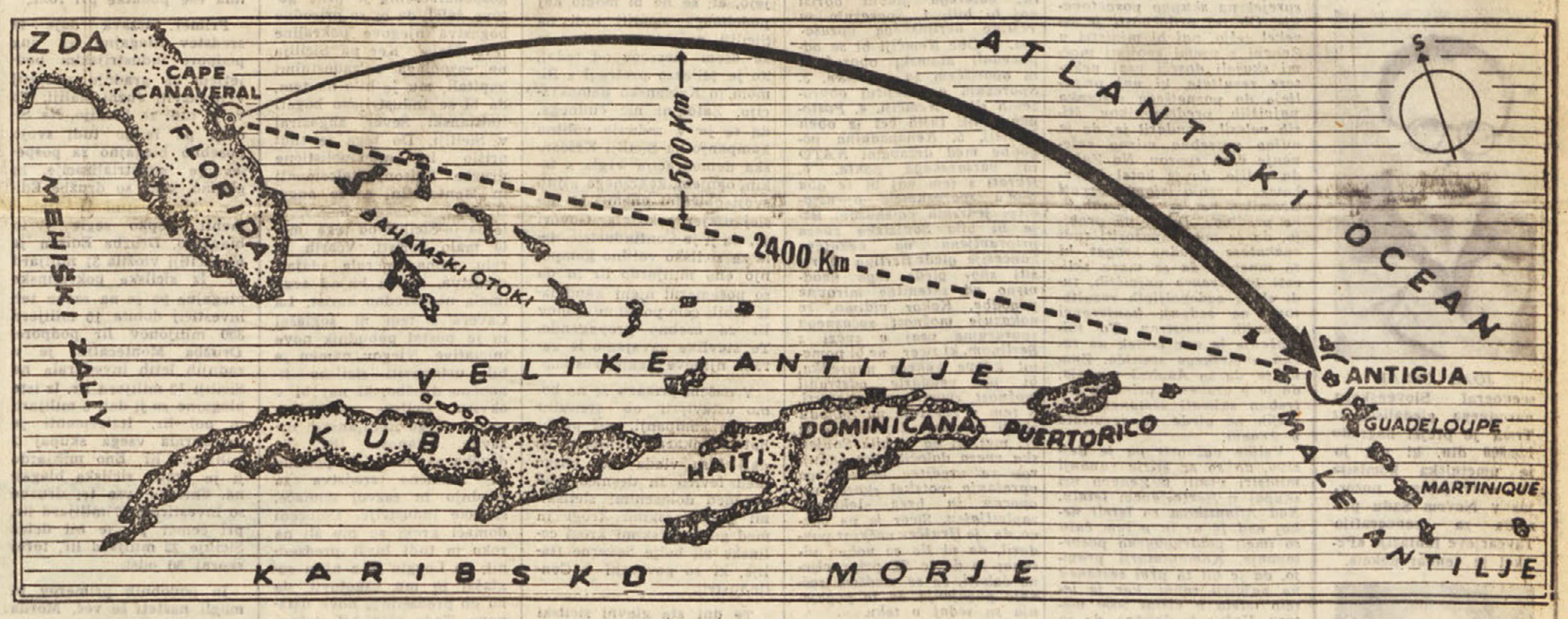

Pred pogostejšimi tajnimi sejami štirih zunanjih ministrov

Gromiko, Lloyd in Murville poudarili željo naj bi se iskal kompromis glede Berlina

Lloyd in Murville predlagata ohranitev sedanjega stanja z iskanjem «izboljšanja»

Večerja pri Gromiku - Konferenca bo trajala še dva tedna?

ŽENEVA, 30. — Na današnji plenarni seji zunanjih ministrov, ki ji je predsedoval Selwyn Lloyd, so govorili Gromiko, Lloyd in de Murville. Dan prihodnje seje ni bil določen, pač pa je Selwyn Lloyd sporočil, da ga bodo določili sporazumno. Zvečer so se štirje ministri sestali na večerji pri Gromiku.

Gromiko je izjavil, da so zahodni načrt, kakor ga je obrazložil 26. maja Herter, in izjave de Murvilla o tej zadevi, nesprejemljivi in da ne morejo biti podlaga za razgovore.

Med drugim je Gromiko poudaril, da je potrebno odpraviti nenormalno stanje v Berlinu, in je govoril o «sabotaži in propagandi, ki ju vodijo ekstremistični elementi Zahodne Nemčije proti Vzhodni Nemčiji».

Namignil je na možnost krajevnega incidenta, ki bi lahko povzročil splošen spopad zaradi stalnega stika med zahod., sovjetskimi in nemškimi četami. Pripomnil je, da je berlinsko vprašanje kakor «vžigalna vrvica zelo blizu soda smodnika».

Sovjetski minister pa ni izključil možnosti rešitve, ki bi bila sprejemljiva za vse prizadete. Izjavil je: «Prepričani smo, da je taka rešitev mogoča, in sovjetska vlada ima, da bo naša konferenca našla temelje, na katerih bo berlinsko vprašanje mogoče rešiti v interesu miru. S tem v zvezi je dodal, da je treba štiristranske sporazume, ki so bili sklenjeni po zadnji vojni, nadomestiti z novim sporazumom. «Toda, je pripomnil Gromiko, zahodni predlogi o Berlinu so povsem nesprejemljivi in ne morejo biti predmet diskusije». Poudaril je, da Sovjetska zveza ne bi mogla sprejeti ohranitve okupacijskega režima v Berlinu v kakršni koli obliki, in je dodal, da tri zahodne države predlagajo prav to. Njihov načrt teži za tem, da ohrani okupacijo v Zahodnem Berlinu in da jo celo razširi na vzhodni Berlin. Sovjetski predlogi za spremembo zahodnega Berlina v svobodno demilitarizirano mesto na bi lahko dali bivši nemški prestolnici nov statut in zagotovili berlinskemu prebivalstvu mirnost. To bi bilo povezano z jamstvi, kakor je n. pr. imenovanje štiristranske komisije, ki bi nadzorovala izvajanje sporazumov. Omenil je tudi možnost jamstva OZN za Berlin.

Selwyn Lloyd je v spravnem tonu pobijal utemeljevanja Gromika v zvezi z Berlinom. V glavnem je izrekel prepričanje, da bi bilo primerno pustiti nespremenjeno sedanje stanje, toda hkrati iskati izboljšanje tega stanja. «Če gospod Gromiko ne sprejme našega načrta za združitev Berlina, in če mi ne moremo sprejeti njegovega načrta, o tem, kar on imenuje ustanovitev svobodnega in demilitariziranega mesta», je izjavil Lloyd, «bi bila logična rešitev v poudarku, da bo napredovanje v tem, da se pusti v glavnem stanje takšno, kakršno je sedaj in da se v nekaterih stvareh izboljša».

Lloyd je priznal, da je stanje v Berlinu nenormalno; poudaril pa je, da je ta nenormalnost odraz nenormalnega stanja v vsej Nemčiji. «Stanje v Berlinu bo v glavnem ostalo nenormalno do nemške združitve», je izjavil Lloyd, ki je pripomnil: «Ceprav je nenormalno, deluje zelo dobro in ne predstavlja nobene grožnje za mir».

Zatem je Lloyd zavrnil trditve Gromika, da je okupacijski režim v Berlinu središče mednarodne napetosti in da sedanje stanje nudi zahodnim državam oporno točko za NATO. Zadnji je govoril de Murville, ki je odgovoril na izjave Gromika. Izjavil je, da ne more sprejeti dokaj dramatične slike, ki jo je Gromiko podal o sedanjem stanju v zahodnem Berlinu, ki ga je označil za «središče spletk, vohunstva, neke vrste prednje postojanke hladne vojne».

Omenil je, da je bila edina prava kriza v Berlinu med sovjetsko blokado leta 1948 - 1949, in je dodal, da se je berlinsko vprašanje sprožilo, ko je sovjetska vlada 27. novembra 1958 poslala svojo prvo noto. Omenil je grožnjo, ki jo vsebuje omenjena nota v zvezi z Berlinom. «Priznati moram in hočem z zadovoljstvom priznati, je pripomnil minister, da se sovjetski kolega v nobenem delu svojega govora ni povrnil k tej ideji. Vendar sem prisiljen reči, da drugi glasovi, ki se izražajo v imenu sovjetske vlade v raznih državah Evrope in ki jih mi večkrat poslušamo, obrazložujejo zadevo drugače. To nam povzroča zaskrbljenost, ki je ne morem skrivati. Glede tega bi želel imeti od Gromika pojasnila».

Nato je de Murville izjavil, da so po njegovem mnenju do sedaj eni in drugi v zadostni meri obrazložili svoje stališče, in da je diskusija bila koristna, čeprav se stališča niso približala.

Zatem je de Murville zagotovil, da Zahod ne odklanja sporazumov, ki bi bili mogoči: «Zahodne države, je pripomnil, nameravajo na vsak način preprečiti sleherni incident. Zahodne države se ne strinjajo z utemeljevanjem sovjetske delegacije, da sta berlinski statut in sedanji okupacijski režim stvari, ki ju je treba obsoditi in se jim odpovedati. Seveda je okupacijski statut nenormalen. Toda nič manj nenormalen ne bi bil obstoj zahodnoberlinskega svobodnega mesta, kjer ne bi bilo zahodnih zasedbenih čet». Na koncu je de Murville izjavil: «Vendar smo pripravljeni mirno proučiti predloge, ki bi

(Nadaljevanje na 8. strani)

Aktualni portreti

BORIS PAHOR tržaški pisatelj je pretekli teden prejel nagrado Društva književnikov Slovenije za svoj roman «Onkraj pekla so ljudje».

JOŽKO LUKES član Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta je prejel denarno nagrado v znesku 200 tisoč din, diplomo in pozlačeno značko, kar mu je umetniška komisija IV. «Sterijinega pozorja» v Novem Sadu priznala za vlogo Jurija Mačka v Tavčarjevi fantaziji «Pekel je vendar pekel».

JOZE CESAR scenograf Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta je prejel nagrado 120.000 din, ki mu jo je umetniška komisija IV. «Sterijinega pozorja» v Novem Sadu priznala za scenografijo Tavčarjeve fantazije «Pekel je vendar pekel».

CATERINA VALENTE, od leta 1952 gospa von Aro, je dobila lani Oskarja za lahko glasbo in danes poje v nemščini, francoščini, angleščini, španščini, italijanščini, svedščini in japonščini ter je na tem, da gre na dvakratno turnejo okrog sveta.

VLADIMIR NABOKOV ruski emigrant, sedaj ameriški državljan, govori in piše v treh jezikih. Napisal je več romanov, a literarno slavo mu je prinesel v angleščini napisan roman «Lolita», ki je sedaj izšel tudi v italijanskem prevodu.

Sedem dni v svetu

Dulles in Ženeva

Ko so se štirje zunanji ministri pripravljali na novo fazo razgovorov v Ženevi, je v nedeljo prišlo sporočilo o smrti bivšega ameriškega državnega tajnika Dullesa. Čeprav se je njegova smrt pričakovala zaradi neozdravljive bolezni, vendar je ta novica napravila globok vtis v vsem svetu. Dullesovi prijatelji in nasprotniki so v svojih izjavah poudarili velike državniške in politične sposobnosti pokojnika. Se posebno je njegovo smrt občutil predsednik Eisenhower, ker je bil Dulles pravi tvorec ameriške zunanje politike in zahodne politike sploh ves čas Eisenhowerjevega predsednikovanja. Tudi Hruščev in Mikojan sta poudarila velike politične sposobnosti pokojnika. Oba sta izjavila, da je bil Dulles v svoji politiki dosleden in odkrit nasprotnik. Če pa je uvidel, da se v kateri stvari moti, je to naravnost priznal. Kot doslednemu in ostremu protikomunistu se mu ni bilo bati sprejeti pogajanj s Sovjetsko zvezo, ker mu ni mogel nihče očitati simpatije s komunizmom, kakor je v ZDA običaj. Hruščev je še posebno poudaril, da je Dulles v zadnjem času napravil nekaj realističnih potez, ki so omogočile začetek pogajanj med Vzhodom in Zahodom in konferenco zunanjih ministrov v Ženevi.

Zaradi Dullesove smrti so štirje zunanji ministri prekinili svoje seje v Ženevi v sredo in četrtek ter odpotovali z letalom v Washington na pogreb. Zelo prijeten vtis je napravilo v ZDA dejstvo, da je na pogreb prišel tudi sovjetski zunanji minister Gromiko. Poudarja se, da je ta gesta mnogo pripomogla k nadaljnji popustitvi napetosti in da se razgovori sedaj nadaljujejo v mnogo mirnejšem ozračju.

Na Dullesovem pogrebu ni bilo, na željo pokojnikove žene, nobenih govorov. Pogreba se je udeležil tudi kancler Adenauer in večje število zunanjih ministrov. Predsednik Eisenhower je izkoristil navzočnost štirih zunanjih ministrov v Washingtonu in jih sprejel na skupno posvetovanje. Ob tej priložnosti je izrekel željo, naj bi ministri v Ženevi z vsemi svojimi močmi skušali doseči vsaj nekatere rezultate, ki naj pripeljejo do poznejšega sestanka najvišjih predstavnikov štirih velesil. Poudaril je, da je nujno potrebno mirno reševanje vseh sporov. Na Zahodu trdijo, da je hotel Eisenhower s svojo izjavo poznati Gromiku, naj sprejme zahodne predloge. Drugi pa pravijo, da je hotel opozoriti tudi «nekatere zahodne kroge», ki so mnenja, da se mora sklicati konferenca najvišjih, tudi «brez zadovoljivih rezultatov» na sedanji konferenci zunanjih ministrov. To tolmačenje je nov očitek na račun angleškega stališča. Znano je, da so Angleži mnenja, da je v vsakemu primeru potrebno sklicati sestanek najvišjih ne glede na rezultate v Ženevi.

Velike važnosti pa je dejstvo, da so se štirje zunanji ministri vrnili v Ženevo vsi skupaj v Herterjevem letalu. Nad Atlantikom so leteli nekaj nad 16 ur in v tem času so imeli poldrugourno posvetovanje. Komentatorji pravijo, da je bil to prvi sestanek na najvišji ravni, ker je letalo letelo v višini 5000 metrov. Važno je dejstvo, da so štirje ministri takoj ob prihodu v Ženevo prebrali časnikarjem prvo skupno izjavo o svojih razgovorih. Izjava poudarja, da je bil njih razgovor v letalu koristen in da so pri razgovoru proučili dosedanje napredovanje na ženevski konferenci. Politični opazovalci poudarjajo, da je to prva skupna izjava štirih ministrov in da se prvič uporablja beseda «napredovanje».

V takem razpoloženju so štirje ministri v petek popoldne, takoj po povratku iz Washingtona, imeli novo tajno sejo pri angleškem zunanjem ministru Selwynu Lloydu. Včeraj so imeli popoldne plenarno sejo, zvečer pa novo ožjo sejo pri Gromiku.

Na splošno se poudarja da prihajajo ženevski razgovori v odločilno fazo. Govori se, da bi bili zahodni ministri sedaj pripravljeni ločeno razpravljati o začasni ureditvi berlinskega vprašanja. V torek je Herter obrazložil zahodni načrt o Berlinu. O tem načrtu sicer poudarjajo, da je sestavni del celotnega zahodnega načrta. Vendar pa vse kaže, da se eni in drugi nagibajo k temu, da se vsaj načelno sporazumejo, in da se ostalo prepusti predsednikom vlad, ko se bodo pozneje sestali. Trdi se, da vsebuje minimalni program zahodnih držav naslednje: 1. Ohranitev sedanjega stanja o Berlinu in po potrebi nekatere koncesije. 2. Poudarjanje odgovornosti štirih velesil za Berlin in Nemčijo. 3. Nobene sovjetske enostranske pobude v Berlinu ali v Nemčiji, dokler ne bo sporazuma o končni rešitvi.

Po mnenju Zahoda naj bi to bili temeljni elementi sporazuma, ki naj omogočijo sklicanje konference najvišjih. Baje so zahodne države pripravljene podpisati tudi izjavo, ki pa ne bi bila formalna pogodba o nenapadanju. V izjavi bi se obvezale mirno reševati mednarodne spore. Sporazumeli naj bi se tudi, da bodo obnovili pogajanja o razorožitvi, in poudarili bi potrebo čim hitrejšega sporazuma za prepoved jedrskih poizkusov.

Govori se tudi o sovjetskem kompromisnem načrtu, katerega glavni obrisi naj bi bili: 1. Sporazum za rešitev berlinskega vprašanja. 2. Obe Nemčiji bi se odpovedali atomski oborožitvi in oporiščem za izstrelke. 3. Sporazum o omejitvi oboroženih sil v Nemčiji. 4. Postopen umik tujih čet iz obeh Nemčij. 5. Nenapadalna pogodba med državami NATO in varšavskega pakta. 6. Hkrati s tem naj bi se oba bloka sporazumela o ustavitvi jedrskih poizkusov. Baje bi bila Sovjetska zveza pripravljena na nekatere koncesije glede Berlina in rešiti spor glede tega neodvisno od sklenitve mirovne pogodbe. Kakor vidimo, se nakazuje možnost začasnega sporazuma vsaj v zvezi z Berlinom, ki sicer ne bi pomenil kdove kakega napredka, bi pa vendarle odstranil možnost zaostritve napetosti. S tem v zvezi se na Zahodu zlasti poudarja dejstvo, da je 27. maj, ki ga je bila Sovjetska zveza določila kot zadnji rok za ureditev berlinskega vprašanja, potekel skoraj neopazno in brez slehernih zapletljajev. Sicer je pa znano, da je Hruščev večkrat poudaril, da ni šlo za noben ultimat in da je SZ pripravljena čakati, če se medtem začnejo pogajanja. In ta pogajanja so sedaj v teku.

Potem ko so se udeležili Dullesovega pogreba so se štirje zunanji ministri sestali v Beli hiši, kjer jih je sprejel predsednik Eisenhower (od leve: Herter, Couve de Murville, Eisenhower, Selwyn Lloyd in Gromiko)

Hruščev v Albaniji

V ponedeljek je predsednik sovjetske vlade Hruščev prišel na daljši uraden obisk v Albanijo. To je prvi uraden obisk Hruščeva v tej najmanjši in najbolj stalinistični državi sovjetskega bloka. Mnenje je da je hotel Hruščev s svojim obiskom poudariti važnost tudi te države v vzhodnih zunanjepolitičnih dogajanjih. Iz govorov, ki jih je Hruščev imel v Tirani, Skadru in Koču, pa se da sklepati, da je hotel poudariti važnost Albanije tudi z vojaškega stališča. V svojih govorih je Hruščev vztrajno poudarjal, da je sklep italijanske in grške vlade, da dovolita ameriška raketna in atomska oporišča na svojem ozemlju, zelo nevaren in da lahko ima nevarne posledice. Poudaril je, da bo sovjetska vlada «prisiljena sporazumeti se z albansko vlado» glede postavitve sovjetskih raketnih oporišč v albanskem gorovju, če bosta Italija in Grčija postavili taka oporišča na svojem ozemlju.

Grški zunanji minister Averof je s tem v zvezi odgovoril, da Grčija ni do sedaj še nič sklenila glede takih oporišč. Poudaril pa je, da Grčija zavrača sleherno grožnjo s tem v zvezi in da ima pravico sama odločati o tej zadevi.

(Nadaljevanje na 8. strani)

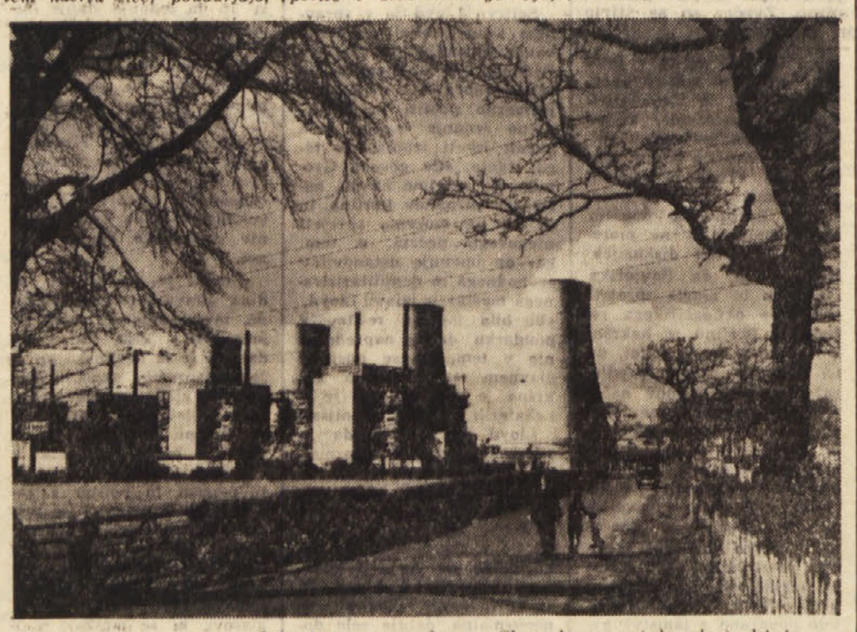

Pogled na atomsko električno centralo v Chapelcrossu (Skotska), ki je začela obratovati te dni in ki je druga v Angliji in četrta na svetu

Ob dnevu republike

Prihodnji torek praznujemo dan republike, ki pomeni hkrati tudi dan republikanske ustave.

Pred 13 leti so napredne demokratične sile slavile zmago nad ostanki fašizma in socialno konservativnostjo, povezano s savojsko monarhijo, ki se je spečala s fašizmom in je morala zato tudi deliti njegovo usodo. Leto kasneje pa je ustavodajna skupščina sprejela novo republikansko ustavo, v kateri se slovesno proglaša načelo, da nova italijanska republika temelji na delu. S tem se prav gotovo ni hotela poudariti le nesporna stvarnost, značilna za vsakršno družbeno ureditev — kajti ni občestva ljudi, ki bi ne temeljilo na delu; s tem se je hotelo hkrati poudariti, da mora v novi državi delo pridobiti tudi tiste pravice, ki jih v prejšnji monarhistični in fašistični državi ni imelo niti jih je moglo imeti.

Ali moremo reči, da smo se — po 12 letih — kakor koli približali uveljavljanju tega temeljnega načela republikanske ustave? Ne, ne moremo. Pojutrišnjem bodo Italijo preplavile svečane uradne proslave dneva republike in poslušali bomo nič manj svečane uradne govore najbolj kvalificiranih predstavnikov republikanskih oblasti. Mnogo lepih besed bo slišati ob tej priliki — kot običajno; toda roko na srce: ali vam vest prav nič ne očita? Ali ste morda storili vse, kar je bilo v vaši moči, da bi stopili odločno in pogumno na pot, ki je zapisana v ustavi?

Vaša vest ne more biti čista. Postopno, a vztrajno ste težili tja, kjer se zagrizeni sovražniki nove Italije in nove družbene ureditve niti ne skrivajo; z njimi paktirate, njihovo podporo iščete — trdovratno pa odklanjate podporo naravnih zaveznikov republike, pri tem pa najdete vrsto izgovorov, ki so vsi, — v večji ali manjši meri — iz trte izviti. Slovesno proslavljate dan republike, hkrati pa iščete zaveznikov pri monarhistih in bivših fašistih.

Po dejanjih, ne pa po besedah nas boste sodili. Tako stoji zapisano. Vaša dejanja pa govore jasno, in zato tudi naša sodba ne more biti drugačna: vaša proslava dneva republike so prazne fraze, za katerimi ni niti trdne volje niti namena, da bi italijansko delovno ljudstvo pridobilo v družbeni in državni ureditvi tisto mesto in tisto priznanje in pravice, ki mu po ustavi pritičejo.

Toda bridko se motite, če mislite, da bo tako moglo iti v nedogled. Zgodovine ni moč opehariti: prej ali slej pride do obračuna, ki je pogosto zelo tragičen. Danes še utegnete izkoriščati določene okoliščine, ki vam omogočajo, da se držite na oblasti: toda kaj bo jutri?

Vedno več je znakov, da so se vas ljudje naveličali, in tudi orožje Sv. oficija se je obrnilo proti vam...

Začelo se je na periferiji, kjer je razlika med vašimi besedami in dejanji najbolj otipljiva; prihodnjo nedeljo vas čaka nova preizkušnja...

Tudi mi bi vam imeli marsikaj očitati...

Opominov je mnogo, nekateri so zelo resni: bodo zalegli, ali pa je treba zaključiti, da je vaša slepota neozdravljiva?

DEJANSKO OZADJE «IDEOLOŠKIH NASPROTIJ»

Sicilske volitve in monopoli

Kaj razberemo iz stenografskega zapisnika s sestanka predstavnikov Confindustrie in predstavnikov sicilskega gospodarskega življenja

Danes teden bodo na Siciliji šli na volitve. Po porazu, ki ga je demokrščanska koalicija doživela v Dolini Aoste, se mnogi sprašujejo, ali se ne bi moglo kaj podobnega zgoditi tudi na Siciliji, posebno zato, ker je že osem mesecev od tedaj, ko je Milazzo pretrgal z Rimom in Krščansko demokracijo. Zato ni nič čudnega, da se je v sedanjo volilno kampanjo na Siciliji Krščanska demokracija vrgla s takim ognjem, kakršnega kljub svoji običajni vnemi, ni doslej nikjer pokazala. Govori se, da ji je Confindustria dala za sicilsko volilno kampanjo eno milijardo lir in da so posamezni njeni kandidati dobili celo po 60 milijonov lir za osebno propagando. Te številke navajamo le zaradi njihove zanimivosti....

V našem prikazu se ne bomo ustavljali ob trenutni volilni kampanji, pač pa bi hoteli prikazati trenje, ki že dalj časa vlada ne toliko med levico in desnico, pač pa med določenimi sicilskimi gospodarskimi krogi in med gospodarskimi krogi celinske ali bolje Severne Italije, ki so povezani v Confindustrii.

Te dni sta glavni sicilski osebnosti predsednik Milazzo in industrialec La Cavera. Večina sicilskega ljudstva izgovarja njuni imeni z nekim upanjem. Nočemo reči, da sta Milazzo in La Cavera revolucionarja. Se od daleč ne. Milazzo je krščanski socialec, La Cavera pa industrialec, ki bi kot tak prav gotovo ne mogel biti kdovekako simpatičen sicilskim množicam, ki žive v skrajnem siromaštvu. Če pa o njima ljudstvo govori z določenim upanjem, je to zato, ker se tako prvi kot drugi upirata nadvladi v Rimu in Milanu. O sporu med Milazzom in bivšim predsednikom La Loggio smo že poročali. Manj znana je zadeva industrijca La Cavere. Ustavimo se pri njem.

Že pred leti si je La Cavera prav gotovo v soglasju z mnogimi sicilskimi industrialci in gospodarstveniki zadal nalogo, da nekoliko zajezi gospodarsko nadvlado, ki jo izvaja Confindustria. Kot sicilski gospodarstvenik je prav gotovo želel, da bi se prirodna bogastva njegove pokrajine izkoriščala. Ker pa Sicilija ne razpolaga z zadostnimi kapitali, mu je bilo na tem, da bi se industrijsko bogati italijanski Sever angažiral v Siciliji. Do tega je tudi prišlo in monopolistične družbe Edison, Italcementi in Montecatini so se angažirale v sicilskem bogastvu, le da je Sicilija od tega imela malo koristi. Včasih je celo sama morala dajati sredstva, ne da bi od tega imela neposredno korist. La Cavera s tem ni soglašal in je postal pobudnik nove iniciative. Njegov namen je bil, ustanoviti sicilsko finančno družbo, ki naj bi v okviru sicilske pokrajine imela vlogo italijanske državne ustanove IRI. Ta družba naj bi dajala pobudo in finančna sredstva za gradnjo in razvoj domače, sicilske industrije. Določeni domači krogi so mu šli na roko in tudi bivši predsednik La Loggia je z njim soglašal in mu zagotovil, da bo on predsednik nove ustanove. Toda niso bili istega mnenja predstavniki že omenjenih treh monopolov. In pred tednom smo v nekem italijanskem tedniku brali stenografski zapisnik sestanka, na katerem so se 7. julija lani sestali predstavniki omenjenih monopolističnih družb in La Cavera.

Iz omenjenega zapisnika zvemo, da so De Micheli, Pesenti, Faina, De Biasi in drugi predstavniki omenjenih monopolističnih družb grozili La Caveri, ker da se hoče povezati z državnim kapitalom in z državnimi gospodarskimi ustanovami proti njihovim zasebnim družbam. To je za njihove pojme tako rekoč zločin in Faina je La Caveri očital, da se je povezal s komunisti. La Cavera jim je odvrnil takole: «Vi ste vzrok komunizma, ker vi povzročate siromaštvo, nepravičnost in korupcijo». V zapisniku beremo, da je De Biasi zaključil sestanek z grožnjo, da bo La Cavero s pestmi pobil....

Ce imamo v vidu tako stanje, nam je razumljivo tudi to, kar počenja palermski nadškof Ruffini, ki se je pognal ne le proti komunistom, ampak tudi proti voditelju krščanskih socialcev na Siciliji in demokrščanskemu disidentu Milazzu in vsem onim, ki z njim soglašajo, torej tudi La Caveru. Interesi Confindustrie in z njo povezanih političnih in gospodarskih krogov gredo torej preko interesov sicilskih ljudi, tudi preko interesov določenih sicilskih gospodarstvenikov. Monopolistični položaj je osnovni pogoj za popolno nadoblast. Ce bi se na Siciliji ustvarile kolikor toliko samostojne družbe, ki bi imele svoj sedež doma, bi bile monopolistične družbe in z njimi povezani krogi prikrajšani. La Cavera, se kot predsednik sicilske sekcije Confindustrie «Sicindustrie» tega zaveda. Hrvati pa se kot Sicilijanec zaveda, da bi del teh sredstev mogel ostati doma. Kar bi na Siciliji veliko zaleglo. Zato ne soglaša z dosedanjo prakso, posebno ko ima vse podatke pri roki.

Primer: država daje iz sredstev Blagajne za jug podporo industrijskim podjetjem za gradnjo podjetij v nerazviti Južni Italiji. To velja tudi za Sicilijo. Na Siciliji pa imajo tudi svojo posebno blagajno za pospeševanje industrializacije. In glejmo, kako so družbe Edison, Montecatini in Italcementi krepko segle v to blagajno. Družba Edison je na Siciliji vložila 31 milijard lir. Iz sicilske pokrajinske blagajne pa je na račun teh investicij dobila 15 milijard 350 milijonov lir podpore. Družba Montecatini je v zadnjih letih investirala na Siciliji 12 milijard lir. Iz iste blagajne so ji dali 5 milijard in pol lir. Italcementi je investirala vsega skupaj 3 milijarde lir. Eno mikijardo ji je vrnila sicilska blagajna. Skratka: vse tri družbe so investirale 47 milijard lir, pri čemer pa je bil delež Sicilije 22 milijard lir, torej skoraj 50 odst.

In podobnih primerov bi mogli našteti še več. Morda je najbolj značilen primer ESE (Ente Siciliano Elettricità), ki ni mogel izločiti nezasluženega dobička družbe SGES, ki ima nad 100 odstotkov čistega dobička pri dobavljanju električne energije ne da bi je ona sama proizvajala. Ta dobiček gre izključno na račun potrošnika, zato ni nič čudnega, da potroši prebivalec Sicilije na leto komaj 65 kWh električne energije, dočim je povprečje Italije 450 kwh.

Kot vidimo, se na Siciliji prepirata dve struji finančnikov in gospodarstvenikov. Gre jima za bolj proste roke pri izkoriščanju sicilskih bogastev in cenene delovne sile. Krščanska demokracija se je postavila na stran najbolj zahtevnih monopolističnih podjetij iz Severne Italije. Cerkvena hierarhija: kardinal Ruffini in Sv. oficij stä krepko z njo.

Vprašanje je, kaj bodo rekli volivci sami. Pred kratkim smo prinesli nekaj zelo značilnih podatkov o sicilski bedi. Samo v Palermu je n. pr. 36.000 stanovanj, ki niso primerna za stanovanje in bi jih bilo treba porušiti. V teh stanovanjih živi okoli 200.000 ljudi, ki jim je edina hrana kruh in testenine in kjer vladata skrajna beda in tuberkuloza. Pred kratkim je v Trstu predaval italijanski pisatelj Danilo Dolci o svojem poizkusu na Siciliji. Kdor ga je poslušal, se je spraševal, ali je Sicilija še v Evropi ali ne več. Morda bodo razmere, ki jih je na omenjenem predavanju Dolci prikazal, pobudile sicilske volivce, da bodo odpovedali pokornost demokristjanom, njihovim zaveznikom in tistim, ki stojijo za njimi.

„Domači prelat" Pija XII. obsojen

Lažni vitez in lažni župnik, toda pravi monsignor po zaslugi papeža Pija XII., ki ga je imenoval za «domačega prelata», je bil na Tahitiju obsojen na pet let zapora in na 110.000 frankov globe.

Gre za Philippa Demouliera, ki si je nadel ime Mouliere de Champgrand. Tožilec je potreboval poldrugo leto, da je zbral vse potrebne podatke o razgibanem življenju tega pustolovca velikega kova, obtoženega 18 prevar. Philippe, rojen 1924 v Turenni, zapuščen od staršev že od rane mladosti, je veljal že s šestimi leti za najvnetejšega ministranta župnije v Sancerre. Ko mu je bilo 16 let, je pobegnil v Nemčijo z nekim nemškim častnikom, nato pa se je skesan vrnil pod okrilje cerkve in postal semeniščnik pri jezuitih v Lyonu. To je bilo leta 1945. Toda njegovi nadrejeni so bili mnenja, da ni rojen za talar in tako so ga prepričevali, naj postane poklicni vojak.

Demouliera so odslovili iz semeniščа, toda ta si je izbral drugo teološko fakulteto. Pravim semeniščnikom je namreč ukradel potrebne dokumente, tako se mu je posrečilo postati najprej kaplan, nato župnik in naposled ga je papež Pij XII. imenoval za «domačega prelata».

Ko je postal monsignor, se je lotil velikopoteznih špekulacij: z izgovorom, da bo sezidal in ustanovil semeniščе za vernike na Tahitiju, je izvabil lepe denarce iz francoskih in ameriških škofov in nadškofov. Vozil se je v razkošnem avtomobilu in živel na veliko roko, tako pa zbudil tudi prve sume pri policiji.

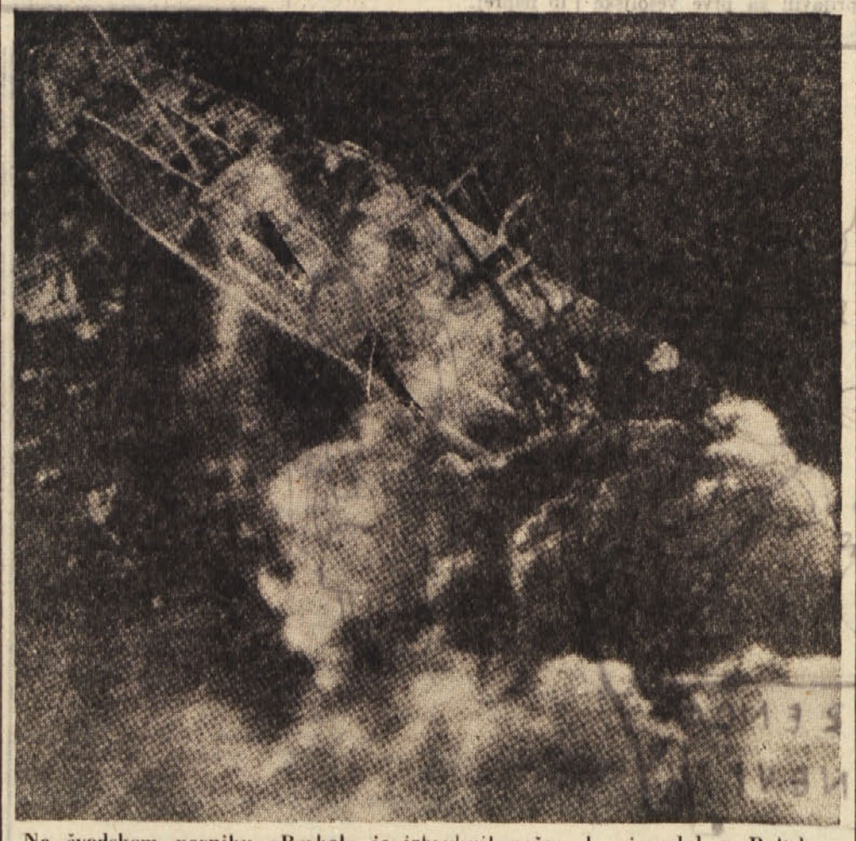

Na švedskem parniku «Berkel» je izbruhnil požar, ko je plul v Baltskem morju. Posadko so rešili

V sredo je prišla na povabilo Esperantskega društva v Koper japonska novinarka Jošiko Kajino iz Tokia. Zaposlena je pri velikem tokijeskem dnevniku Jomiuri-Simbun, a že dve leti ni videla svoje domovine. Leta 1957 se je odpravila na pot po Evropi, toda ne kot petična turistka, tudi ne kot predstavnik trgovske mreže. Njen namen je bil preprost in nekompliciran: Evropi pokazati sodobno Japonsko, japonskega človeka, ki prav tako kot vsi drugi živi in dela, se izobražuje in zabava, obenem pa spoznati življenje v Evropi. Predvsem je treba vedeti, da je gospa Jošiko Kajino vneta esperantistka, ki z dnevno prakso dokazuje pomembnost in vrednost tega mednarodnega jezika.

Predavanje v mali dvorani koprskega gledališča je bilo nekakšno miniaturno slavje, v katerem je nemajhno vlogo igrala mladina. (Žal pa nismo opazili ne radijskih in ne časopisnih novinarjev. Ali je Koper res že tako veliko mesto?). Zvedeli smo, da je ga. Kajino odpotovala iz Tokia čez Aljasko najprej na Dansko, nadaljevala svojo pot na Svedsko, pa na Nizozemsko, se odpravila v Belgijo, od tam v Francijo, Anglijo, Spanijo, Italijo, Nemčijo in Avstrijo in se navsezadnje ustavila v Sloveniji. Njena pot jo zdaj pelje iz Avstrije, v Pariz in v London, kjer bo prejela navodila svojega lista, kaj in kako za naprej. Povsod pa: predavanja, intervjuji, sprejemi in simpatična prišepetavanja o porcelanski deklici iz Osake. Na vzorno preprost in umljiv način je japonska novinarka prikazala «nekompliciranost» japonske pisave, ki šteje približno 3.000 ideogramov, t. j. znakov z določenimi miselnimi pojmi. Vse to se je zdelo (na predavanju, seveda!) neverjetno lahko, preposto in umljivo, toda ko smo naslednjega dne slučajno prisostvovali «obredju», ko je ga. Kajino pisala v Tokio razglednico, seveda v japonščini, smo obstrmeli v začudenju, kako hitro ji gre ta «hieroglifska» pisava spod roke. No, kasneje je zaplesala — v originalnem kimonu — nekaj tipičnih japonskih ljudskih (toda že stiliziranih!) plesov, in sicer «Ples rdečih cvetočih češenj» in «Ples rdečih». Ob koncu je odgovarjala na vprašanja iz publike in z vdanim nasmehom japonske gejše dajala avtograme polku mladih poslušalcev.

Z esperantisti je po predavanju sedla pod streho Loggie, nega stebrišča, ki ima to srečno kvaliteto, da edino v Kopru lahko utrujenemu kozmopolitu nudi nekaj antične romantike. Najprej sem si zagotovil japonski pozdrav, bralcem «Primorskega dnevnika» in njeno fotografijo. Potem je odgovarjala vsem vprek: o japonskih šolah, kulturi in vtisih, ki jih je dobila pri nas. Pravi, da smo zelo prijazni ljudje. Z muko smo ji razložili (ob pomoči vdanoneuničljivih esperantistov), kako da v Italiji izhaja slovenski časopis in da zdaj nisem docela prepričan, če je vse natanko razumela. V politiko se nismo spuščali.

Da, ta ljubka, krhka japonska stvarca predstavlja v Evropi Japonsko, svojo domovino. Predstavlja jo z jezikom, ki ga danes govori vedno več ljudi: z esperantom. In še z drugim jezikom, ki ga pozna žal še premalo ljudi na svetu: z jezikom srca, z jezikom prijateljstva med narodi, medsebojnega razumevanja in preprostega spoštovanja.

Novinarka Jošiko Kajino je iz Jokohame, kjer je bila rojena, in iz Tokia, kjer dela, odhaja naprej po Jugoslaviji. In potem še naprej po Evropi. Napisala bo knjigo in eno poglavje bo nosilo naslov: Jugoslavija. Morda pa bo v tej knjigi tudi košček Koprа in košček dobrih ljudi, ki jih ji želimo s strani «Primorskega dnevnika».

Sajonara — Na svidenje, Jošiko Kajino iz Tokia!

MILAN LINDIČ

ZAČARANI AVTOMOBIL

DAVY JONES

Kadar je Trevor Tarpin planil nenadoma skozi vrata gostilne «Vrabec v roki» kakšnih dvajset minut potem, ko je gostilno zapustil in odšel domov, se ni nihče začudil. Poznali so ga. Zelo dobro so vedeli, da bo na poti domov gotovo srečal kaj posebnega. Ali bo to Dama v sivem ali Črni pes ali Beli konj ali kakšno drugo strašilo ali prikazen. Vsaka takšna prikazen je v diru pognala tega reveža proti gostilni nazaj, kjer se je počutil edino varnega.

In kadar se je tako bled naslonil na gostilniški zid in poskušal priti do sape, je izzval samo trenutno pozornost. Vsi so bili takoj nato zopet zaposleni s svojimi opravki in razgovori. Eden od kvartopircev je dvignil glavo in vzkliknil porogljivo:

«Zopet nazaj, Trevor?»

In to je bilo vse.

Končno se je našel vedno kdo, ki je revežu plačal kozarček ruma, da bi ga ohrabril in ga nato odpeljal domov, pri tem pa pozorno poslušal Trevorovo razlaganje, kje je videl prikazen in kakšna je bila.

Komaj sta Trevor in njegov spremljevalec odšla, se je v krčmi razvila živahna razprava. Eni so Trevoru verjeli, drugi so sodili, da je vse to neumna in ogulena šala, tretji pa so trdili, da s Trevorom ni vse v redu.

Prepir se je tiho pričel, potem pa postajal vse glasnejši. Končno je vsa gostilniška soba odmevala od dokazovanja in ugovarjanja. V trenutku, ko je bilo videti, kot bi govorniki malce prenehali, da bi prišli zopet k sapi, je nastala nenadna tišina — in to je izkoristil Dai Davies.

Udaril je z vrčem po mizi tako, da je vrč skoro počil. Potem je s svojim močnim glasom kriknil:

«Tišina! Naj bo vsaj za trenutek malo reda in tišine!»

Kričal je tako dolgo, dokler zares ni nastopila tišina, potem pa je nadaljeval:

«Poslušajte tole, kar vam bom povedal. Lahko sprejmete, kakor hočete. Toda to je najbolj čista resnica in zgodilo se je pretekli teden. Ko vam bom vse povedal do konca, se pa lahko prepirate o Trevoru še dalje, če hočete lahko zaradi mene tudi do zore. Meni je to popolnoma vseeno!»

Dobro je potegnil pivo iz svojega vrčka in poskušal izvabiti pri svojih poslušalcih čim več zanimanja.

«Preteklo soboto, kot veste, smo igrali rugby v Church Endu in — zmagali. Po tekmi smo odšli v klub na večerjo, po večerji pa se je razvilo običajno pijančevanje. Pivo je bilo odlično — toda da ne bom razvlačeval — tako sem nenadoma izgubil svoje tovariše. Toda ne samo nje, tudi avtobus, ki bi me naj odpeljal domov, sem zamudil.

Bilo je že precej pozno, priznam, toda neki bedak je ostalim povedal, da sem že odšel domov, tako da nihče ni več pomislil name. Ni mi torej preostalo drugega, kot da se napotim tepo peš. Hodil sem počasi in pričakoval, da bo že še prišel kakšen avtomobil, ki me bo popeljal.

Minila je že polnoč in zares nisem več mogel veliko upati, da bom srečal mnogo avtomobilov. Deževalo je. To je bil tisti neugodni dež ki kar naprej teši in gre človeku najbolj na živce Kajti čeprav je bil dež tako droban, sem bil kmalu od zunaj in znotraj moker.

Tedaj sem videl približevanje nekega avtomobila. Bilo je tako temno da ga motovo ne bi opazil, če bi njegovi žarometi tako žarko ne razsvetljevali ceste. Avtomobil je vozil zelo počasi, skoro korakoma. Ustavil sem se, da bi ga pokal ter mu mahnil, naj ustavi. Toda moral sem se odmakniti, ker se avto sploh ni hotel ustaviti.

Začudil sem se. Ko sem ga opazil, je vozil zelo počasi in pomislil sem, da je počasneje vozil zaradi mene. Zato sem stekel za njim, odprl vrata in sedel vanj.

Toda predstavljajte si moje začudenje, ko sem opazil, da avto pelje — brez šoferja. Ribal sem si svoje zaspane in od pijače motne oči, toda šoferja nisem mogel videti. Nekaj me je stisnilo okrog grla. Razen mene ni bilo v avtomobilu prav nikogar. Avto pa je drsel tiho skozi noč, popolnoma neslišno, kajti motor sploh ni delal. Toda to sem šele tedaj opazil.

Sedel sem začuden in prestrašen, nisem vedel, kaj naj naredim. Kljub temu sta me toplota in strah nad glavo kmalu tako premotila, da sem se počutil kar ugodno. Od piva se mi je dremalo in sem se zato kar mirno zvalil v sedež. Prišli smo tako, da niti sam ne vem kako do tistega zavoja pri mostu, saj veste. Že sem pomislil, da bi moral nekaj narediti, obrniti volan, potegniti zavoro ali skočiti iz avtomobila. Toda storil nisem niti enega niti drugega niti tretjega, kajti neka roka je — pomislite — neka roka je tedaj segla skozi odprto okno in obrnila krmilo tako spretno, da smo naravnost idealno prišli okrog zavoja».

«Kakšna roka je to bila? Od kod je prišla?»

«Videl sem jo nekako čudno nejasno v priduseni svetlobi instrumentov okrog krmila. Tako kot se je ta roka pojavila, tako je tudi izginila. In potem smo se zopet peljali tiho naprej po cesti.

Lahko mi verjamete, da se nisem počutil najbolje. Nekaj me je žgečkalo okrog vratu, znoj se mi je cedil po čelu in spodnja ustnica mi je vsa drhtela. In moram vam povedati, da se je ta ista, zelenkasto rumenkasta roka pojavljala pri vsakem ovinku. Spretno je obrnila krmilo in ga potem zopet poravnala, zdaj na desno, zdaj na levo — točno tako, kot je bilo potrebno.

Tudi ta strah zaradi roke je kmalu prenehal. Končno — ta roka mi je vlivala nekakšno gotovost, občutek varnosti. Avto je varno tekel po cesti in ob pravem času zavijal v pravo smer.

Končno smo prispeli do mesta, da prvih signalnih luči. Kadar koli se je pred nami pojavila rdeča svetloba — pomislite — se je avto ustavil, kot da bi v njem sedel šofer. Čakal sem, da se bo pokazala zelena lučka. In jasno — avtomobil se je takoj začel zopet premikati, počasi in tiho, kot da sam ve, kdaj je pot prosta.

Zavili smo dol proti Market Laneu. Tudi tukaj nas je ustavila rdeča luč. Ker stanujem nasproti te ulice, sem izkoristil priložnost, da izginem iz tega nenavadnega avtomobila in zavijem domov. Nikjer ni bilo niti žive duše, da bi se čudila avtomobilu, ki vozi brez šoferja.

Obstal sem in se bal obrniti. Tedaj šele so mi pričele roke drhteti. Hotel sem se umiri. Vzel sem iz žepa cigarete in vžigalnik. Toda v trenutku, ko sem hotel prižgati cigareto, se je pojavil kot iz zemlje neki moški in me poprosil za ogenj. Dejal je, da so se mu vžigalice zmočile enako kot on sam in nočejo užigati. Zdelo se mi je, da je imel prav. Kajti če so njegove vžigalice bile tako mokre kot on, zares niso mogle užigati. Z njega je naravnost tekla voda. Lasje so se mu prilepili na obraz, plašč je bil podoben zmečkani harmoniki, hlačnici sta bili kot dimni cevi, medtem ko sta mu iz čevljev tekla dva potočka vode.

Zazdelo se mi je, kako prijetno je, da sem prav zdaj srečal človeka, kateremu bom lahko povedal svoj čudni doživljaj in sem začel:

— Nekaj smešnega se mi je prav zdaj zgodilo, ko sem hodil od Church Enda sem...

— Od Church Enda? se je začudil možak.

— Da. Zakaj? sem ga nato še jaz vprašal.

Gledal me je z izbuljenimi očmi, gledal mojo skoro suho obleko in nato sebe, popolnoma prepojenega od dežja.

— Tudi jaz sem pravkar prišel od tam! — je dejal tujec.

Zdaj sem se moral čuditi jaz, ker vem, da vso pot nisem nikogar videl.

— Da, je dejal tujec. Moj avtomobil je nenadoma ostal brez bencina in sem ga moral vso pot porivati. Lahko si predstavljate, kako je bilo to prijetno po tem dežju!

«In tako vidite, prijatelji», je končal svoje pripovedovanje Dai Davies, «to je pa moja pripovedka o duhovih. Popolnoma resnična pripovedka. Zdaj pa mi dajte še en vrček piva, ker moram domov, da ne bom srečal ponovno kakšno prikazen ali skrivnostnega avtomobila brez šoferja...».

Karel Putrih: Detajl spomenika pri Urhu.

SPOMINI NA TEŽKO IN JUNAŠKO DOBO

«Ljubljana v ilegali»

(PRVO LETO OKUPACIJE)

Knjiga iz razumljivih razlogov ni nastala toliko na podlagi pisanih virov kot pripovedi premnogih prič - Poznejšemu rodu bo važen zgodovinski vir

Neposredno po osvoboditvi je Boris Kidrič, predsednik prve slovenske vlade dejal v nekem svojem govoru tudi sledeče: «V Ljubljani je bilo spočeto tisto ponosno gibanje slovenskega naroda, ki žanje danes svojo popolno zmago... Spočela ga je Ljubljana, Ljubljana ga je razvila do take stopnje, da se je že leta 1941 dogajalo, o čemer je bila prešnje čase večina ljudi prepričana, da slovenski narod tega ne zmore. Ljubljani gre predvsem zahvala za nastanek in razvoj Osvobodilne fronte. Ljubljani gre predvsem zahvala za njene velike zmage. Ljubljani gre zahvala za nastanek in razvoj partizanstva na slovenskih tleh... Žrtve, najsi so prišle od koderkoli, ne bi rodile takih sadov, če bi zastave osvobodilne borbe tako ponosno ne nosila tudi v času največjega terorja naša bela Ljubljana».

Ni čuda zato, da je bil osvobodilni boj prav v Ljubljani tako veličasten in da je z zgodovino tega boja popisanih toliko slavnih listov. V letih po osvoboditvi je bil spomin na pretekle dni še vse preveč živ in neposreden, da bi bilo mogoče temeljiteje pripraviti zbiranje dokumentacije o tem boju. Z leti pa se je to spremenilo. In tako so pred nekaj leti nekdanji borci začeli zbirati dokumentarno gradivo o osvobodilnem boju v Ljubljani. V čast desete obletnice osvoboditve Ljubljane so začeli pripravljati zbornik gradiva o borbi za osvoboditev Ljubljane. Toda gradiva je bilo vse preveč za eno samo knjigo. In tako je nastala širša zamisel. Namesto zbornika o borbi Ljubljane za svobodo je prav pred dnevi, ko je minilo štirinajst let od osvoboditve slovenskega glavnega mesta, izšel prvi del obsežne izdaje, ki naj prikaže celotno borbo Ljubljane za svobodo. Pod naslovom «Ljubljana v ilegali» je okrajni odbor SZDL v Ljubljani izdal obširno publikacijo, predstavljajočo prvo od štirih knjig, ki bodo obravnavale štiriletno borbo za svobodo Ljubljane

Prva knjiga zbornika «Ljubljana v ilegali» nosi podnaslov «V odločilnih dneh». Zato je v tej knjigi zajeto le prvo obdobje osvobodilnega boja Ljubljane, od okupacije pa do prvih spomladanskih dni leta 1942. To je bilo obdobje glavnih priprav za odpor, medtem ko bo druga knjiga opisovala predvsem začetke vojaškega odpora samega. Ostali dve knjigi bosta obravnavali kasnejše obdobje.

Pomembnost opravljenega dela kaže dejstvo, da v vseh štirih predvidenih knjigah ne bo mogoče objaviti niti polovico vsega zbranega gradiva, ki bo moralo sicer ostati v arhivu, kot dragocen prispevek za bodoče zgodovinarje in pisatelje, ki bodo potrebovali originalno gradivo o boju Ljubljane za svobodo. Na drugi strani pa kaže poročilo uredništva, kakšne težave je bilo treba premagovati pri zbiranju gradiva za zbornik. Ker je bilo osvobodilno gibanje obsojeno na globoko ilegalo, je ohranjenega zelo malo dokumentarnega gradiva. Zato je moralo uredništvo zbirati gradivo največ od človeka do človeka. Tako je pri zborniku sodelovalo več tisoč ljudi, katerih pričevanja so seveda združena v daljše sestavke

Prva knjiga zbornika o ilegalni Ljubljani ima poleg uvodnega poglavja še tri dele. Zbornik uvajata dva sestavka, ki zajemata problematiko osvobodilnega boja iz širše perspektive. Prvi sestavek je prispeval Boris Kraigher in v njem prikazal, kako je KP v Ljubljani začela boj na osnovah, ki jih je ustvarila že pred vojno. Drugi sestavek pa je izpod peresa pok. Borisa Kidriča in doslej še ni bil objavljen

Sledi večje število sestavkov, ki tvorijo prvo poglavje zbornika in prikazujejo, kako je komunistična partija gradila temelje množičnega revolucionarnega gibanja.

Drugo poglavje zbornika je posvečeno tehniki, ki je predstavljala močno oporo ilegalnemu gibanju. To so zanimivi sestavki, ki prikazujejo kako je partizanska tehnika v Ljubljani zrasla na temeljih partijske tehnike in se razvila v silo, ki je okupatorji niso mogli uničiti. Tretji del zbornika pa prinaša vrsto sestavkov, ki prikazujejo prve mesece osvobodilnega boja v Ljubljani. Ti sestavki kažejo, kako je Osvobodilna fronta prodirala v Ljubljani na posamezne terene in rajone in kako so nastajali matični odbori najprej tam, kjer so bili že pred vojno pripravljeni pogoji za boj. Prav v teh spominih kulturnikov, medicincev, v sestavkih o prvi rašiški četi, o pobegih iz zaporov, o delu med poštarji, na univerzi in drugod, se kaže vsa širina osvobodilnega boja in njega veličina.

Zbornik o ilegalni Ljubljani vsekakor ni zgodovina temveč le prikaz neposrednih udeležencev osvobodilnega boja v Ljubljani. Zato seveda knjiga ni popolna, niti to ne more biti, saj bi bilo treba vse več in več prostora, če bi hoteli prikazati dele tisočev in desettisočev ljudi, ki so se v Ljubljani borili za svobodo. Toda taka kot je, je prva knjiga zbornika o ljubljanskem boju za svobodo nadvse dostojen prikaz veličine boja in dostojna počastitev številnih borcev za svobodo.

Sl. Ru.

LOJZE SPACAL v Ljubljani

Razstavi Lojzeta Spacala, ki jo je tržaško občinstvo že videlo, posveča ljubljanska umetniško zainteresirana javnost znatno pozornost, saj pomeni vsaka razstava znanega tržaškega slikarja tu pomemben kulturni dogodek. Podpisani sem imel že večkrat priložnost prikazati svoje mnenje o umetniku Spacalu; zato se ne bi hotel ponavljati. Napisal bom le nekaj obrobnih opažanj.

V dobrih desetih letih, odkar razstavlja Spacal tudi pred jugoslovansko javnostjo, si je znal s svojo dosledno razvojno linijo, s svojim izbranim formalnim in barvnim okusom, s svojo poetično nadahnjenostjo, ki je slovanskemu, posebej še slovenskemu občutju tako blizka, osvojiti ne le zanimanje in priznanje občinstva, temveč tudi dovolj zahtevne kritike, ki si je prav v oceni Spacalove umetnosti nenavadno enotna. Lahko pribijemo, da so nekdanji pomisleki, češ, Spacal se navdihuje ob tujih dognanjih, posnema zdaj nadrealiste, zdaj abstrakiste in podobno, popolnoma odpadli. Res je, da se Spacal ne izogiba splošni usmeritvi sodobne umetnosti. Toda pot, ki jo hodi kot umetnik, je tako po snovi kot po njeni obdelavi povsem samosvoja. Njegov umetniški črkopis se od leta do leta izpopolnjuje in razširja. Spacal se povsem naturno in neprisiljeno izraža v simbolih, tako kot se je od nekdaj izražala vsa dobra lirika. Možno bi bilo skoraj stopnjo za stopnjo zasledovati, kako je Spacal v delu zadnjih desetih let razvojno logično prišel do simbolike svojega «Začaranega mesta», do «Zidu noči», do «Timava pod Krasom», pa tudi do takih filigransko izdelanih umetnin, kot so «Trg v Dalmaciji», «Istrski zidovi» ali «Bizantinska katedrala». Vsakemu ljubitelju Spacalove umetnosti je samo v veselje, ko vidi, kako se leto za letom širi krog tistih, ki so se naučili čitati Spacalov umetniški črkopis.

Posebej bi hotel opozoriti na izredno okusni katalog, ki ga je za Spacalovo razstavo izdalo vodstvo Jakopičevega paviljona.

VLADIMIR BARTOL

V IZLOŽBAH KOPRSKE ZALOŽBE «LIPA»

BEN TRAVEN

Mrtvaška ladja

Zgodba ameriškega mornarja

Nemara prav tako zanimiva, pa tudi napeta kakor njegovi romani je osebna življenjepisna zgodba avtorja Bena Travena. Uradno včasih zapišejo tudi: Bruno Traven Torsvan.

Sedem let je bil star, pa se je mali Traven sam preživljal. Njegova šola je bilo življenje, kruto, neizprosno in trdo. Traven je bil mornar, obiralec bombaža, priložnostni delavec na petrolejskih poljih, pek, poganjač, zlatokop, lovec na aligatorje, farmar, domači učitelj, raziskovalec, padar, porodničar, odvetnik v oddaljenih indijanskih vaseh, nosač, premogar... in tako naprej. Saj ni treba drugega kot prebrati njegova dela; tam so zbrani vsi njegovi poklici. Nikoli ni študiral primerjalne literature. Svoja prva dela je izcedil naravnost iz življenja in ni vedel, ne kaj je to forma in ne, kaj predpisuje teorija o stilu. Kadar pa nekdo, ki bi kljub temu rad pisal, vsega tega ne ve, potem je pač najbolje, da si vse to, formo in stil in vse drugo — izmisli.

In tako je začel Traven opisovati žive ljudi. Od koderkoli. Saj ni bilo važno, kaj so počeli, marveč, kaj so bili. Pripovedovali so svoje zgodbe, se pretepali, svinjarili sem in tja, se preganjali s kontinenta na kontinent in iskali srečo. In jim je bilo pač že tako usojeno, da sreče nikoli niso našli. Kaj bi pa potem Traven pisal? O srečnih ljudeh ni kaj pisati, kajti to so najbolj dolgočasni ljudje na svetu. Tisti, ki imajo denar, pa sploh niso srečni. Samo domišljajo si, da so srečo ujeli. Pa je bila le zlata ribica. Nad Travenovimi junaki se razpenja mračna zarja obupa nad utrujenimi dušami.

Kaj je «Mrtvaška ladja»? Zgodba ameriškega mornarja, ki je mrtvec med mrtveci. Njegova ladja mu je v Antwerpnu ušla Z dokumenti in papirji vred. Ti papirji so potrjevali, da je sploh bil rojen in da je nekoč imel svojo domovino. Zdaj mu pa noben konzul ne verjame. Za uradni, birokratski svet ga ni več, zdaj spada med veliko čredo brezimencev, ki jih vsaka oblast, vsaka policija lahko peha sem in tja, jih vlači po zaporih in poganja čez mejo. Take usode je deležen tudi junak «Mrtvaške ladje; s Holandske ga pože no v Belgijo, od tam pride spet nazaj na Holandsko, pa spet v Belgijo, nato v Francijo in naposled v sončno Spanijo. Tam mu gre dobro, ker ga nihče ne sprašuje ne po imenu in ne po papirjih. «O sončna Spanija! Prva dežela, v katero sem prišel in kjer me niso vpraševal za mojo mornarsko knjižico, v kateri jim ni bilo do tega, da bi vedeli za moje ime, za mojo starost, za mojo telesno višino, za moje prstne odtise. Kjer mi niso preiskali žepov, kjer me niso vlekli ponoči do meje in me pognali kakor starega psa, kjer niso bili radovedni, koliko denarja imam in od česa sem živel zadnje mesece. Ne, celo napolnili so mi žepe, da bi vsaj kdo mogel kaj najti v njih.» (Vmes: «Se pomisliti ne smem, kako bi bilo v drugih deželah, če bi kak revež ali cela družina spala kje pred hišo ali prenočila na klopi, da je ne bi prijeli ali zaradi potikanja in ker je brez strehe nad glavo, zaprli ali spravili v prisilno delavnico. Nemčijo bi pri priči uničil potres, Anglijo pa povodenj, če bi človeka, ki si upa biti brez strehe, ne zaprli in pošteno pretepli. Ker je lepo število dežel, kjer je zločin, če si brez strehe ali brez sredstev. In slučajno so to iste dežele, kjer pravi roparski pohod ni zločin, če te ne zasačijo, ampak prvi korak, da postaneš ugleden državljan.»)

Toda naš junak je brez morja hudo bolan. Brez papirjev pa ga nobena ladja ne bo vzela na krov. Edino «mrtvaška ladja», kajti to je «čeber», ki ne sprašuje po listinah. Take ladje namreč niso več vpisane v pomorskih registrih, potopljene ladje, za katere so zavarovalnice že izplačale zavarovalnino, ali pa ladje, ki se bodo na tej ali prihodnji vožnji potopile z moštvom vred, ker niso za nobeno rabo več, a jih lastniki še zmeraj pošiljajo na morje zato, da bi dobili visoko zavarovalnino. In na tako «mrtvaško ladjo», ki ji je ime «Yorikke», pride naš junak, naravnost s pomola sončne Spanije. Na tej ladji je zbrana čedna družčina lopovov, kaznjencev, ki jih je kapitan potegnil izpod vešal, razbojnikov in mornarjev brez domovine. In vsi ti pokopani ljudje garajo kakor črna živina, umirajo pod razžarjenimi kotli zato, da se bo «Yorikke» lahko jutri ali pojutrišnjem potopila, z njimi vred, kajpada. Naš mornar pa kljub ponižanju, trpljenju, lakoti in žeji ne izgubi vere v življenje in prav zato ga življenje ni premagalo.

Človek bi mislil, da je ta Travnova knjiga enkratno branje. Nemara celo, da je izgubila blesk aktualnosti. Pa ni res: še vedno je aktualna in bo še dolgo.

Na strani 69 pravi Traven: «Kadarkoli se mi pripeti kaj nenavadnega glede na navade in običaje evropskih dežel, se zmerom znajdem na poti na policijsko postajo. Doma v svoji deželi svoj živi dan nisem imel opravka s policijo ali sodiščem. Tu pa lahko mirno sedim na zaboju ali nedolžen ležim v postelji ali se sprehajam po travniku ali se vozim v vlaku, zmerom se znajdem na policiji. Nič čudnega, če bo Evropa prišla na psa. Saj ljudje niti ne utegnejo delati, sedem osmin svojega življenja zapravijo na policijskih stražnicah ali s policaji. Zato so ljudje zmerom tako razdraženi in se tako radi vojskujejo, ker se morajo zmerom prerekati s policaji in policija se prereka z njimi. Evropskim deželam ne bi smeli posoditi niti groša več, saj tako in tako zapravijo vse samo za povečanje policije. Niti groša več No, sir!»

V tem stilu — lahko bi ga imenovali: literarna jedkanica! — je pisana vsa knjiga in njena izdajo lahko prištevamo med optimistična odkritja koprske založbe Lipa. Tekoč, a ne najboljši prevod je oskrbel J. Dolenc, na pol secesijsko opremo je dodal M. Vojska.

M. L.

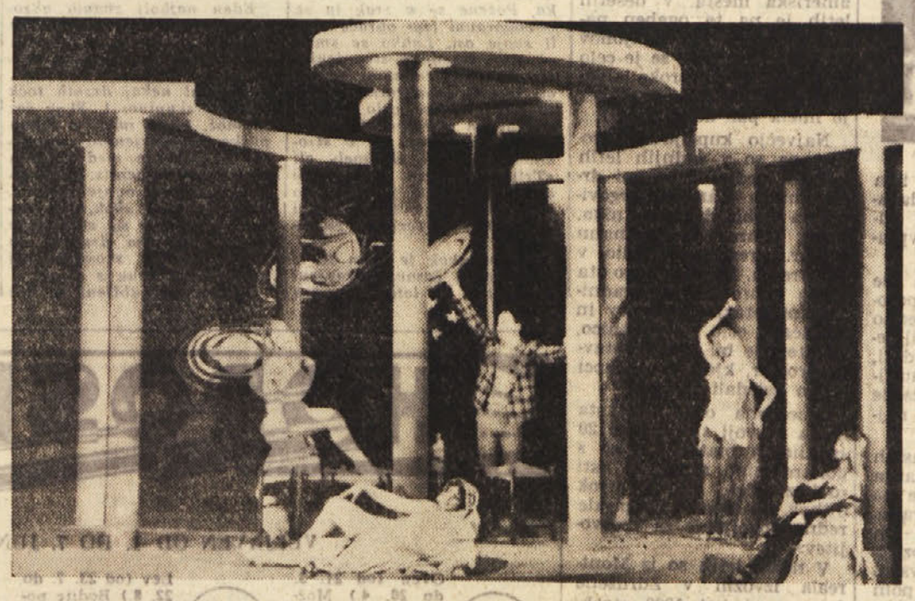

Jože Cesar *je prejel v Novem Sadu nagrado za inscenacijo fantazije «Pekel je vendar pekel»*

DVOJE SKORAJ ISTOČASNIH TEKMOVANJ PEVSKIH ZBOROV

Slučaj je nanesel, da sta bili v letošnjem aprilu dve zborovski tekmovanji; eno slovensko, eno italijansko. Tekmovanje slovenskih pevskih zborov je organizirala Slovenska prosvetna zveza, tekmovanje italijanskih pevskih zborov pa RAI.

O tekmovanju slovenskih pevskih zborov smo slišali pred nastopi, med nastopi in po njih različna, med seboj nasprotujoča si mnenja. Zagovorniki take prireditve so utemeljevali svoje stališče s potrebo pozitivne pevskih zborov, dviga njihove kvalitete in zainteresiranja javnosti za delovanje pevskih zborov. Nasprotniki pa — ne da bi bili načelno proti — so izražali svojo bojazen pred posledicami. Bali so se, da se bodo tisti zbori, ki bi se ne mogli zadovoljivo uveljaviti, demoralizirali. Da bodo pevci zgubili veselje do petja, zanemarili vaje in tako prenehali z delovanjem.

Sedaj, po dobrem mesecu lahko vidimo, da je bila taka zaskrbljenost neutemeljena. Tudi tisti zbori, ki se niso uvrstili med najboljše, še vedno delujejo v istem obsegu kot poprej Se vadijo in po izjavah pevovodij nikakor ne kaže, da bi bili demoralizirani. Izven dvoma pa je, da je to tekmovanje želo razgibalo naše zbore in tudi našo javnost. Menda ni bilo v vsem povojnem času pri nas toliko diskusij okoli naših zborov. V mestu in vaseh, v uradih in na ulici se je razpravljalo o odlikah in napakah različnih zborov, o njihovih možnostih za uveljavljanje, o pevovodjih itd. Zbori sami so storili vse, da čim dostojneje nastopijo. Afirmacija zbora je postala ponekod vprašanje prestiža cele vasi. Pevci vseh zborov so pokazali tudi, da znajo biti objektivni, saj so med tekmovanjem in po njem pošteno priznavali odlike svojih konkurentov. Tudi sklepi žirije so bili sprejeti kot utemeljeni in objektivni Le pri predtekmovanju v Borštu je prišlo do nekoliko nesoglasij. A tudi tu ne zaradi sklepa žirije temveč v glavnem le zaradi nekoliko nesrečne oblike, v kateri je bil sklep žirije sporočen poslušalstvu. Rekel bi, da so pevci naših zborov pokazali večjo zrelost in možatost kakor nekateri poklicani ali nepoklicani varuhi. Nesporazum v Borštu je povzročil celo diskusijo o pravilni in nepravilni interpretaciji (Škoda, da se ni nadaljevala.) Slovenski prosvetni zvezi, ki se je le opogumila in priredila to tekmovanje, moramo izreči vse priznanje. Saj so bili rezultati le pozitivni Celo mali nesporazum z žirijo moramo šteti med aktivo, saj je tudi pripomogel k večjemu zanimanju za potek tekmovanja.

To tekmovanje je bilo prvo in edino, odkar smo po drugi svetovni vojni obnovili naše ljudskoprosvetne zbore. Razumljivo, da so bile nekatere napake ali da se prireditelji na marsikaj niso spomnili. V programe nastopajočih so prišle n. pr. pesmi, ki, zaradi njihove slabe, zgrešene priredbe niso bile primerne za javen nastop. Če bi bil moral vsak zbor predhodno predložiti tudi note tistih pesmi, ki jih namerava izvajati, bi bila mogla žirija že pred začetkom tekmovanja take pesmi odkloniti in eventualno svetovati druge. Prav tako bi bilo žiriji pri njenem delu koristilo, če bi imela že prej na razpolago vse partiture zato, da se že prej pobliže seznani s programom. Nerodnosti v Borštu bi se bili morda lahko izognili, če bi bil sedel v žiriji kot posvetovalen član tudi zastopnik SPZ.

SPZ je povabila na to tekmovanje vse slovenske zbore tržaškega teritorija ne glede na svetovni nazor, ki prevladuje v dotičnem zboru, in ne glede na to, ali je zbor član SPZ ali ne. Škoda, da je pri nekaterih zborih prevladala strankarska intoleranca in se vabilu niso odzvali. S tem ravnanjem tak zbor ni dokazal svoje kvalitete niti svoje dobre volje za sodelovanje z — in to je važno — v e č i n o slovenskih zborov na Tržaškem. Prav je storila SPZ, da je izrekla priznanje v s e m tekmujočim zborom in vsem, ne glede na mesto, ki so ga dosegli, poklonila zbirko knjig. Zbor, ki je tekmoval, je s tem dokazal svojo zrelost in svojo dobro voljo pomeriti se v tem plemenitem tekmovanju in na ta način prispevati k dvigu ravni naših zborov. «Primorski dnevnik» je v nekem svojem kratkem komentarju čisto pravilno pripomnil, da je zadnje mesto boljše kakor nobeno mesto.

Tekmovanje je za nami; duhovi so se nekoliko pomirili. Vendar moramo skrbeti, da ne zaspimo. Tiste, ki so se tresli pred posledicami tekmovanja, bi rad spomnil, da je v bližnji preteklosti že marsikak zbor tiho zaspal, čeprav ni bilo nobenih tekmovanj. Tudi politične razmere niso bile vedno vsemu krive. Mislim, da bi bilo dobro, če bi se tekmovanja še vršila. Morda v drugi obliki, morda z drugačnimi vidiki presojanja. Morda bi bilo dobro, če bi SPZ vsako leto podelila nagrade; temu za največjo agilnost, onemu za kvaliteto, tretjemu za relativen napredek v zadnjem letu in podobno. Imeti moramo neki stimulans, da bodo zbori permanentno v nekakem tihem tekmovanju in da bodo imeli občutek, da njihovo delo nekdo — v našem primeru SPZ — opazuje, ocenjuje in po zaslugi nagrajuje.

* * *

Točno teden dni po zaključenih tekmovanjih SPZ so tekmovali v okviru RAI italijanski pevski zbori. Tekmovanja se je udeležilo pet italijanskih zborov iz Trsta, 17 zborov pa iz goriške pokrajine (Gorica, Videm, Ronki, Tržič in drugi manjši kraji). Nastopi so bili v Teatro Nuovo in so se vsi zvrstili dne 25. in 26. aprila Na sporedih so bile skladbe 16. stoletja, priredbe furlanskih narodnih, in «canti della montagna»; sodobno noto pa so dale nekatere skladbe živečih tržaških skladateljev (Viozzi, Bugamelli, Nouliani).

Razdalja med najslabotnejšim in najodličnejšim zborom je bila pri tem tekmovanju precej večja kakor pri tekmovanju slovenskih zborov. Zbori iz manjših krajev so precej daleč zaostajali, tako intonacijsko kot interpretativno, za zbori iz Trsta. Vendar smo tudi videli, da se more tudi v manjšem mestu razviti zelo dober zbor, ki lahko postane nevaren konkurent samim Tržačanom, če je dobi sposobnega in ambicioznega pevovodjo. To smo videli pri zboru D. Salvador iz Ronk in E. Solway iz Tržiča. V kategoriji mešanih zborov je, pošteno zasluženo, dobil prvo mesto zbor Tartini. Ta zbor je imel po kvaliteti pred drugimi — da se športno izrazim — toliko naskoka, da žirija, čisto utemeljeno, drugega mesta sploh ni podelila, temveč je ostale zbore zvrstila šele od tretjega mesta dalje. Tako po resnosti in zahtevnosti izvajanih skladb kakor po vzorni interpretaciji zasluži zbor Tartini v polni meri eno prvih mest med pevskimi zbori v državi. Sicer pa je ta zbor zasedel na zadnjem tekmovanju v Arezzu med italijanskimi zbori prvo mesto. Zbor je v kategoriji mešanih zborov dobil sicer četrto nagrado, pred njim so bili zbor iz Innsbrucka, iz Bocna (zbor nemške manjšine na Južnem Tirolskem) in zbor iz Sarajeva. Zbor Tartini vodi odličen pevovodja Giorgio Kirschner, ki je pokazal svoje odlike tudi z moškim zborom D. Salvador iz Ronk. Izmed moških zborov je zasedel prvo mesto Montasio (pevovodja Macchi), ki je odlično predvajal nekatere tudi zahtevne skladbe, ki so bile pa nekoliko preračunane na zunanji efekt. V kvaliteti so mu tesno sledili že prej omenjeni zbori iz Ronk in Tržiča.

Pesmi, izvajane na tem tekmovanju, so bile tako tehnično kot muzikalno večinoma zahtevnejše od tistih, ki smo jih izvajali na tekmovanju slovenskih zborov, kar pa ne pomeni, da slovenski zbori ne zmorejo težjega. Tekmovanje SPZ je imelo izrecen namen poživiti interes prav za narodno pesem in so bile umetne pesmi od tekmovanja izrecno izključene.

Ob poslušanju teh zborov so se nam same po sebi porodile naslednje misli; RAI je priredila tekmovanje italijanskih zborov. A RAI ima v Trstu tudi slovensko postajo. Zakaj neki ni povabila na to tekmovanje tudi slovenske zbore? Ali pa organizirala ločenega tekmovanja za Slovence? Slovenski zbori pojo morda na drug način a ne slabše. Tudi Slovenci imajo šibke in boljše zbore. To smo videli na tekmovanju SPZ. Pred kratkim smo brali intervju odgovorne osebnosti Radia Trst, ki je podala zelo simpatične izjave o težnjah za izboljšanje slovenskih glasbenih programov. Kaj bi ne spadalo tudi tekmovanje slovenskih zborov v tako izboljševanje programov?

vu

Margot Fonteyn in Michael Somes v baletu «Ondine» filma «The Royal Ballett».

OGABNI MEŠETARJI IZKORIŠČAJO BEDO STARŠEV

Primeri nedopustne kupčije

Italijanske oblasti preprečile odhod skupine sirot v Ameriko 1000 dolarjev za otroka - Mastni zaslužki prekupčevalcev

V Severni Ameriki primanjkuje otrok. Mnogi zakonci, ki nimajo svojih otrok, bi radi posvojili dečka ali deklico, ker je zakonsko življenje brez otrok pusto in žalostno, kljub vsej udobnosti, dolarjem, avtomobilom, hladilnikom itd. Na reden način pa je težko dobiti otroka-posvojenca; prošnje se vlečejo na dolgo, na razpolago je malo otrok. Le vsaki deseti prošnji lahko ugodijo. Zaradi tega na tisoče in tisoče zakoncev išče otroke na črni borzi. In ker je Amerika pač Amerika, ker se iz vsake stvari lahko napravi kupčija, se je razpasla tudi kupčija s sirotami. Spretni trgovci in prekupčevalci služijo težke milijone. Roka pravice jih sicer zasleduje in preganja, toda ni ji še uspelo zatreti ta nečeden in nečloveški posel.

Ta trgovina se je razširila tudi na Italijo. Ameriški trgovci pač dobro vedo, da je zlasti v Južni Italiji otrok več kot dovolj in da je revščina njihov najboljši agent. Po informacijah iz Amerike so italijanske oblasti postale pozorne, da bi preprečile nadaljnje kupčije. Dogodilo se je že namreč, da so starši v Južni Italiji prodali svoje otroke po 1000 dolarjev. Mešetarji pa so napravili vse potrebno za «uvoz blaga» v Ameriko in pri tem dobro zaslužili.

Ministrstvo za zunanje zadeve je pred kratkim preprečilo 90 sirotam odhod v Ameriko. Le nekaj dni prej. Mnogo kupljenih in posvojenih otrok pa je že onstran Oceana.

Zadeva je sumljiva, ker je za potovanje omenjenih 90 otrok v «obljubeno deželo» en sam organizator. Oblasti bodo zdaj temeljito proučile vsak posamezni primer. Poleg rednih primerov človekoljubnosti deluje namreč v Italiji tudi mreža špekulantov. Ko «zavohajo» svoj plen, se domenijo s starši za ceno, plačajo dogovorjeno vsoto. Starši podpišejo dokument o posvojitvi, izročijo otroka tujcu, ki ga pošlje na zdravniški pregled, spravi v Ameriko in proda.

Otroke, ki so jih pravočasno ustavili, je organizator nabral po raznih sirotišnicah. Opazoval je otroke na dvorišču, fotografiral je vsakega posebej, ko se je igral in se ni zavedal, da se tedaj odloča o njegovi usodi. Odposlal je fotografije v Ameriko in čez nekaj tednov so že prihajale prošnje ameriških zakoncev za posinovljenje. Vse je bilo v redu: potrdila župnikov, kjer živijo zakonci, potrdila banke o njihovih denarnih vlogah, potrdila policije o dobrem vedenju itd.

Pravijo, da že imajo v Ameriki albume s fotografijami 50 odstotkov otrok, ki so v italijanskih sirotišnilah. Včasih so posredovalci tudi poštene osebe, ki imajo dobre namene; zgodi pa se, da nehote pomagajo špekulantom. Zaradi tega so vodstva sirotišnic zdaj zelo previdna

Na ameriškem trgu prodajajo otroke približno po dva milijona lir; za uvožene italijanske sirote pa je cena višja, ker so pač stroški za prevoz itd. Kakor smo že omenili, se je kupčija z otroki v Italiji razvila najbolj v južnih krajih, kjer prekupčevalci računajo na bedo staršev in njihovo zaskrbljenost za otrokovo prihodnost. Koliko otrok so že nakupili in odpeljali v teh povojnih letih, je težko ugotoviti, ker tako kupci kot starši o tem ne marajo govoriti.

V Severni Ameriki je vsako leto 250 tisoč otrok brez staršev in več kot milijon prošenj zakoncev, ki bi radi posvojili otroka; odobrijo pa le 75 tisoč prošenj. Ti podatki pojasnjujejo, zakaj so se prekupčevalci začeli zanimati za italijanski trg.

Odvetnik Irwin Slater in gospa Bess Bernard sta pred leti ustanovila družbo za prodajo otrok. Investirala sta 100 tisoč dolarjev. Kupčija je cvetela; saj sta zaslužila dva tisoč od 100 (dvajsetkrat toliko). Čez nekaj let so oblasti uvedle preiskavo v neki ustanovi v Memphisu, ki je zbirala sirote, da bi skrbela za njihovo vzgojo. Ustanova je bila vsedržavnega značaja in je uživala splošen ugled. V omenjenem mestu je vodila podružnico Giorgia Mann. Ugotovili so, da je od leta 1940 do 1950 nabrala po raznih klinikah in bolnišnicah veliko število nezakonskih otrok in da jih je prodala skoraj tisoč v razna ameriška mesta. V desetih letih je na ta ogaben način zaslužila 300 milijonov lir. Med preiskavo se je celo pobahala, da je otroke lahko prodajala po nizki ceni, ker je imela pač dosti kupčij.

Največjo kupčijo in promet pa so v zadnjih letih odkrili med Združenimi državami in Kanado. Trgovino sta vodila dva odvetnika. Louis Glazer in Hermann Buller. Središče je bilo v Montrealu. Na razpolago sta imela dobro število uradnikov, mešetarjev, šoferjev in bolničark, celo porodnišnico, v kateri je bil tudi razstavni prostor, kjer so si kupci lahko ogledali «blago»

Omenjena odvetnika sta imela v svoji službi tudi 20 «poklicnih mater», ki so s ponarejenimi rojstnimi listi «dokazovale», da je otrok njihov. Nato pa so podpisale redno dovoljenje za «posvojitev».

V nekaj letih so iz Montreala izvozili v Združene države več kot 1000 otrok, ki so jih prodajali po 2 milijona lir. Kupčijo je odkril neki funkcionar kanadskega urada za priseljevanje, ki je zapazil, da je v nekaj mesecih odšlo iz države mnogo več otrok, kot se jih je vrnilo.

V Italiji je bila posvojitev še pred nekaj meseci lahka zadeva; zdaj pa so pristojne oblasti zelo previdne; zaradi tega so tudi začasno ustavile emigracijo omenjene skupine sirot v Združene države.

A. B.

Zakonca Shinder, ki sta kupila otroka od neke kanadske matere. Otroka drži v naročju odvetnik, ki ju je branil na sodišču Shinderjeva je imela ponarejen otrokov rojstni list, pa so jo na meji med Kanado in ZDA zasačili in tako prišli na sled trgovski mreži.

Smrtni skok - včeraj in danes

Smrtni skok ali «salto mortale», kakor ga strokovno imenujejo, je skoraj višek akrobatske umetnosti in ga ne zmore vsak cirkuški umetnik.

A ne samo v cirkuški areni, tudi v večjih varietejih je včasih na sporedu smrtni skok. Takrat vsem gledalcem zastane dih, ko čakajo, kdaj se bo umetnik pognal, se zavrtel v zraku — enkrat, dvakrat — in končno obstal na trdnih tleh. Vsem tedaj odleže...

Zelo spreten mora biti akrobat, če se loti tega skoka. Požene se v zrak in se v vodoravni legi obrača okoli svoje osi. Lahko se smrtni skok izvede s stegnjenim ali skrčenim telesom, naprej ali vznak, z enkratnim, dvakratnim ali pa celo tudi s trikratnim obratom telesa v zraku. Imenujejo se v strokovnem jeziku «Doppel» ali «Triple»» In to so resnični smrtni skoki, ki jih izvedejo le najboljši umetniki, in ki pri vsakem tvegajo življenje.

Smrtni skok je znan še iz najstarejših časov. Ohranjeni so zapiski iz leta 100 pred našo dobo, ki pripoveduje o skoku nekega akrobata, ki se je večkrat v zraku zavrtel okoli puščice, katero je sprožil pomočnik. Puščico je nato pomočnik kazal gledalcem da so mogli pregledati, če je ostra. Uspeh tega skoka je bil odvisen od akrobata, kot tudi od njegovega pomočnika. Obadva sta morala biti precej spretna.

Pozneje se je skok pa seveda spreminjal, se izpopolnjeval in dobil končno današnjo podobo. Celo Goethe je v svojem delu «Wilhelm» ovekovečil smrtni skok.

Eden najbolj znanih akrobatov svetovnega slovesa je bil Ernst Renz, ki je bil tudi ustanovitelj cirkuške dinastije. Ko je bil Renz še mlad, je izvajal nekaj drznih točk s svojo skupino: 1. Skok čez 30 mož, ki so imeli v rokah puške z nasajenimi bajoneti. On sam je med skokom poveljeval «Ogenj!». 2. Vražji skoki skozi ognjeni obroč. 3. Zelo visok skok, čez mizo, na kateri so stali trije moški drug na drugem, in Renz je med skokom snel vrhnjemu klobuk z glave.

Nadvse priljubljeni so bili nekdaj skoki čez dirjajočega konja. Prvi akrobati, ki so tak skok poskusili, so bili Ernst Renz, Loiseti in «Mis Elle» menda ni nihče prekosil. Skakala je zelo elegantno in pogumno je izvedla še tako težko nalogo. Vsi so občudovali pogum te vitke umetnice. V letih 1850 do 1860 je slovela po vsej Ameriki in Evropi. Povsod so jo navdušeno sprejemali. Vse, dokler se ni poročila z neko cirkuško plesalko. In takrat je prišlo na dan: «Mis Ella» je bil Amerikanec po imenu Omar Kingsley-Stokes...

Tudi dandanes je še vedno jako cenjen smrtni skok. Povsod tam, kjer še nastopajo v arenah, v varietejih...

Poseben sloves pa ima «trojni skok - triple». Prvi trije umetniki, ki so ga poskušali napraviti so se ubili. Leta 1842 se je ponesrečil v nekem ameriškem cirkusu Gayton, prav taka usoda je doletela leta 1845 Hobebso v popolnoma razprodanem Ashley-Theatre v Londonu, a leta 1859 si je John Amor zlomil tilnik pri poskusnem skoku na otoku Wightu.

S. A.

KAKO ŽIVE MUSLIMANKE

Stari yemenski kralj ima sam 240 žensk

Že mesec dni je tega, kar je prispel v Rim kralj Yemena in še vedno se v časopisih govori o tem njegovem obisku. Toda tokrat za kroniste in javnost ni važen in zanimiv stari kralj, ki je prišel v Rim na zdravljenje, temveč zanima vse predvsem harem, ki ga je kralj pripeljal s seboj in ki ga nihče ne sme videti.

Pomislite, da si je pripeljal s seboj kar štiri žene in 36 priležnic — pravijo pa, da jih ima v domovini še kakih 200.

Kaj vse so rimski novinarji in fotografi poskusili, da bi se približali vili v Fregene blizu Rima, v kateri stanujejo vse te žene yemenskega kralja. Nekateri so se preoblekli v ključavničarje in mehanike, drugi so se zglasili na vratih celo kot televizijski tehniki. Toda nikomur ni uspelo, da bi prestopil vrata vile. Samo enemu fotografu se je posrečilo napraviti nekaj posnetkov, ko so se kraljeve žene selile v vilo v Fregene in še ta bi bil svojo službeno požrtvovalnost kmalu plačal z življenjem. Zagledal ga je namreč vojak, ki pazi harem in če se mu ne bi bil z vso naglico umaknil, bi bil dobil po glavi s sabljo.

Tajnost harema je tako — zahvaljujoč se Allahu — še vedno ohranjena. Vsakdo si lahko predstavlja kraljeve žene tako, kot pač sam hoče. Lahko si misli, da so vse lepe in mlade, ali pa tudi, da so grde in stare Videl jih ni nihče. oziroma je lahko videl samo njihove postave, zavite v dolge črne, ali bele halje, imenovane burkhà.

Vendar se je le izvedelo, da je četrta kraljeva žena baje zelo lepa ter da ji je komaj petnajst let. Zato pa naj bi bila prva žena že precej stara in tudi že dovolj grda. Torej presenečenj in razočaranj ne bi manjkalo za vse tiste, ki živijo v prepričanju, da razpolaga harem samo z mladimi lepoticami ter da se pod vsakim burkhà skriva vsaj kakšna Marilyn Monroe, ali pa Sophia Loren.

Prihod yemenskega kralja in njegovega harema je torej vzbudil precej radovednosti in zanimanja. Marsikdo se vprašuje, kakšno je resnično življenje muslimanske žene v svetu.

Gre za problem, o katerem krožijo najrazličnejše teorije in mišljenja. V resnici se položaj muslimanske žene razlikuje od dežele, v kateri žena živi in od navad ter običajev, ki so tam v veljavi.

Muslimanov je na svetu okrog 380 milijonov, kar pomeni, da so dosti številnejši od katoličanov, ki jih je komaj 280 milijonov.

Muslimanka je na primer princesa Soraya, ki se pa sprehaja brez nadležnega in neestetičnega burkhà, ki se oblači pri najznamenitejših italijanskih in francoskih modnih krojačih, ki se nikakor ne boji pokazati se v svojih lepih kopalnih oblekah in ki pridno je svinjsko meso in pije vino. In vse te stvari so po muslimanskem koranu strogo prepovedane. Pravtako muslimanke so tudi žene yemenskega kralja, ki pa morajo imeti na sebi vedno burkhà, ki morajo imeti obraz pokrit s tenčico — imenovano «purdah», ki smejo sprejemati le določeno število ženskih obiskov, ki smejo iz harema samo, če gredo na pokopališče, ki ne smejo jesti svinjskega mesa, niti piti vina in ki morajo biti v vsem podložne svojemu možu in gospodarju.

In ta njihov mož jih lahko spodi — ali kakor bi se pri nas reklo, da se loči od njih — kadar se mu zljubi. Zadostuje, da izreče v navzočnosti dveh prič trikrat naslednje besede: «Ne priznavam te več!».

Pravijo, da se je yemenski kralj rešil na ta način že precej svojih žena in priležnic — nekaterih celo kar tako, da jim je ukazal odsekati glavo.

Toda tudi Sorayo je njen mož — perzijski šah spodil, vendar na čisto drug način. Soraya je dobila ob ločitvi ogromno vsoto denarja in še sedaj prejema od šaha mesečno več kot dva milijona podpore, ki ji «pomaga», da nadaljuje z razkošnim in razsipnim življenjem, ki ga je bila vajena še kot cesarjeva žena.

Muslimanke so tudi žene Saudske Arabije, ki nimajo nobenih pravic in morajo biti v vsem pokorne in podložne svojim možem. Pravtako pa so muslimanke tudi egipčanske žene, ki uživajo danes vse pravice ter se lahko svobodno udejstvujejo tudi v političnem in gospodarskem življenju.

V Indiji in Pakistanu lahko vidimo muslimanke, ki hodijo po cestah, zavite v dolge burkhà, pa tudi muslimanke v modernih oblačilih in z rdečilom na ustnicah. In vendar bi vam tako prve kot druge zatrjevale, da se strogo držijo prerokovih besed in navodil.

Zadeva je seveda samo v tem, kako si nekdo koran razlaga. Pa poglejmo, kaj pravi v zvezi s tem koran. Po pojmih muslimanske vere je družina najvažnejša in nasvetejša človeška skupnost. Zakon brez otrok, ali pa samsko življenje, smatrajo zato muslimani kot nesprejemljivo pomanjkljivost. Koran predvideva, da ima lahko vsak moški več žen — toda ne več kot štiri, medtem ko sme imeti vsaka ženska samo enega moža. Seveda je mož obvezan, da skrbi za svoje žene in tudi za vse otroke, ki bi mu jih rodile

In zakaj je Mohamed predpisal prav mnogoženstvo? Zato, ker so tedaj divjali hudi boji med muslimani in kristjani ter je moral vsak moški ščititi več žensk.

Muslimanska poroka obstoji danes v glavnem v tem, da se obe zainteresirani stranki sporazumeta o višini dote in morebiti še o drugih vprašanjih. V starih časih sta se zakonca prvič videla šele po zaključenem poročnem obredu. Danes se bodoča zakonca lahko spoznata — vsaj v bolj naprednih družinah — se pred poroko. Ko se družini neveste in ženina sporazumeta o višini dote, si bodoča zakonca izmenjata darila in s tem je v glavnem poroka zaključena. Prihod neveste na ženinov dom pa je povezan z raznimi šegami in običaji, ki pa niso predpisani v koranu. Tako se na primer nevesta ne sme prikazati iz svoje sobe cel teden in tudi ženin pazi, da ga čim manj ljudi vidi.

Poročene, kot tudi neporočene muslimanke živijo vedno daleč od moških, ki niso člani njihove družine. Pravtako se ne smejo udeležiti nobenega sprejema, ali večerje, na katerega bi mož, ali oče, povabil tujega moškega.

Čisto drugačno je pa na primer življenje nekaterih muslimank v Bombayu, med njimi življenje slavne filmske igralke, ki jo domačini imenujejo Greto Garbo Orienta. Njeni sprejemi slovijo po izbranih jedeh in prijetni družbi. Nobena izmed gostinj nima pokritega obraza in vse se lahko svobodno razgovarjajo z najrazličnejšimi moškimi.

V drugih krajih Indije in Pakistana pa je nošnja burkhà strogo obvezna. Celo študentke v Karačiju obiskujejo univerzo s skrbno pokritim obrazom ter imajo v učilnicah svoj prostor, ki je pregrajen in izza katerega sledijo predavanjem in od tam tudi odgovarjajo na razna vprašanja.

Koran še pravi, da se lahko moški večkrat poroči, samo «če ohrani vedno poštenost». Kaj je mislil veliki prerok s tem povedati, je za nas tajnost in muslimanski možje si te besede razlagajo, kot jim pač najbolje odgovarja.

Življenje muslimanskih žensk ni nič kaj zavidanja vredno, pa četudi gre za žene yemenskega kralja. Če še pomislimo, da jih ima ta kralj kar 40, oziroma 240, in da je pri vsem tem star, nadležen in poln revmatizma, potem lahko razumemo, da so zares uboge reve.

GRAFOLOG ODGOVARJA

NEVIHTA V SRCU: — Volja je dovolj močna, da lahko z njeno pomočjo najdete pravilen odnos do življenja. Zapomnite si, da je bolje miren premislek, kakor tri dni hoda. Ne pustite se spraviti z ravno-

Tako lastovki; saj jih

težja, pa čeprav kaže, da je vaše stališče v tej ali oni diskusiji pravilno. Odlikuje vas jasno in kritično mišljenje. Nagnjeni k tovarištvu in pravicoljubju. Nezaupanja, ljubosumja in komolčarstva se ogibajte.

VESELA GORENJKA: — Priporočljivo je nadaljevati z že započetim študijem, katerega boste v celoti obvladata le tedaj, ko se vam posreči doseči večjo kontrolo nad samim seboj, načrtnost in doslednost tudi vam ne bodo škodile. Ljubite materialne dobri-

[illegible]

ne in mislite, kako bi iste povečali. Trudite se, da izpolnite dano besedo, imate smisel za racionalizacijo. Živci so nekoliko popustili, zato se izogibajte vsakega alkohola. Plašljivost vas more dovesti v neprijetne situacije.

HOROSKOP

VELJAVEN OD 1. DO 7. JUNIJA

Oven (od 21. 3. do 20. 4.) Možnost zboljšanja ekonomskih razmer. Spoznali boste osebe, ki vam bodo koristile v poslovnem delu. Nepričakovane novosti vam bodo pomagale, da boste rešili zadevo, ki vam je zelo pri srcu.

Bik (od 21. 4. do 20. 5.) Prijetne ure z drago osebo. Lepi načrti. Precej boste zaposleni, pa boste bili kos svojim nalogam in zaupanju, ki ga imajo drugi do vas. Nekoliko potrpežljivosti in vljudnosti, pa boste rešili spor.

Dvojčka (od 21. 5. do 20. 6.) Odločilni dnevi za rešitev neke važne zadeve. Ne smete biti neodločni pri obrambi svojih interesov. Več stvari vas mika, toda vseh ne boste mogli vključiti v svoje načrte. Prilika za potovanje.

Rak (od 21. 6. do 22. 7.) Razgibani dnevi, novosti, presenečenja, ki vas bodo lahko spravila v zadrego, ker se vam bo zdelo, da ne morete biti vsemu kos. Ugodne prilike za izboljšanje ekonomskega položaja.

Lev (od 23. 7. do 22. 8.) Bodite potrpežljivi, ker vam bo nekdo nagajal in vas jezil. V poslovnem delu nobenih važnih sprememb, čeprav boste imeli precej opravkov. Tudi v srčnih zadevah nobenih važnih novosti.

Devica (od 23. 8. do 22. 9.) Uveljavili se boste v svojem poklicnem delu. Možnost stranskega zaslužka. Ugodne prilike za srčne zadeve. Lahko pričakujete prijetna presenečenja. Ne zaupajte preveč vsiljivim prijateljem.

Tehtnica (od 23. 9. do 22. 10.) Čudno srečanje, ki pa vam bo ugajalo. Obiski. Razgibani dnevi, toda nekaj nevšečnosti ljubezenskega značaja. Neki vaš načrt ekonomskega značaja bo naletel na ovire, ki pa jih boste premagali.

Skorpijon (od 23. 10. do 22. 11.) Vihar v srcu. Potrebna je energična odločitev v delikatni zadevi, sicer je ne boste nikoli rešili. Naleteli boste na nerazumevanje in nasprotovanja v gmotnih zadevah in poslovnem delu. Več optimizma!

Strelec (od 23. 11. do 20. 12.) Lepa prilika za zaslužek. Diskusije in prepiri, jeza in neprijetni spori zlasti glede srčnih zadev, kar lahko dovede do prekinitve ljubezenskih vezi. V poklicnem delu uspeh. Obisk in sporočila.

Kozorog (od 21. 12. do 20. 1.) Nevoščljivi prijatelji in sovražniki bodo nasprotovali vašim načrtom gospodarskega značaja. Potrebujete pomoč osebe, ki vam lahko pomaga. Ne bodite preveč ošabni. Sreča v srčnih zadevah.

Vodnar (od 21. 1. do 19. 2.) Ugodne prilike za sklenitev novega prijateljstva. Prijetno razvedrilo. Možnost uresničitve načrtov gospodarskega značaja, če ne boste klonili zadnji hip. Poravnali boste spor z neko osebo.

Ribi (od 20. 2. do 20. 3.) Premagajte pesimizem in melanholijo, saj vam je sreča naklonjena, tako v srčnih kot v gmotnih zadevah. Prijeten sestanek z osebo, ki vas zelo ceni in ima rada. Pismo in prijetne novice.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE

Videmski sporazum je pripomogel k spoznavanju Unejcev in Benečanov

Ljudje ne nasedajo več strupenim lažem, ki jih sicer v vedno manjši meri trosijo nekateri časnikarji - Koristne posledice videmskega sporazuma

Časopisi v videmski pokrajini so leta in leta pisali, kakšno škodo ima pokrajina od tega, ker leži na meji.

Zadnja leta pa se je pokazalo, da je te škode zaradi bližine meje zelo malo in da je pravzaprav od nje več koristi.

K nam prihajajo naši sosedi z onstran meje v Avstriji in Jugoslaviji. Prvi so začeli nekaj let po zadnji vojni prihajati k nam Avstrijci. Posebno prihajajo v Kanalsko dolino okoli Trbiža. Avstrijci prihajajo kot turisti in pa tudi kot naši sosedi vsak teden. Trbiž je od tega obogatel, saj na stotine naših Rezijanov, ki se pečajo s trgovino, uživa koristi od obmejnega prometa z Avstrijo v Trbižu. Kot turisti gredo Avstrijci bolj globoko v notranjost Italije, pridejo do Vidma in se radi ustavijo v Lignanu in drugih letoviščarskih mestih ob našem morju. K nam v Furlansko Slovenijo pa ne prihajajo tuji turisti in tudi ne Avstrijci, ker ne smatrajo naše kraje za turistično zanimive. Avstrijce in Nemce, ki v stotisočih prihajajo pri Trbižu v Italijo, mika predvsem toplo morje in sonce, ki ga doma na severu nimajo toliko kot pri nas.

Za Avstrijci so po avgustu 1955, ko je bil v palači Belgrado podpisan videmski sporazum o malem obmejnem prometu, začeli prihajati tudi Jugoslovani. Jugoslovanov pride vsak mesec več tisoč in od njih ima korist tudi naša Furlanska Slovenija, saj skoraj ni vasi, kamor ne bi vsak teden prišel kak Jugoslovan. Prinašajo blago in kupujejo pri nas razne industrijske artikle.

Mi pa hodimo na obiske, kot pravimo, na Unejsko in Kanalsko, zlasti gremo radi v Kobarid, ker nam je zaradi državne ceste pri roki. Marsikdo pa gre tudi do Tolmina, Kanala, Bovca in še v manjše vasi na Unejskem. Na Unejskem kupimo takšne stvari, ki so tam dosti cenejše kot pri nas, zlasti meso. Pokadimo kako cigareto, popijemo kozarček dobrega žganja. Največjo korist pa imajo tisti redki naši ljudje, ki imajo avtomobil, ker pridejo na jugoslovanski črpalki poceni do bencina.

Mi nimamo koristi samo zaradi izmenjave blaga, pač pa tudi iz čisto sosedskih prijateljskih odnosov. Unejci imajo pravico kot mi, ostati tri dni na teden onstran meje. To nam pride zelo prav. Pri nas ni namreč skoro nobenega odraslega moškega doma, ki bi bil sposoben obdelati grunte, skrbeti za živino, poseči travo in pripraviti drva. Naši stari može in žene bi morali pustiti vse v pušči in neobdelano. Pa pridejo Unejci kot znanci, prijatelji in žlahta, ki se poznamo že vse življenje in opravijo za majhno ceno v dvanajstih dnevih na mesec vsa najvažnejša dela. Kmetija gre naprej, ne tako dobro, kot če bi bil gospodar doma, toda škode pa le ni, kot bi bila, če bi vse pustili na miru in bi plevel prerasel njive.

Nekateri govorijo, češ da trpimo mi furlanski Slovenci hudo konkurenco, ker prihajajo k nam Unejci in prinašajo s seboj vse vrste kmečkih pridelkov naprodaj kot n. pr. maslo, jajca, kokoši in druge pridelke. Res je, da prihaja vsak teden po kakih 3-4.000 Unejcev in Konavcev, toda vsak prinese le malenkostno količino blaga. Vse to blago absorbira ne samo čedadski, ampak tudi drugi trgi, kamor ga pošiljajo trgovci in pri tem še dobro zaslužijo. Priznati pa je treba, da nekateri mesarji ne delajo več takšnih dobičkov kot prej, toda ni se treba bati, da bodo zaprli svoje mesnice. Tudi oni kupujejo jajca in kokoši od Unejcev in jih naprej prodajajo. Manj dobička imajo tudi črpalke bencina, ker se vozijo tisti naši ljudje, ki imajo avtomobile, do prve jugoslovanske črpalke, da si napolnijo bencina.

V aprilu letos je bilo že osmo zasedanje mešane jugoslovansko - italijanske komisije, ki je spet prinesla nobe izboljšave, nove privilegije, nove koristi za prebivalstvo na obeh straneh meje. Od ene seje do druge kar čutimo, kako izginja meja, ali bolje povedano, kako je zmeraj manj nevšečnosti na meji. Skoro se nam kakšenkrat zdi, kot da bi meje ne bilo.

Na naši meji nasproti Jugoslaviji ob Idrijci, na Kolovratu in v Breginjskem kotu je vse polno prelazov. Eden od drugega so komaj eno uro hoda narazen. Po najnovejših predpisih bomo šli pri enem prehodu čez mejo, pri drugem ali kateremkoli drugem pa nazaj. S tem bomo dostikrat precej prihranili na času in hoji.

Štiri leta so pretekla, odkar je v veljavi videmski sporazum. Vsak lahko ugotovi, da ni bilo nobenega tihotapstva ne z ene ne z druge strani ter da nima nobena stran škode. Kar izgubijo nekateri trgovci ali pa druge kategorije ljudi, pa pridobijo drugi, tako da se škoda izravna.

Nad tri sto tisoč ljudi je uporabljalo propustnice. Vsakikrat so nanje pritisnili financarji na meji žig. Toda ni ostala samo ta sled, ta žig na propustnici, ostalo je nekaj več. Razlika med ljudmi, ki jo je delala meja, vedno bolj izginja. Aha, pravijo Unejci, takšni so «Benečani». In podobno sodimo mi o Unejcih. Vedno več znancev imamo med njimi. Prehajanje preko meje ne prinaša samo razvedrila in koristi, ampak je tudi velika šola o mirnem življenju narodov na eni in drugi strani, za medsebojno spoznavanje in spoštovanje. Prebivalstvo v desetkilometrskem pasu ne govori več o meji, ampak samo o prehodih. Počasi postajajo ti prehodi vedno bolj odprti, vedno več jih je, in državna meja je kot meja med dvema parcelama dveh dobrih sosedov, ki se ne pravdata več za meter zemlje. Kar čudno se nam zdi, da so še pri nekaterih časopisih ljudje, ki bi hoteli še zmeraj kaliti dobre odnose. Na srečo jih je vedno manj, kajti njihov strup ne gre ljudem do živega. Tri sto tisoč ljudi, ki živijo na meji in imajo obmejne propustnice, ne nasede več njihovim lažem. Ljudje hočejo samo resnico in mir.

Obvestilo dvolastnikom

Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov obveščata vse dvolastnike, ki nameravajo sekati drva v sezoni 1959 - 1960, da poteče rok za vlaganje prošenj 10. junija 1959.

Za vse informacije se lahko prizadeti dvolastniki obrnejo na Kmečko zvezo in Zvezo malih posestnikov v Ul. Geppa št. 9, pritličje.

Motiv iz Boljunca

(Foto Magajna)

Da ne bomo šele na jesen začeli misliti na predavanja

Naj je tokrat dotaknem vprašanja, ki je bilo in je še vedno na dnevnem redu. Gre namreč za predavanja na našem podeželju, za predavanja našemu kmečko-delavskemu ljudstvu. Na to me je med drugim opozoril vaš dopis iz Saleža predzadnjo nedeljo, ki dovolj zgovorno pove, kako bi bila predavanja potrebna in kaj ljudstvo meni o naših izobražencih. Pravilno sodi, ko pravi, da jih imamo in nimamo; ni jih namreč zanje — za ljudstvo. Nekam tako kot saleška žena sodijo tudi druge vasi, nekje v bolj blagi, drugod v ostrejši obliki.

Navedel bom za boljšo sliko le nekaj takih primerov: «Nas se spomnijo, le kadar nas potrebujejo»; ali: «Pred leti je bilo dosti sestankov in predavanj, danes pa je vse izumrlo»; tretji pravi: «Imam časopis in poslušam radio. Vse to je premalo, ker ne izvem tega, kar mi ne radio ne časopis ne moreta dati».

Takšne in podobne so tožbe. Niso prav nič razveseljive ne za enega ne za drugega. Vsako leto se od te in one strani obljublja, da bo treba glede tega nekaj ukreniti, češ da je stik z vasjo nujno potreben. A leto za letom tone v večnost, ne da bi se besede uresničile. Namesto tega dežujejo opravičila, izgovori in spet — obljube. Če želimo biti nepristranski, moramo priznati, da ni ta zadeva tako enostavna in lahka, ker je njena rešitev odvisna od več činiteljev. Vendar pa ni tako težka, nerešljiva in takega značaja, da bi moralo naše podeželje nepretrgoma ostati v določenem zaključenem vaškem krogu in brez oživljajočih prilivov v smislu kot to zahteva naša stvarnost: brez žive, tople, iskrene besede, ki zna spodbujati, učiti in vzgajati. Ne morem verjeti, da bi mogel izgovor, da ni predavateljev, držati. Ali res ni med nami sposobnih moči za širjenje prosvete na vasi? Ali ni v mestu in tudi na podeželju dovolj učiteljev, profesorjev, zdravnikov, gospodarstvenikov, kmetijskih strokovnjakov in drugih? So, in če bi se vsakdo od njih le dvakrat na leto potrudil na podeželje, bi spravili skupaj lepo število predavanj. A mesta je na vasi dovolj za vse!

Imamo predavatelje in jih nimamo. Za nas jih ni, pravi preprosta žena. Izgovarjajo se z zaposlitvijo, z bolehnostjo, s tehničnimi ovirami in podobnim. Kdor pa vidi globlje, pravi, da to drži in bo držalo vse dotlej, dokler jim bo usoda našega ljudstva deveta briga.

So pa tudi takšni, ki jim čut dolžnosti do naše narodne skupnosti še ni zamrl. Imamo tudi takšne, ki jim, že njih službeni odnosi nalagajo nekaj več kot zgolj strokovno delo. Če se sami tega ne zavedajo, jih je treba na to opozoriti. Od ljudskih žuljev živijo, ljudstvu naj pomagajo!

Imamo tudi ustrezne organizacije. Njih naloga in dolžnost je, da zberejo sposobne moči. Imam vtis, da tega vprašanja še niso pretresale z ono temeljitostjo, smotrnostjo in natančnostjo, kot je to nujno potrebno. Pri zeleni mizi se da dosti storiti, pri preprosti, podeželski pa še veliko več. Stik z našim ljudstvom, pa naj bo v tej ali oni obliki, je poglavje, vredno resnih in dobro premišljenih razprav in ukrepov.

To sem omenil čeprav za letos z zamujenim datumom. A nikoli ni prepozno in za prihodnjo sezono naj pristojni činitelji že sedaj pripravijo okvirni načrt predavanj in sestavijo seznam predavateljev. Če bo uspeh le 50-odstoten, bo že to pomemben korak naprej.

J. F.

CEROVLJE

Na našem tržaškem področju se godijo čudne reči. Lahko bi jih tudi označili za poniževanja, zapostavljanja, žalitve, zasmehovanja ali karkoli. Poglejmo samo tale primer, ki se tiče gradnje naše nove šole. Ce bi bila gradnja nove šole že oddana na dražbo in bi podjetje že nameravalo pričeti z deli, pomeni, da je že bilo za to vse urejeno. Vsaj tako govori zdrav razum. A ker gre za slovensko šolo (mladino), se je moralo zgoditi drugače. Tehnični urad (Genio civile) se je tik pred pričetkom gradnje naenkrat spomnil, da manjka za gradnjo pristanek gozdne uprave. Stavba bo namreč na parceli borovega gozdiča in je zato treba poseči nekaj debel. Mar ni čudno, oziroma sumljivo, da je tehnični urad šele sedaj stresel to zadevo iz rokava?! Ali je bilo tako tudi pri gradnji ezulskega naselja, kjer je menda raslo nekaj borovih debel? Zgodovina nove zgoniške šole, zavlačevanje otvoritve šolskega razreda pri Briščikih in drugo, sedaj pa zadeva gozdne uprave pri naši novi šoli zgovorno povedo, da so gospodom, ki nam skopo, zelo skopo režejo kruh, naše kulturno-prosvetne in druge zadeve trn v peti. Tako namreč oni razumevajo enakopravnost, pomirjenje med narodi, mirno sožitje.

GROČANA

Iz naše vasi se le malokdaj oglasimo. Sicer pa po navadi nimamo kaj dosti povedati, saj je naša vas tako majhna in tako umaknjena.

Z lepim vremenom pa prihaja v našo vas vse več tržaških izletnikov, ki «odkrivajo» lepote naše najbližje okolice. To nam je v uteho, saj nam dokazuje, da le nismo tako odrezani od sveta, kot bi kdo mislil. Da se je dotok izletnikov povečal, je tudi zasluga gostilne.

Toda 28. junija bo v naši vasi velika reč. Če bo šlo vse po sreči, bo ta dan ples na brjarju in upamo, da bo vas zaživela, kot že desetletja ne. Mislimo, da ne pretiravamo, če rečemo, da je minilo več kot pol stoletja, ko nismo imeli pri nas kake večje prireditve. Zato pa upamo, da bo omenjenega dne prišlo k nam na obisk čimveč ljudi iz bližnje in daljne okolice.

ŠEMPOLAJ

Po dolgem presledku smo predzadnji petek prebili v prijetnem razpoloženju. Naš znani profesor prirodoslovja, tov. Penko, nam je s pomočjo ameriškega filma «Nit življenja» govoril o nastanku organskega sveta (rastlin in živali), o njih razvoju in borbi za obstanek. Povedel nas je v skrivnostno snovanje narave in v njeno čudovito dopolnjevanje, ki se ravna po zakonu o ravnovesju, da ta ali oni njeni del (v rastlinstvu ali živalstvu) ne uniči drugega. Je pa večno živ zakon, da «velike ribe žro male». Malo in šibko podlega velikemu in močnemu. A vse, kar živi, je neposredno ali posredno odvisno od rastlin, te pa od sonca, zraka in zemlje. Kakor hitro in čimbolj poseže v naravo krona stvarstva - človek, že ruši ravnovesje v naravi. Človek si namreč skuša naravo (rudninstvo, rastlinstvo, živalstvo) čimbolj podrediti in jo čimbolj izkoriščati. Tako postane njen brezobzirni ropar. Čimbolj napreduje znanstvena tehnika, tembolj jo ropa in krši njene zakone. Clovek, samo otrok narave, in podrejen njenim zakonom, si jo z drznimi posegi skuša podrediti. Ali bo v vsem uspel? Eno se že opaža: narava se zaradi rušenja ravnovesja v njej (uničevanje gozdov, opustošenja s pašnjo, uničevanje ptic itd.) maščuje.

Končno smo na filmskem platnu videli in po predavateljevi besedi slišali nekaj iz zgodovine koruze in njenega razvoja od skromne rastline do današnje upoštevane kulture, ki igra v prehrani in industriji tako pomembno vlogo.

Predavatelj je strokovnjak na svojem področju zaradi česar je tudi ustregel občinstvu, ki je bilo napolnilo šolski prostor.

* * *

Tudi letos je bila naša šola med prvimi, ki je ob zaključku šolskega leta posredovala staršem šolskih otrok in drugim nekaj užitka, ki si ga naše ljudstvo tako želi. Temu je bila tudi letos priča velika udeležba. Otroci so pod vodstvom obeh učiteljic nastopili s štirimi pesmimi in z izvajanjem pokazali, da so se na to skrbno pripravili. Tudi svoje vloge v igri «Sirota Jerica» so v celoti dobro in mestoma celo odlično izvedli. Občinstvo je z zanimanjem spremljalo posamezne prizore in igralce nagradilo z ploskanjem. Ponovimo, kar smo že lani podčrtali: česar nam ne nudijo odrasli, nam vsaj enkrat v letu v malem posreduje šolska mladina. Žal je to veliko premalo, a toliko bolj dragoceno, tudi zato, ker je pristno in neposredno.

Motiv iz Beneške Slovenije (Foto Magajna)

NABREŽINA

Nabrežinci so veliki ljubitelji glasbe, in če bi tej ljubezni kumovala vsaj majhna požrtvovalnost in vzdržnost, bi mogla naša vas v tej kulturni veji ne le mnogo prispevati, ampak se celo odlikovati. Sedaj se moramo, žal, zadovoljiti s prispevkom naših najmlajših, s tistim sicer skromnim zborom (13 po številu), ki obiskuje našo podružnico Glasbene Matice. V nedeljo so nas povabili k svojemu nastopu v dvorani «Iga Grudna», pri katerem so sodelovali tudi gojenci tržaške Glasbene šole. Malčki-začetniki in oni, ki se že dalj časa učijo harmonike, glasovirja ali violine, so pokazali kaj in koliko jim je šola posredovala. Lahko rečemo, da je ta drobiž občinstvo, ki je napolnilo dvorano, zadovoljil in navdušil. Bolj zreli so nastopili z violino in ob spremljavi klavirja v težjih skladbah, ki so jim že vdahnili nekaj svojega. Končno nas je prijetno presenetil mladinski orkester gojencev GM pod vodstvom neumornega prof. Kjudra. Da smo bili s prireditvijo zadovoljni, je povedalo priznanje (ploskanje) občinstva, njegovo resno in dostojno vedenje med nastopom gojencev in tudi izjave udeležencev ob zaključku prireditve.

KRIŽANKA

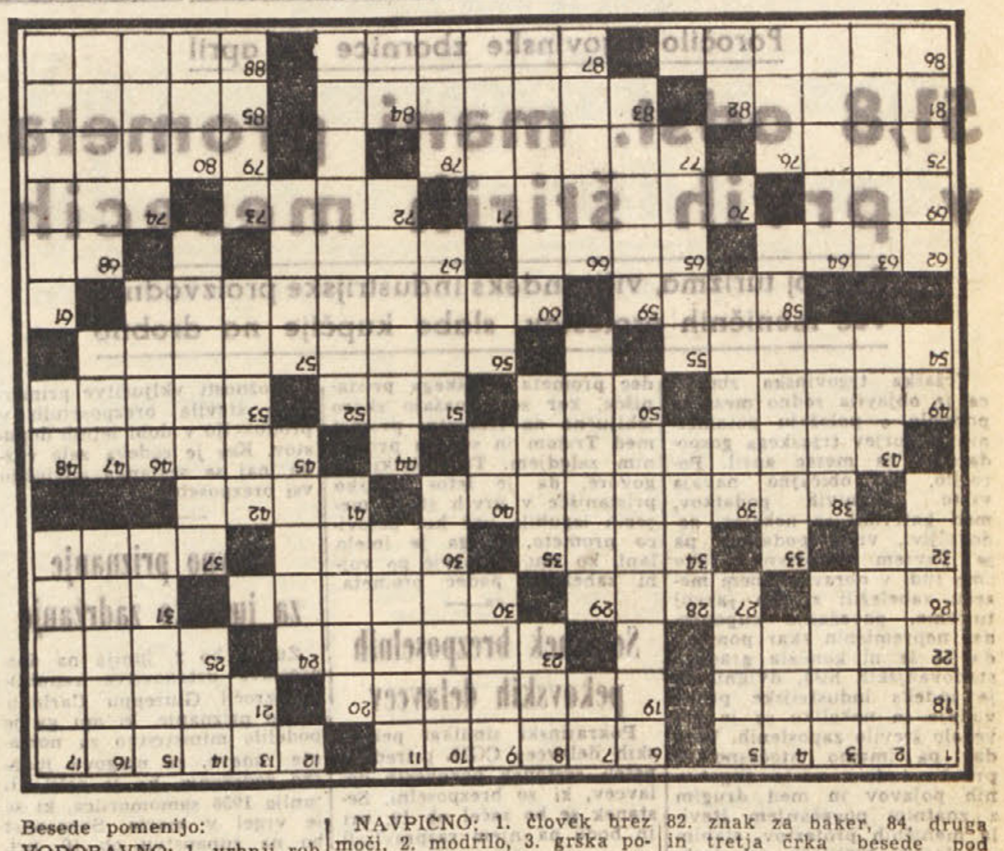

Besede pomenijo:

VODORAVNO: 1. vrhnji rob strehe, 6. sipko, suho, kakor presejano, 12. mesto v Grčiji, 18. naravna zmes apnenca in gline, 19. snov, s katero ugotovimo navzočnost drugih snovi, 21. malomarnost, neskrbnost, 22. velika celina, 23. turistični objekti, 25. moško ime, 26. pripadnik plemena belih naseljencev v južni Afriki, 27. pretep, 30. knjižne police, 31. del obraza, 32. znak za iridij, 34. mizna pogrinjala, 36. etiopski plemenski poglavarji, 37. javni vrt, 38. sladka brezalkoholna pijača, 41. rimsko oblačilo, 43. ki ga še ni načela sekira, 45. obrnjeno, nasprotno, 49. železov kršec, 50. otok med Anglijo in Irsko, 51. glasbena nota, 53. nemška pokrajina, 54. starogrški mislec, 56. slovit jugoslovanski kipar, ki živi zdaj v ZDA, 58. ime treh bolgarskih carjev v 12. oziroma 13. stoletju, 60. barvan, 62. najvišja gora v Karavankah, 65. pritok Savinje, 67. najstarejši, najčastitljivejši mož, 68. oblika pomožnega glagola, 69. tečaj, 70. bombaž, 72. drag kamen, 74. glavno mesto evropske države, 75. očrt, 77. gibati se počasi, lesti, 79. določene barve, 81. denar, 83. duhovska šola, 85. sodobna francoska pisateljica, 86. roman slov. pisatelja Bartola, 87. od raka načeta, 88. velika množica.

NAVPIČNO: 1. človek brez moči, 2. modrilo, 3. grška pokrajina, 4. svojilni zaimek, 5. državna blagajna, 6. prekopicnem, obrnem, 7. nota iz solmizacije, 8. miselna igra, 9. moško ime, 10. vremenski pojav, 11. jezero v severni Rusiji, 13. osebni zaimek, 14. del živalskega telesa, 15. nazivi, 16. trud, prizadevanje, 17. hrupen ropot, 20. užitek, sla, 24. drugo ime za starodavno mesto Trojo, 28. starim Egipčanom sveta žival, 29. ječim, vzdihujem, 33. Marxovo poglavitno delo, 35. moško ime, 37. zaslanjalo, zagrinjalo, 38. merilo, 39. vodna cvetlica, 40. števnik, 42. madžarsko moško ime, 43. reka v Afriki, 44. s pisanjem se ukvarjajoča, 46. germanski bog, 47. tako pravijo Hrvati Dunaju, 48. števnik, 49. enaka soglasnika, 51. nepoškodovano, 52. izredno preplah zbujajoče doživetje, 55. državica v Himalaji, 56. znak za molibden, 57. žensko ime, 59. napad, 60. vrsta indijskega metulja, 61. gospostvo, področje nad katerim kdo vlada, 62. jarem, okov, 63. vrsta listnatega drevesa, 64. južni oljni sad, 66. kramljavec, 68. živim, 71. otroški naziv za očeta, 73. mesto ob Jadranskem morju, 74. zelenjavna juha, 76. oblika pomožnega glagola, 78. okrajšano žensko ime, 80. pomladanski, 82. znak za baker, 84. druga in tretja črka besede pod 27. vod.

RESITEV KRIZANKE IZ PREJSNJE STEVILKE

VODORAVNO: *1. dvorec, 6. kloaka, 12. miazem, 14. Asirka, 16. biolog, 17. zal, 19. Anatol, 21. slogan, 22. Marat, 24. oviram, 26. lecet, 27. kičasto, 29. avizo, 30. Agen, 31. Toledo, 32. ko, 34. Isar, 35. Mun, 36. roleta, 37. purist, 39. Aš, 40. jokavi, 41. Kalist, 42. ki, 43. legija, 44. kopist, 45. Don, 46. Ibis, 48. on, 49. narisi, 50. Bari, 51. cepek, 53. ametist, 55. komis, 56. ananas, 58. agent, 59. balast, 60. oropan, 62. art., 63. povest, 64. Ivanov, 66. posest, 67. orient, 68. batist.*

NAVPIČNO: *1. Diogen, 2. valat, 3. ozon, 4. reg, 5. em, 7. la, 8. osa, 9. Aino, 10. krava, 11. aktivist, 12. miocen, 13. parada, 15. aorist, 16. Blegaš, 17. začeti, 18. laso, 20. Laza, 21. slamarica, 22. Mileva, 23. TT, 25. morfinist, 27. kolajna, 28. okulist, 31. Tokio, 33. orisi, 36. Rog, 37. papist, 38. Ist, 40. jesenovo, 41. Korint, 42. korist, 43. Lipari, 44. katera, 45. damast, 47. Beno, 49. nega, 50. bolest, 52. kapar, 54. ma, 55. kaves, 57. sani, 59. bosi, 61. Noe, 63. pot, 65. V(idmar) N(ande), 66. pa.*

NA DIVJEM ZAPADU

(Nadaljevanje sledi)

Tržaški dnevnik

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 20,6, najnižja 15,3, zračni tlak 1003,7, veter 12 km na uro severovzhodnik, vlaga 53 odst., dežja 2/10 mm, nebo oblačno, morje skoraj mirno, temperatura morja 17,2 stopinje.

Danes, NEDELJA, 31. maja
Angela
Sonce vzide ob 4.20 in zatone ob 19.44. Dolžina dneva 15.24. Luna vzide ob 1.24 in zatone ob 13.55.
Jutri, PONEDELJEK, 1. junija
Radovan

Poročilo trgovinske zbornice za april

51,8 odst. manj prometa v prvih štirih mesecih

Razvoj turizma, višji indeks industrijske proizvodnje, več meničnih protestov, slabe kupčije na drobno

Tržaška trgovinska zbornica je objavila redno mesečno poročilo o položaju posameznih sektorjev tržaškega gospodarstva za mesec april. Poročilo, kot običajno navaja vrsto zanimivih podatkov, med katerimi so nekateri zadovoljivi, vrsta podatkov pa je povsem negativna. Tako smo tudi v obravnavanem mesecu zabeležili znaten razvoj turizma, povečanje kupoprodaj nepremičnin (kar pomeni, da se še ni končala gradnja stanovanjskih hiš), dvignil se je indeks industrijske proizvodnje in nekoliko se je povečalo število zaposlenih. Vendar pa imamo istočasno opravka tudi z vrsto negativnih pojavov in med drugim z znatnim povečanjem števila meničnih protestov, slabim položajem trgovine na drobno, novim valom stavk in zlasti z zelo občutnim znižanjem pristaniškega prometa.

O vseh zgoraj navedenih sektorjih bomo podrobneje še poročali in za sedaj obširneje navajamo samo podatke o pristaniškem prometu.

Po teh uradnih podatkih je dosegel pomorski promet tržaškega pristanišča (pri čemer upoštevamo celotni promet in torej: promet Javnih skladišč, lesnega pristanišča ILVA in čistilnic mineralnih olj) 321 tisoč 772 ton in je bil za 7 odst. višji kot v marcu istega leta (300 tisoč 773 ton), toda za 16,9 odst. nižji kot v aprilu 1958. leta in kar 26 odst. nižji kot v aprilu 1957. leta.

V razdobju januar - april pa so prepeljali skozi pristanišče skupno 1.270.956 ton blaga, medtem ko so v istem razdobju 1958 leta prepeljali 1 milijon 639.865 ton. V prvih štirih mesecih se je torej pomorski promet znižal za 23.7 odstotka.

Še bolj porazni so podatki o železniškem prometu, saj so v aprilu prepeljali po železnici iz Trsta in v Trst 149.255 ton blaga in torej 14,3 odst. več kot v marcu in 41,1 odst. manj kot v aprilu 1958. leta, odnosno 39,3 odst. manj kot v aprilu 1957. leta. V razdobju januar - april letošnjega leta je železniški promet dosegel 552.960 ton, medtem ko je v istem lanskoletnem razdobju znašal 1.144.123 ton in se je torej znižal za 51.8 odstotka.

Zlasti podatki o železniškem prometu posebno točno odražajo naravnost strahotni padec prometa tržaškega pristanišča, ker se nanašajo skoro izključno na tranzitni promet med Trstom in svojim prirodnim zaledjem. Ti podatki pa govore, da je letos tržaško pristanišče v prvih štirih mesecih izgubilo več kot polovico prometa, ki ga je imelo lani, ko smo že prvič po vojni zabeležili padec prometa.

Sestanek brezposelnih pekovskih delavcev

Pokrajinski sindikat pekovskih delavcev CGIL priredi v petek sestanek pekovskih delavcev, ki so brezposelni. Sestanek se bo začel ob 18. uri in bodo na njem razpravljali o možnosti vključitve primernega števila brezposelnih v produkcijo v dobi letnih dopustov. Ker je zadeva zelo važna, naj se sestanka udeležijo vsi brezposelni peki.

Javno priznanje za junaško zadržanje

Župan bo 2. junija na dan proslave ustanovitve republike izročil Giuseppu Carlonu javno priznanje, ki mu ga je podelilo ministrstvo za notranje zadeve, za njegovo junaško zadržanje, ko je rešil 11. junija 1956 samomorilca, ki se je vrgel v morje. Svečanost bo na županstvu ob 10. uri.

Akademija telovadnega odseka SPZ

Razveseljiv uspeh mladih telovadcev

Po dolgem, lahko rečemo večletnem premoru, so telovadci zopet stopili na plan. Včeraj je namreč telovadni odsek Slovenske prosvetne zveze priredil telovadno akademijo, ki privabila v dvorano stadiona «Prvi maj» precej starejših in tudi mlajših ljubiteljev te lepe, a težke in malo znane športne panoge.

Sicer so telovadci trenirali s skromnimi sredstvi. Novembra so imeli celo tekmovanje, ko pa so dobili novo orodje, so se resneje spravili na delo in se začeli pripravljati za prvi javni nastop.

Namen tega, je poudaril tov. Drago Pahor, ki je spregovoril nekaj besed zbranemu občinstvu, je pokazati sadove dela in privabiti v telovadnico mladino, da bi se v njej vzgojila v poštene in močne fante in dekleta.

Spored je bil še kar pester. Uvodoma pa moramo omeniti, da je manjkala, vsaj pri nekaterih točkah, glasbena spremljava, kar bi prireditev znatno oživilo. Tudi vaje, posebno mladink na dvovišinski bradlji, so bile za akademijo nekoliko predolge. Pri tem se morajo telovadci zavedati, da se na akademiji pokaže najboljša izvedba. Burno ploskanje pa je bilo dokaz, da so občinstvo zadovoljili in včasih celo navdušili.

Akademija se je pričela s prikupno vajo štirih mladenk na dveh klopeh. Izvedba je bila še kar skladna in bi bila brez dvoma popolnejša, ce bi mladinke spremljal klavir. Isto lahko trdimo za vajo na gredi, ki je bila četrta točka sporeda. Tu so telovadke pokazale precejšen napredek, le škoda je, da jim je strah pred občinstvom odvzel tisto gotovost, ki jo prav gotovo imajo med telovadno uro. To velja na splošno za vse, vendar z nadaljnjimi nastopi, bo ta pojav popolnoma izginil.

Za mladinkami so nastopili štirje mladinci. Ti, ki so začeli šele pred kratkim vaditi, so se izkazali z drznimi skoki čez švedske skrinje. Lahko brez strahu trdimo, da se bo iz teh mladincev razvil marsikateri dobri telovadec. Pod pogojem seveda, da bo šla vadba vzporedno z rastjo njihovega telesa, kar pomeni, da orodje še ni pripravno za njih. Gibčnost in eleganca ter element parterne telovadbe ter skoki je prvi cilj, ki ga morajo doseči, če hočejo postati res dobri telovadci. Ti mladinci in mladinke pa predstavljajo najbolj razveseljivo dejstvo, ker je njihova prisotnost v telovadnici dokaz, da ljubezen do tega športa še ni zamrla.

Telovadke so tudi nastopile na dvovišinski bradlji in čeprav jo imajo šele malo časa, so se toliko potrudile, da so pokazale, kaj je mogoče ustvariti na takem, zelo napornem orodju. Benčičeva, P. Hmeljakova, Širčeva, Battistova in A. Hmeljakova so vredne pohvale za trud, ki so ga vložile skupno s fanti (Jurkić, Gašpelin, Jurinčič, Rupel in Cesar), da je nastop tako lepo uspel.

Za fante moramo omeniti, da so si izbrali tako na drogu kot na bradlji zelo težke vaje. To pa v škodo izvedbe, katera bo morala biti pri drugem nastopu elegantnejša. Z drznimi skoki čez mizo pa so navdušili občinstvo, ki ni štedilo s ploskanjem. To velja tudi za prikaz akrobatskih elementov, ali brez prožne deske .V predzadnji točki so nastopili tudi fantje in dekleta s parterno telovadbo, ki naj bi nadomestila kako skupno prosto vajo. Na vsak način je bilo čutiti pomanjkanje ene ali dveh vaj.

Led je torej prebit in sedaj želimo telovadcem in telovadkam ter vaditeljem, da bi z nadaljnjim delom želi še mnogo uspehov. Elementi ne manjkajo, volje pa, kar smo ugotovili med včerajšnjo akademijo, tudi ne.

Za obnovo delovne pogodbe

Kovinarji bodo ponovno stavkali če se bodo pogajanja prekinila

Posredovanje ministrstva za delo je uspeh odločne borbe delavcev

Pokrajinski izvršni odbor Zveze kovinarjev FIOM je na svoji zadnji seji razpravljal o položaju te stroke spričo spora za obnovo vsedržavne delovne pogodbe. Med drugim so na seji podčrtali, da je posredovanje ministrstva za delo glede nadaljevanja pogajanj uspeh odločne borbe italijanskih kovinarjev. Pri tem so člani izvršnega odbora poudarili, da je bil zelo koristen sklep sindikalnih organizacij kovinarjev, da bodo kovinarji v prvih dneh junija spet nadaljevali svojo sindikalno borbo za izboljšanje prejemkov in delovnih pogojev, če delodajalci ne bodo pokazali dobre volje.

Zaradi stališča delodajalcev, ki so se s kraja tako odločno upirali upravičenim zahtevam kovinarjev, je nujno potrebno, da delavci budno spremljajo razvoj pogajanj in podprejo akcijo svojih sindikalnih predstavnikov, da bodo lahko takoj nadaljevali s krepko sindikalno akcijo, če bi se pogajanja prekinila ali zavlačevala.

Kakor je znano, so se te dni začela v Rimu pogajanja med sindikalnimi predstavniki in zastopniki Confindustrie ter Intersinda za obnovo delovne pogodbe kovinarske stroke. Pogajanja se bodo nadaljevala 3., 4. in 5. junija.

Brigadirska «Demokracija»

Zadnja «Demokracija», pod naslovom «Proseški nauk» poroča o znanem incidentu na nogometnem igrišču. «Demokraciji» namreč ni «jasno», kako je do incidenta prišlo in trdi, «da so za proseški incident v neki meri odgovorni prireditelji sami».

«Demokracija» pravi, da «prireditelji niso prepričljivo zanikali trditve, da jih je brigadir samo «povabil», naj bi v poročanje o dogajanju na igrišču «vpletli tudi kakšen italijanski stavek» in trdi, «da se je nekaj oseb italijanske narodnosti pritožilo pri brigadirju, češ da ne razumejo niti besedice. Ker so plačale vstopnino». — nadaljuje «Demokracija» — «naj bi tudi one imele pravico vedeti, zakaj se ljudje smejejo in kaj jim napovedovalec pripoveduje».

Mislimo, da je bilo o proseškem incidentu že toliko govora, da bi ljudje okoli «Demokracije» lahko že na pamet vedeli, kako je potekal. Toda očitno je, da so se na incident spomnili šele takrat, ko so o tem brali v «Piccolu» v verziji, ki jo je o incidentu podal proseški brigadir.

Priče vedo povedati, da brigadir ni prirediteljev «povabil», da vpletejo kakšen italijanski stavek, temveč je ukazal, da slovensko ne smejo govoriti. Razen «Piccola» in brigadirja ne ve nihče ničesar o kakšni intervenciji italijanskih gledalcev ,le «Demokracija» je o tem dobro poučena.

Kako daleč gre ta poučenost pa priča tudi njeno poročanje, da so ti ljudje plačali «vstopnino»! Naj bo «Demokracija» tako prijazna in naj pove, koliko je znašala ta vstopnina in kje so vstopnice prodajali?

Mi sicer razumemo, zakaj je «Demokracija» v zvezi s proseškim incidentom zavzela delno stališče brigadirja in «Piccola» ter povzela tezo vladnega generalnega komisarja. Ne moremo pa razumeti, da je to storila na tako nespreten način, da se ji bo danes ves Prosek smejal. Zato bi temu nespretnemu člankarju svetovali, naj se sam najprej kaj nauči, in šele potem daje nauke drugim. Od časnikarja se namreč zahteva, da v takih primerih sliši obe plati zvona in ne samo eno, kot je storil časnikar pri «Demokraciji»!

Pomorščaki zahtevajo 30 odst. večje plače

Kakor poročajo iz Rima, so se prekinila pogajanja med sindikalnimi predstavniki pomorščakov in delodajalci za obnovo vsedržavne delovne pogodbe o sprejemu na delo pomorščakov na tovorne ladje. Pogajanja so se prekinila, ker se obe stranki nista mogli dogovoriti glede zahtev pomorščakov za zvišanje prejemkov. Lastniki ladjevja očitajo sindikatom in pomorščakom, da so njihove zahteve za 30 odstotkov poviška prejemkov pretirane in nesprejemljive. Sindikalne organizacije so sklenile, da se bodo njihovi predstavniki sestali na skupni seji v ponedeljek v Genovi, da se pogovorijo o nastalem položaju in nadaljnji akciji.

Stavka tekstilnih delavcev

Osrednje organizacije tekstilnih delavcev so napovedale splošno stavko te stroke 5. in 6. junija, ker so se razbila pogajanja za obnovo delovne pogodbe. Prav tako so se razbila pogajanja za obnovo delovne pogodbe delavcev, ki so zaposleni v industriji konserv. Predstavniki sindikalnih organizacij te stroke se bodo sestali prve dni tega tedna in razpravljali o sedanjih razmerah.

Zaradi groženj prijavljen sodišču

Agenti centralnega policijskega komisariata so včeraj aretirali in prijavili sodnim oblastem 53-letnega Lodovica Battistutto iz Ul. sv. Justa 28, katerega obtožujejo pijanosti in povzročitve telesnih poškodb na škodo 63 let stare Angele Gasperini por. Robez iz Ul. Crispi 11.

Sodnim oblastem so prijavili tudi 40 let starega Paolina Murina od S.M.M. spodnje 573, ki je 8. t. m. najprej s kolom potem pa še z nožem grozil Antoniu Parovelu od S.M.M. spodnje 915. Sledila je prijava in Murino se bo moral zaradi hudih groženj zagovarjati pred sodiščem.

O Federacija KPI bo priredila 2. junija ob 15. uri na dan trinajste obletnice ustanovitve italijanske republike na sedežu v Ul. Madonnina ljudsko slavje, na katerem bosta govorila miljski in dolinski župan.

Nesreča na cesti vedno na preži

Kolesar povzročil pešcu precejšnje poškodbe - Z vespo v avtomobil

Včeraj ob 10.45 so na sprejemnem oddelku splošne bolnišnice nudili prvo pomoč 50 let staremu šoferju Federicu Perselliju od S.M.M. spodnje 1813, ki je imel ranjeno levo roko in nekaj drugih manjših poškodb. Preselli, ki bo za okrevanje potreboval kakih 7 ali 8 dni, je v bolnišnici povedal, da je postal žrtev prometne nesreče. Malo prej se je namreč z vespo vozil po Ul. Coroneo namenjen v Ul. Milano, ko je na križišču z Ul. Carducci hotel prehiteti avto, ki ga je vozil 46 let stari Mario Barisi iz Ul. R. Manna 9. Toda takrat je iz še nepojasnjenih vzrokov trčil v avto in posledica je bila, da se je zvrnil in poškodoval. Sprva je mislil, da ne bo hudega, a po nekaj minutah je začutil bolečine, zaradi česar se je sam odpravil v bolnišnico, medtem ko so na kraj nesreče prišli agenti prometne policije in uvedli preiskavo.

Popoldne se je zgodila druga nesreča s hujšimi posledicami. 52 let stari krojač Stanislav Košuta je hotel okoli 15. ure stopiti s Trga Garibaldi čez cesto v Ul. E. Toti, ko se je vanj zaletel neki biciklist, ki je vozil v smeri proti Ul. Oriani. Biciklist je vozil s precejšnjo brzino, tako da je podrl Košuto na tla in še sam padel. Z avtom RK so seveda oba takoj odpeljali v bolnišnico, kjer so Košuti ugotovili več prask po rokah, živčni pretres, zlom členka na mezincu desne roke, rano na glavi in verjeten zlom podlahtnice leve roke, zaradi česar so ga s prognozo okrevanja v 20 ali 30 dneh sprejeli na I. kirurški oddelek. Biciklist, in sicer 18 let stari Antonio Biloslavo od Domja 65, pa je imel več sreče: zdravniki so mu namreč nudili samo prvo pomoč, ker je imel le nekaj prask ozdravljivih v dveh ali treh dneh.

Četrt ure kasneje je v bolnišnico privozil drug avto RK, v katerem je bil 51 let stari Ivan Antonac iz Križa 361. Tudi njega so sprejeli na I. kirurški oddelek, kjer bo ostal od 15 do 30 dni. Antonac ima verjetno zlomljenih nekaj reber in več drugih poškodb ter hud živčni pretres. Agenti prometne policije so povedali, da se je Antonac ponesrečil na obalni cesti, in sicer med obema predoroma pri Miramarskem parku. Sedel je na vespi in se peljal proti Trstu, ko je nenadoma zagledal pred seboj avto, ki se je prav tedaj hotel vključiti v promet na cesti. Šofer avta, 36 let stari Sergio Stocchi iz Drevoreda D'Annunzio, je namreč parkiral na desni strani ceste in ni videl, da je za njim vespist. Tako je prišlo do trčenja, ki se je za Antonaca nesrečno končalo.

Nezgodi na delu

Včeraj dopoldne so v splošni bolnišnici nudili prvo pomoč 20 let staremu Claudiu Cresovaniju iz Lonjerske ceste 10, kateremu so zdravniki ugotovili rano na levi nogi. Chersovani, ki je v bolnišnico prispel z avtom RK, je povedal, da je delal na gradbišču podjetja «Cesaroto» v Ul. Canova 26, ko se je s krampom silovito udaril v nogo. Okreval bo v 8 ali 10 dneh.

Žrtev dela je postal tudi 37 let stari Italo Tamaro iz Ul. S. Michele 13, ki je zaposlen kot pomorščak pri «Yacht club Adria» iz Dunaja, ki ima v našem mestu kuter «Taigeta». Tamaro je popoldne splezal na jambor kuterja, da bi nekaj popravil, ko je izgubil ravnotežje in padel z višine 4 metrov na palubo. Z avtom RK so ga odpeljali v bolnišnico, kjer pa so ga potolažili, da ni nič hudega, saj bo za okrevanje potreboval le 4 ali 5 dni.

DAROVI IN PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob pokojnemu Josipu Godini daruje Drago Pahor in družina 2.000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok. g. Pavle Žega roj. Smuc daruje družina M.B. 5.000 lir za Dijaško Matico in 5.000 lir za sklad Sergija Tončiča.

ŠOLSKE VESTI

Učenci osnovne šole v Trebčah vabijo starše in prijatelje mladine na zaključno šolsko prireditev, ki bo danes 31. maja ob 16. uri v Ljudskem domu v Trebčah. Na sporedu bodo pevske točke, prizorčki in igrica s petjem in plesom «Bedak Pavlek». V šolskih prostorih bo danes razstava ročnih del.

* * *

Slovenska osnovna šola v Nabrežini priredi danes 31. maja, jutri 1. junija in pojutrišnjem 2. junija razstavo ročnih del. 2. junija ob 18. uri vabi starše in prijatelje mladine na zaključno šolsko prireditev, ki bo v šolskem poslopju.

* * *

Osnovna šola v Šempolaju razstavlja ročne izdelke svojih učencev danes 31. maja.

* * *

Slovenska osnovna šola v Mavhinjah ima danes 31. maja razstavo ročnih del in vabi vse prijatelje mladine na šolsko prireditev, ki bo danes ob 17. uri.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 30. maja se je rodilo v Trstu 12 otrok, umrlo je 6 oseb, porok je bilo 8.

POROČILI SO SE: delavec Giuseppe Lamacogia in gospodinja Susanna Modugno, geometer Luciano Pamfili in uradnica Angela Vallan, skladiščnik Carlo Godini in pletilja Nella Sentieri, delavec Pietro Illari in gospodinja Clara Rossi, pravnik Ervino Azzopardo in gospodinja Liana Nunzi, ladijski natakar Elvio Davanzo in šivilja Marinella Tremul, mizar Davide Bobul in šivilja Ester Blason, ladijski kovač Giovanni Diomei in šivilja Rosanna Poelen.

UMRLI SO: 69-letni Andrea Manzin, 53-letni Carlo Grom, 77-letni Rodolfo Rangan, 75-letni Carlo Silossi, 55-letni Francesco Crasso, 57-letna Iolanda Barberis.

OKLICI: pomorščak Silvio Bartole in delavka Anita Trani, dijak Travis Richard Montgomery in gospodinja Giovanna Stabile, električar Edoardo Stefani in šivilja Iolanda Bettini, uradnik Nicolò Vatta in šivilja Vanda Fabbro, elektromehanik Dariano Gregoris in gospodinja Loredana Martin, inženir dr. Romano Camilli in gospodinja Maurizia Cali, uradnik Riccardo Tence in šivilja Maria Leghissa, uradnik Pietro Callin in uradnica Anna Maria Fabec, prodajalec Guerrino Madrusan in frizerka Leda Pappalardo, mehanik Carlo Ucmar in gospodinja Margherita Antoni, uradnik Roberto Villatora in delavka Maria Gallopin, uradnik Giuseppe Muslin in delavka Anna Maria Marini, težak Mario Gibernа in gospodinja Caterina Torchetti vd. Trombetta, podjetnik Stello Bassanese in krznarka Pierina Protti, šofer Michele Della Valle in gospodinja Maria Carmela Stefanucci, uradnik Pietro Bianco in gospodinja Franca Russo, dijak Gennaro Musilli in dijakinja Maria Cultrara, trgovec Mario Sfregola in gospodinja Anna Forgiarini, uradnik Roberto Mozzali in delavka Adriana Pevera, finančnik Mario Pellaschiar in gospodinja Romilda Gobbesso, agent javne varnosti Nicola Della Sala in gospodinja Giovanna Imbimbo, Mario Marino in Anna Maria Renna, težak Giuseppe Olivo Radanich in gospodinja Maria Morgan, dijak Luigi Tratnik in uradnica Anna Maria Krusic, slikar Giuseppe Petrovcic in Evgenija Stantič, carinski inšpektor dr. Salvatore Garitta in gospodinja Margarete Kranz, državni uradnik Gino Lenisa in šivilja Giovanna Danieli, poslovodja Ferruccio Ghietti in dijakinja Gianna Vascotto, električni varilec Vitantonio Luce in gospodinja Romana Blasutti, pravnik Francesco Cipolla in gospodinja Rita Citarrella, uradnik Amedeo Briganti in gospodinja Elisabeth Kogler, brivec Francesco Destasi in gospodinja Amalia Maranzana, trgovec Camillo Zanetti in trgovka Alba Caterni, uradnik Bruno Stani in gospodinja Liliana Furlani, upokojenec Ugo Alberto Salina in gospodinja Maria Vanzaghi vd. Grassi, trgovec Luigi Bonetta in šivilja Valeria Stocchi, šofer Costantino Giordano Vragnaz in gospodinja Florida Grassi, tesar Giorgio Zidarich in delavka Claudia Mioc, pomorščak Giovanni Lonzar in gospodinja Giuseppa Taibi

LOTERIJA

BARI	80	21	68	74	62
CAGLIARI	27	14	84	69	1
FLORENCA	5	75	82	45	47
GENOVA	6	68	8	3	23
MILAN	86	62	16	89	85
NEAPELJ	54	45	55	74	42
PALERMO	72	64	63	10	9
RIM	89	80	68	15	2
TURIN	71	40	60	12	72
BENETKE	58	74	66	70	7

ENALOTTO

2 1 1 1 2 X 2 2 2 X X 2

Kvote: Za dvanajstice bodo plačali 5.978.104 lire, za enajstice 427.007 lir, za desetice 23.848 lir.

NOCNA SLUŽBA LEKARN v maju

Crevato, Ul. Roma 15; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; dr. Gmeiner, Ul. Giulia 14; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; dr. Signori, Trg Ospedale 8; dr. Miani, Barkovlje; Nicoli, Škedenj.

Iz sodnih dvoran

Zaradi prehitre vožnje povzročil smrt mladeniča

Zato so ga sodniki obsodili na štiri mesece pogojno - Obsodba mladega tatiča

Carlo Zollia iz Nabrežine je odpeljal septembra meseca 1955. leta neko pohištvo v Ul. Foscolo. Tu je srečal prijatelja Ernesta Salvagnija iz Ul. Toti in ga vzel na svoj trokolesni poltovornik.

Verjetno se je šoferju poltovornika precej mudilo. Zato je zavozil na ovinku križišča Ul. Foscolo in Ul. M. D'Azeglio z blazno hitrostjo. Ta neprevidnost je stala mladega Salvagnija življenje. Naspróti je prav tedaj privozil filobus proge št. 5 in šoferju lambrete ni preostalo drugega, kot da je silovito zavil na desno. Pri tem je vrglo Salvagnija z vozila naravnost pod kolesa filobusa, ki so mu zmečkala prsni koš. Pri nesreči se je ranila tudi 77-letna Kurj iz Ul. Giulia, katero so morali skupno s Salvagnijem odpeljati v bolnišnico. Žal je Salvagni med prevozom podlegel poškodbam, žensko pa so sprejeli s prognozo okrevanja v 12 dneh na kirurškem oddelku.

Zollia je po nesreči izjavil, da za dogodek ni bila kriva hitrost ,temveč ženska, ki mu je nepričakovano prečkala cesto.

Policijska preiskava pa se je zaključila v škodo Zollie, katerega so prijavili sodnim organom zaradi nenamernega umora in zaradi povzročitve telesnih poškodb. Te obtožbe je bil že med preiskavo oproščen zaradi pomanjkanja tožbe.

Sodišče, kjer se je moral včeraj fant zagovarjati, ga je obsodilo za nenameren umor na 4 mesece zapora in 3.000 lir denarne kazni, ker je prehitro vozil na ovinku in križišču in ker je s poltovornikom, ki je bil kolavdiran samo za prevoz blaga, prevažal tudi Salvagnija. Sodniki so upoštevali, da je bil fant prvič pred sodiščem in so ga zato obsodili brez vpisa v kazenski list.

Preds. — Boschini, tož. — Brenci, zapisn. — Urbani, obramba — odv. Fast.

* * *

19-letni Franco G. brez stalnega bivališča je že tako znan policijskim organom, da po vsaki tatvini skoraj vedno pade sum nanj. To se je zgodilo tudi med 15. in 18. majem letos, ko so razni delavci prijavili tatvine denarnic z manjšimi vsotami denarja. Preiskovalni organi so bili prepričani, da je imel mladoletni tatič svoje prste vmes in so ga poiskali. Sicer so vedeli, da najraje zahaja v neki bar v Ul. Madonnina, kjer so ga res našli. Na policijski postaji ni bilo težko z njim: fant je vse tatvine priznal, zaradi česar se bo moral sedaj pokoriti v zaporu poldrugi mesec in plačati 3.000 lir globe. Razprava se je zanj kar srečno končala, kajti če bi sodnik sprejel tožilčevo zahtevo, bi bil fant poslan v zapor za 16 mesecev.

Sodnik — DAmato, zapisn. — Scelzo, obramba — odv. Santoro.

GLEDALIŠČA

S N G

DANES 31. t. m. ob 17.30 v dvorani na stadionu «Prvi maj» Vrdelska cesta 7

IV. javna produkcija
BALETNE ŠOLE SNG
Koreografija in kostumi
ADRIJAN VILES

Sodelujejo gojenci iz I., II., III. in IV. tečaja.
Sodelujejo tudi gojenci Glasbene Matice v Trstu.

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom pri blagajni dvorane.

V torek 2. junija 1959 ob 16. in ob 20. uri v Novogoriškem gledališču
LEOPOLD LAHOLA
Madeži na soncu

V soboto 6. junija ob 21. uri v Avditoriju v Trstu
premiera
PAOLO LEVI
Po čem je resnica
(Legittima difesa)
Režiser ANTON MARTI kot gost
Scenograf MILAN BUTINA
Prevedel IVAN SKUŠEK

Zaključek pouka v osnovnih šolah

Šolske počitnice trkajo na vrata; včeraj se je zaključil pouk na vseh osnovnih šolah, v ponedeljek pa se začnejo izpiti učencev, ki so končali drugi in tretji razred. Uradni zaključek šolskega leta na osnovnih šolah bo 10. junija.

Na osnovnih šolah bodo spričevala izročili učencem ta teden. Sprejemni izpiti za srednje šole se bodo začeli 17. junija, jeseni pa 14. septembra. Zrelostni izpiti na srednjih šolah pa se bodo začeli 2. julija, oziroma 17. septembra.

USTANOVITEV ODBORA ZA SODELOVANJE NA MLADINSKEM FESTIVALU

V Trstu se je ustanovil iniciativni odbor za tržaško sodelovanje na 7. mladinskem festivalu, ki bo na Dunaju od 26. julija do 4. avgusta. V odboru sodelujejo Dorina Bencina, Alessandro Coradetti, Mario Cosanz, Pino Enzman, Elio Luches, Sergio Perini in Claudio Tonel. Odbor bo organiziral tržaško delegacijo, ki bo sodelovala na festivalu in uraduje vsak dan n Ul. Madonnina 19, od 18. ure do 20.30.

Dijaki na ogledu krvne banke

Včeraj so si dijaki 2. liceja Dante Alighieri ogledali krvno banko, kjer so jim zdravniki obrazložili postopek shranjevanja krvi in transfuzije. Dijaki so se zelo zanimali in nekateri so si dali pregledati kri da so ugotovili h kateri krvni skupini spadajo.

KINO

Excelsior 14.00 «10 sekund z vragom», J. Chandler, J. Palance in M. Carol.
Fenice 15.00 «Osem smrtnih celic», Mickey Rooney.
Arcobaleno 14.00 «Kvota periskop», J. Garner, E. O'Brien. Cinemasc. Techn.
Supercinema 14.30 «Mi gangsterji», G. Cervi in Fernandel. Men za smeh!
Filodrammatico 14.30 «Kapitan ima morsko bolezen», A. Guinnes in I. Brown. Cene: 300 in 200 lir.
Grattacielo 14.30 «Osmo čudo sveta». Cinemascope, technicolor.
Cristallo 15.00 «Zadnja noč v Warlocku», Richard Widmark, Henry Fonda, Anthony Quil. Cinemascope.
Capitol 14.30 «Ubogi milijonarji», Maurizio Arena, Sylvia Koscina, Lorella De Luca, Alessandra Panaro, Fred Buscaglione.
Astra Rojano 14.30 «Divji bes», Paul Newmann.
Alabarda 16.00 «Drevo obešencev», G. Cooper in M. Shell.
Aldebaran 14.00 «Cirkuški princ», D. Kay in Pier Angeli.
Ariston Glej letni kino.
Aurora 13.30 «Sedmo Simbadovo potovanje», K. Grant in K. Mathews.
Garibaldi Glej letni kino.
Ideale 15.00 «Rakete na vrtu», Paul Newman in Joanne Woodward.
Impero 16.30 «Christine», Romy Schneider. Zadnji dan.
Italia 15.00 «La violetera».
Moderno 13.30 «Karamazovi», Yul Brynner, Maria Schell in C. Bloom.
S. Marco 15.00 «Običajni neznanci», V. Gassman, M. Mastroianni, Totò.
Savona 14.00 «Lazzarella», A. Tamaro, D. Modugno.
Viale 14.00 «Commandos», J. Garnet, E. Choreau.
Vittorio Veneto 15.00 «Nočem umreti», Barbara Graham, S. Hayward.
Belvedere 14.00 «Skrivnostni konjenik», A. Ladd.
Marconi, Glej letni kino.
Massimo 14.30 «Mačka», Francoise Arnoul.
Novo cine 14.00 «Kraljeva postelja», K. Kendall, G. Ratoff. Ob 21. uri TV.
Odeon 16.00 «Major Brady», J. Chandler in M. O'Hara.
Radio Zaprto.

KINO V MILJAH

Europa «Herkul in kraljica Lidije», S. Koscina.
Roma «Sirota iz Pompei».
Verdi «Gigi», L. Caron, L. Jourdan, M. Chevalier.
Volta «Dva poštenjaka na Japonskem», T. Wright.

LETNI

Arena Diana (Ul. P. Revoltella 49) 20.00 «Čudovita ljubezen», G. Grant, D. Kerr.
Ariston 20.30 «Benetke, luna in ti», A. Sordi, M. Allasio, N. Manfredi.
Paradiso (Ul. Molino a Vento 11) 20.00 «Neprizanesljivi», Clark Gable.
Marconi «Grdi časi za narednike», Audy Griffith.
Ponziana 20.00 «Nočni prehod», J. Stewart, A. Murphy.
Stadio 20.00 «Slovo od orožja».
Valmaura 20.00 «Nori pevec», D. Martin.
Garibaldi 20.30 in 22.00 «Kavalir prekletega gradu», M. Serato.

RADIO

NEDELJA, 31. maja 1959

RADIO TRST A

8.00 Jutranja glasba; 8.40 Slovenski motivi; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Glasbena matineja; 11.45 Haendel: Concerto grosso v F-duru, opus 6 št. 9; 12.15 Za vsakogar nekaj; 12.40 Novosti v jazzu; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.30 Nadaljevanje glasbe po željah; 15.00 Uspehi preteklih dni; 15.20 Jazz zasedbe; 15.40 Sekstet Ubald Vrabec; 16.00 Glasbeni popoldan; 16.30 Plesna čajanka; 17.00 «Naivna žena in bolni mož», veseloigra v treh dejanjih; 18.35 Pevci lahke glasbe; 19.15 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Igrata orkestra Bert Kaempfert in Max Greger; 21.00 Pesniki in njih stvaritve; 21.25 Melodije iz revij; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Mala antologija slovenske vokalne glasbe; 22.30 Milhaud: Koncert za violino št. 2; 22.55 Orkester Duke Ellington; 23.30 Nočni ples.

TRST

7.45 Kmetijska oddaja; 9.15 Tržaške pesmi — igra orkester Guido Cergoli; 9.50 Michele Eulambio: Romantični preludij; 14.30 «El Campanon»; 16.00 Kolesarska dirka po Italiji — prenos prihoda na cilj etape Trento-Bolzano; 17.30 Simfonični koncert; 19.45 Sport; 21.00 Petdeset let ljubavnih pesmi; 22.45 Koncert pianistke Adriane Brugnolini.

II. PROGRAM

10.15 Ženska nedelja; 14.05 Vesele popevke; 15.00 «Il discobolo»; 16.00 «La Mongolfiera»; 17.00 Glasba in šport; 18.35 Plešite z nami; 20.30 Štiriindvajseta ura — Oddajo vodi Mario Riva; 21.30 Operna glasba; 22.00 Nunzio Rotondo in njegov orkester; 22.15 Poje Tony Dallara; 22.30 Sportna nedelja.

KOPER

6.00-7.00 Prenos RL; 7.15 Jutranja glasba; 7.40 Jutranja glasba; 8.00 Kmetijska oddaja: Za razvoj živinoreje v koprskem okraju; 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro; 9.00 Nazaj v planinski raj; 9.20 Zabavna glasba; 10.00-10.30 Prenos RL; 10.30 Operne skladbe; 11.00 Dogodki in odmevi; 11.20 Simfonični koncert; 12.00 Razgovor s poslušalci; 12.10 Glasba po željah; 12.30 Tedenski zunanjepolitični pregled; 12.50 Glasba po željah (II. del); 13.30 Za našo vas; 14.15 Petnajst veselih minut s Kvintetom Avsenik; 14.30 Sosedni kraji in ljudje; 15.10 Glasba po željah; 16.00-19.00 Prenos RL; 19.00 Sportna nedelja; 19.30-22.15 Prenos RL; 22.15 Plesna glasba; 22.40 Plesna glasba.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

6.00-7.00 Veder nedeljski jutranji pozdrav; 7.15 Reklame; 7.30 Radijski koledar in prireditve dneva; 7.35 Vedri zvoki; 8.00 Mladinska radijska igra — Trnjulčica (radijska priredba Skufca-Maruško); 8.50 Antonin Dvorak: Trije Slovanski plesi; 9.05 Zabavna matineja; 9.45 Samospevi Rada Simonitija; 10.00 Še pomnite, tovariši... — Fran Vodnik: Radijski oddajnik; 10.30 Igra zabavni orkester Radia Ljubljana; 11.30 Čarobne gosli (komentirana glasbena oddaja o življenju in delu vražjega goslača — Niccoloja Paganinija); 12.00-15.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo); 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila; 13.30 Za našo vas; 15.10 Reklame; 15.25 Lahka glasba; 16.00 Matija Maležič: V dolini Čabranke (reportaža); 16.20 Nekaj lepih melodij; 17.00 Prenos meddržavne nogometne tekme Bolgarija-Jugoslavija, vmes ob okoli 17.45-18.00 Reportaža s speedway dirk za consko prvenstvo iz Kranja; 18.45 Kvintet bratov Avsenik v veselem ritmu; 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame; 19.30 Radijski dnevnik; 20.00 Melodije z orkestrom Hans Carste; 20.30 Luči velemesta (zabavna glasbena oddaja s konferanso); 21.00 Richard Wagner: Scene iz opere Tristan in Izolda; 22.15 Zaplešite z nami! (Igrajo orkestri Edmundo Ros, Ted Heath in Stanley Black). — Prva izvedba: 23.10 Cl. Debussy: Sonata za flavto, violo in harfo; 23.30 Popevke na tekočem traku.

TELEVIZIJA

10.00 TV za kmete; 11.30 Aktualna moralna vprašanja; 15.00 Prenos evropskega boksarskega prvenstva amaterjev, nato prenos prihoda na cilj etape Trento-Bolzano; 18.30 Poročila; 18.45 Perry Como Show; 19.15 Afriške pustolovščine; 20.30 Poročila; 21.00 Posebna oddaja kolesarske dirke po Italiji; 21.15 Ugo Tognazzi in Raimondo Vianello: Eden, dva, tri — glasbena predstava; 22.30 Steklena zavesa; 22.50 Poročila in športna nedelja.

SOŽALJE

Prosvetno društvo v Škednju izreka družini Godina svoje globoko sožalje ob izgubi dragega očeta Jožeta.

MALI OGLASI

NAJLEPŠA DARILA vašim sorodnikom in prijateljem v Jugoslaviji so ameriška BUNDA, VETRNI JOPICI, MONTGOMERY, dežni ali balonski plašč, dežnik, nogavice, rokavice, kos blaga za moško ali žensko obleko ali spominski predmet, kar vse lahko dobite po najugodnejših cenah v VELIKI MANUFAKTURNI TRGOVINI «MAGAZZINI ALLA STAZIONE» V TRSTU, UL. CELLINI 2 (le nekaj korakov od post. .). Stroške pošiljk v Jugoslavijo krijemo mi. S tem odrezkom vam priznamo poseben popust. Oglejte si, neobvezno, našo bogato izbiro!

OTROŠKE VOZIČKE, športne vozičke, žimnice originalne Permaflex in vsakovrstno pohištvo dobite pri MADALOSSO v Trstu, Ulica Torrebianca vogal Trenta Ottobre.

FIAT 500-B PRODAM, telefonirati 52-676.

BRAZILSKO-portugalski, španski, angleški, nemški, francoski, srbohrvaški in slovenski jezik poučujem. Prevajanja, dopisovanje. Giulia 41-IV., tel. 47-726.

CLAN opernega gledališča želi spoznanja z gospodično do 30 let. Pisati na upravo lista pod «Tenorista».

PROGLASITEV ZA MRTVEGA

Kdorkoli bi kaj vedel o **STANISLAVU ZOBCU**, roj. v Borštu 11.V.1911, ki je zadnjič, 1939, bival v Buenos Airesu, se naproša, da to naznani v šestih mesecih Zbornemu sodišču (Tribunalu) v Trstu.

Dr. Josip Agneletto l. r.
odvetnik

Škropilnice žveplalnike

ROČNE-NAHRBTNE IN NA MOTOR

VERMOREL

dobavlja zastopnik
UMBERTO BAZZANELLA
TRST, Ul. F. Venezian 5
Tel. 24 197

Frizerji

Obiščite nas v Trstu. Ulica Carducci 24 (pasaža), našli boste popolno opremo za frizerske salone (čelade, stroje, pohištvo) in vse proizvode (barvila vseh znamk, tekočine za trajne itd.). Parfume na drobno tudi za zasebnike po najboljših cenah.

COSULICH IN DINELLI

OD DANES NOV VOZNI RED VLAKOV

ODHODI

0.20 B Općine - Ljubljana - Beograd - Reka
3.50 P Videm - Trbiž
5.16 P Videm
5.32 P Općine
5.40 P Portogruaro
6.12 R Benetke - Bologna - Milan - Turin
6.20 B Videm - Trbiž
6.30 P Videm
6.55 B Benetke - Rim - Milan - Turin
7.00 P Općine
7.15 P Tržič (razen nedelj)
7.40 B Videm - Trbiž - Dunaj - Hamburg
8.39 B Općine - Ljubljana
8.47 R Benetke - Rim
9.45 P Videm - Trbiž
10.18 B Benetke - Milan - Pariz
10.30 P Portogruaro
12.20 B Videm
12.32 P Videm
12.53 R Benetke
13.30 P Benetke
13.35 P Općine
13.50 B Videm - Calalzo (ob sobotah od 27. junija do 12. septembra)
14.25 P Videm
15.08 B Benetke - Milan - Pariz - Calais
16.10 B Općine - Ljubljana - Beograd - Atene - Istanbul - Reka
16.17 P Videm
16.45 B Benetke - Bari
17.00 P Portogruaro
17.38 P Videm
17.55 P Općine - Ljubljana
18.35 R Benetke
18.40 P Portogruaro
19.24 P Cervignano
19.45 B Videm - Trbiž - Dunaj - Muenchen
20.06 P Općine
20.20 P Videm
21.45 P Videm
22.13 B Benetke - Milan - Turin - Genova - Ventimiglia - Marseille - Rim

PRIHODI

0.10 B Videm (ob praznikih od 28. junija do 13. septembra)
1.05 B Videm
5.45 B Beograd - Zagreb - Ljubljana - Reka - Općine
6.23 P Cervignano
7.04 P Općine
7.15 P Videm
7.32 P Portogruaro
7.45 B Turin - Milan - Rim
8.05 P Videm
8.33 B Videm
9.15 B Marseille - Ventimiglia - Genova - Turin - Milan - Benetke
9.25 P Videm
9.45 B Muenchen - Dunaj - Trbiž - Videm
11.39 P Ljubljana - Općine
11.46 P Trbiž - Videm
11.54 R Benetke
13.25 B Bari - Rim - Benetke
14.05 B Istanbul - Atene - Beograd - Ljubljana - Reka - Općine
14.54 P Portogruaro
15.07 B Calais - Pariz - Milan - Benetke
15.29 P Videm
16.55 P Videm
17.02 B Benetke
17.28 P Općine
17.55 B Trbiž - Videm
18.12 P Tržič (razen nedelj)
18.37 R Bologna - Benetke
18.57 P Portogruaro
19.41 P Videm
19.50 B Pariz - Milan - Benetke
20.01 B Ljubljana - Općine
21.06 P Videm
21.15 R Turin - Milan - Rim - Benetke
21.43 P Općine
22.28 P Benetke
22.40 B Hamburg - Dunaj - Trbiž - Videm
23.40 B Turin - Milan - Rim - Benetke

B brzi — P potniški — R rapido

Sporočamo žalostno vest, da nas je po hudi bolezni, v 53. letu starosti za vedno zapustil naš ljubljeni

JOSIP GODINA

Pogreb bo v ponedeljek 1. junija ob 17.15 uri izpred škedenjske cerkve na domače pokopališče.

Žalujoči žena Solza, hči Tatjana, sestri, brat in ostalo sorodstvo

Trst - Zagreb - Pula - Ljubljana, 31. maja 1959.

Naš dragi in ljubi

DEVAN MERLAK

je bil prepeljan v rodni kraj. Danes ob 12. uri ga bomo spremili iz škedenjske cerkve na domače pokopališče.

MATI, OČE IN SORODSTVO

Škedenj, 31. maja 1959.

Goriško-beneški dnevnik

Tako Kristus ni učil!

Videmska kurija prepovedala pouk veronauka v slovenščini v vsej Kanalski dolini

V nemščini pa ne!

Generalni vikar videmske nadškofije je izdal odredbo, s katero prepoveduje vsem duhovnikom v Kanalski dolini poučevanje veronauka v slovenščini na ljudskih šolah. Ta odredba velja samo za slovenske otroke, medtem ko bodo nemške otroke v Kanalski dolini duhovniki še nadalje poučevali veronauk v njihovem materinem jeziku. Videmska nadškofija, ki jo vodi nadškof Zaffonato, torej ne priznava otrokom slovenske manjšine iste pravice kot otrokom nemške manjšine, da ne govorimo o otrocih italijanskih staršev, o pravicah katerih sploh ne more biti nobenega dvoma.

In to se dogaja v letu 1959 v italijanski republiki, ki jo določilom ustave in v duhu načelom krščanske morale, proti vsem naravnim pravicam in načelom vesoljnosti Cerkve. Vrnili smo se nazaj za desetletja nazaj, ko je fašizem preganjal slovenski jezik tudi v cerkvi. Prepoved pa je tembolj zoprna, ker Slovenci v Kanalski dolini nimajo slovenskih šol, niti raznih ustanov in društev, kjer bi lahko gojili svoj materin jezik.

Prepoved poučevanja veronauka v slovenščini ne vsiljuje samo pravic slovenskih staršev in otrok, ampak tudi ponižuje slovensko manjšino v Kanalski dolini. Za to nosi odgovornost videmski nadškof Zaffonato, ki na ta način pomaga raznarodovalcem slovenskih otrok. Takemu nadškofu slovenski starši zares ne morejo reči, da je njihov višji duhovni pastir in učitelj.

Kaj pravi «Katoliški glas»? Kaj pravi «Demokracija»?

—«»—

Telegram notranje komisije podgorske tekstilne tovarne

Notranja komisija podgorske tekstilne tovarne je poslala Confindustriji za severno Italijo s sedežem v Milanu telegram, v katerem jo poziva, naj uspešno zaključi pogajanja s sindikalnimi predstavniki tekstilnih delavcev in sprejme njihove zahteve po zvišanju plač.

Pozvala je tudi sindikalni organizaciji UIL in CISL k solidarnosti.

—«»—

Nov rešilni avtomobil goriškega Zelenega križa

Danes ob 11. uri bodo v ljudskem vrtu v Gorici izročili prometu novi rešilni avtomobil fiat 1.400 B goriškega Zelenega križa. Avtomobil je opremljen z vsemi napravami, ki so potrebne za udoben prevoz bolnikov. Goriški ZK bo imel odslej pet rešilnih avtomobilov.

—«»—

Predavanje v «Moderno» o urbanističnem načrtu

Danes ob 10. uri bo svetovalec KPI Nereo Battello govoril v kino dvorani «Moderno» o urbanističnem načrtu mesta Gorice, ki je prav te dni predmet obravnav na seji občinskega sveta.

—«»—

5 milijonov lir za most čez Sabeljsko jezero

Poglobili bodo tudi kanal do Laškega jezera

Prejšnji četrtek je bil v Tržiču sestanek 21 predstavnikov občin ter zasebnikov v zvezi z melioracijo Liserta. Udeležil se ga je tudi predstavnik doberdobske občine Jožef Pahor. Razpravljali so o proračunu v znesku pet milijonov lir za razširitev mosta čez Sabeljsko jezero in razširitev kanala do Laškega jezera. Prihodnja razširjena seja bo 20. junija, na kateri bodo o tem vprašanju obširneje razpravljali.

—«»—

Sprejemni izpiti na slovenskih šolah

Ravnateljstvo gimnazije-liceja in učiteljišča s slovenskim učnim jezikom v Gorici obvešča, da traja rok za vlaganje prošenj za vstopne izpite najkasneje do 3. junija 1959. Za pojasnila je na razpolago tajništvo šole.

Slovensko narodno gledališče iz Trsta bo zaključilo DANES 31. maja spomladansko gostovanje v Prosvetni dvorani v Gorici z dramo v 3 dejanjih

MADEŽI NA SONCU

Spisal Leopold Lahola; iz češčine prevedel Vitomil Zupan; režiral Jože Babič. Prireditvi ob 16. in 20. uri. Prodaja vstopnic v kavarni Bratuš, Sedeži 300 in 200 lir, stojišča 100 lir, dijaška stojišča 50 lir.

Zahteva notranjih komisij največjih obratov

Pokrajinske oblasti naj posredujejo da bo INAM bolje ravnala z zavarovanci

Prekliče naj se uredba, da bo po en zdravnik skrbel za vsakih 1.800 članov ustanove

Člani notranjih komisij največjih industrijskih obratov v naši pokrajini (CRDA, SOLVAY, SAFOG, tekstilna tovarna v Podgori) so se 27. maja sestali v Gorici ter sprejeli s tem v zvezi naslednji zahtevi:

preklic odredbe ter sklicanje sestanka z generalnim ravnateljstvom ,da se vprašanje uredi;

zahtevati posredovanje pokrajinskih oblasti, ki naj pri INAM posredujejo, da se zajamči pravična zdravniška pomoč zavarovancem.

Bolniška blagajna delavcev (INAM) je bila zaradi svojega delovanja pogostokrat kritirizana. 26. marca letos je tudi pokrajinski odbor INAM spoznal, da tako ne gre več dalje in da je treba v ambulatorijih omiliti naval bolnikov. Zaradi tega je sklenil zdravniško službo v ambulatorijih urediti tako, da ne bo prišlo na zdravnika več kot 10 bolnikov na uro. Ravnateljstvo INAM in glavno ravnateljstvo pa sta vse to zavrgla in tako rekoč v isti sapi predlog spremenila z uredbo, ki stopi v veljavo 1. junija, na podlagi katere bo prišlo po 1.800 zavarovancev INAM na enega zdravnika.

Če bi ta odredba morala obveljati, tedaj bi se ravnanje zdravnikov z bolniki še poslabšalo. Zdravniki bi se spremenili v čisto navadne pisune, ki bi predpisovali zdravila na podlagi približnih diagnoz.

Ali se tako pomaga zavarovancem, ki že toliko časa zahtevajo boljše ravnanje bolniške blagajne z bolnimi člani?

—«»—

Avtobusni izlet žena na Socerb in Škocjansko jamo

Goriške žene in dekleta priredijo 28. junija enodnevni izlet na Socerb in Škocjansko jamo.

Odhod iz Gorice ob 5. uri. Avtobus bo šel skozi Pevmo, Oslavje, Steverjan, Podgoro, Standrež, Sovodnje, Dol in Jamlje. Voznina 650 lir.

Vpisovanje na ZSPD v Ul. Ascoli štev. 1.-I., v Pevmi pri M. Mikluš, na Oslavju pri Gizeli Primožič, v Steverjanu pri gostilni na Bukovju, Podgori pri Vilmi Bregant, Štandrežu pri Fefki Brajnik in Sovodnjah pri Milki Devetak do 20. junija.

—«»—

Rojstva, smrti in poroke

V goriški občini se je od 24. do 30. maja rodilo 14 otrok, umrlo 11 oseb, oklicev je bilo 8, poroke pa 3.

ROJSTVA: Angela Rajer (rojena mrtva), Raffaele Salonia, Francesco Graziani, Diodato Graziani, Riccardo Prosperi, Salvatore Pili, Claudio Gianosi, Lucia Pontini ,Antonella Cossa, Lucia Knez, Aristeo Guerra, Mariacristina Maghet, Cristiana Oblassia, Silvia Cargnel.

SMRTI: 66-letna gospodinja Giuseppina Peteani por. Cingerli, 80-letna gospodinja Eleonora Kogoj por. Kocjančič, 51-letna kuharica Gisella Canzutti, por. Skocaj, 74-letna Teresa Mauri, vd. Culot, 7-letni učenec Diego Taverna, 58-letna gospodinja Natalia Faganelj, vd. Tabaj, 62-letna gospodinja Giustina Pertout, por. Kovačič, 86-letna Olga Feltrac. co, 68-letna gospodinja Antonia Bressan, por Mian, 60-letna gospodinja Marija Meluzin, 73-letna prodajalka sadja Marija Gabrjelcic, vd. Mauri.

POROKE: državni uradnik Luigi Della Rovere in državna uradnica Inge Schuls, natakar Lino Brezza in delavka Armanda Sosol, soboslikar Attilio Zimolo in gospodinja Marija Bravin.

OKLICI: uradnik Franco Percovich in bolničarka Marisa Magris, uradnik Augusto Antonioli in uradnica Elisa Valsecchi, sel Federico Moretto in gospodinja Uliana Corbelli, uradnik Pietro Bianco in gospodinja Franca Russo, privatni uradnik Vergilio Ferfoglia in natakarica Teresa Marija Dal Cero, zdravnik Giovanni dr. Rolff in gospodinja Liliana Gratton, mehanik Gulielmo Cingerli in delavka Savina Nanut, uradnik Franco Ruggiero in profesorica Elena Rosellini.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 15.00: «Zadnja warloška noč», H. Fonda, B. Malone, cinemascope in v barvah.

VERDI. 14.00: «V znamenju Rima», Anita Eckberg, G. Marchal, cinemascope.

VITTORIA. 15.15: «Sudanska jetnica», V. Matture, I. De Carlo ter Goričan Giorgio Dolenz.

MODERNO. 15.00: «Krik orlov».

CENTRALE. 15.00: «Vampirjeva kri», D. Wolfit, B. Shelley.

—«»—

Kino v Tržiču

NAZIONALE. 14. - 22.: «Velikan», E. Taylor, R. Hudson, J. Dean.

EXCELSIOR. 14. - 22.: «Pekel na dnu», G. Ford, E. Borgnine.

AZZURRO. 14. - 22.: «Čarovnica v raju», J. Stewart, K. Novak, v barvah.

PRINCIPE. 14. - 22.: «Ženska», B. Bardot, D. Moreno, cinemascope in v barvah.

SAN MICHELE. 14. - 22.: «Tihotapstvo na vzhod», G. Montgomery, v barvah.

Vesti iz doberdobske občine

Vojaški oddelki povzročili na njivah veliko škodo

V petek cepljenje proti tifusu

V petek 5. junija okoli 11. ure bo občinski zdravnik cepil v občinskem ambulatoriju na županstvu vse lastnike javnih lokalov (trgovce, gostilničarje itd.) proti tifusu. Cepljenje je brezplačno. Vsi, ki se jih tiče ,so dolžni spoštovati uredbo.

Te dni obiskuje kmetije doberdobske občine predstavnik katastrskega urada iz Tržiča. Uradnik pregleduje njive, da ugotovi, če je plačevanje zemljiškega davka pravično ali ne. Kmetje so namreč napravili prijave, da plačujejo davke za orno zemljo, medtem ko raste na njej trava. Odslej dalje bodo plačevali davke na podlagi dejanskega stanja.

Ves ta tede so imeli vojaški oddelki vaje na Krasu. Z vozili so napravili tolikšno škodo, da se kmetje upravičeno pritožujejo. Nekaterim kmetovalcem so plačali odškodnino, ki pa ne odtehta povzročene škode. Doberdobci so nejevoljni tudi zaradi tega, ker ne morejo na njive, kadar so vojaške vaje.

—«»—

Urnik trgovin 2. junija

Zveza goriških trgovcev sporoča, da bodo 2. junija (obletnica ustanovitve republike) odprte naslednje trgovine: mesnice od 6.30 do 11. ure, pekarne in mlekarne od 6.30 do 12.30, trgovine s sadjem in zelenjavo od 8. do 12. ure ter cvetličarne od 8. do 13. ure. Vse ostale trgovine bodo zaprte ves dan.

1. junija, bodo mesnice zaprte cel dan, vse ostale trgovine pa se lahko zaprejo pol ure kasneje.

V petek zvečer na županstvu

Sestanek občinskih predstavnikov s člani notranje komisije ATA

K bolnišnicam bodo vozili na dan samo trije avtobusi

V petek zvečer so se sestali v Beli dvorani goriškega županstva predstavniki političnih skupin v občinskem svetu. Odsotni so bili kar trije predstavniki (odv. Sfiligoj, g. Bratuš in Pizzul). Na sestanek so bili povabljeni tudi predstavniki notranje komisije družbe ATA, da bi v skladu s predlogom svetovalca Battella na prejšnji seji predstavnikov političnih skupin poročali o svojem stališču do novega načrta direktorja ATA o preureditvi avtobusnega prometa

Čeprav je notranja komisija v rokah fašističnega sindikata CISNAL in zaradi tega naklonjena politiki delodajalcev, je morala vendarle priznati, da se novi načrt, ki ga je direktor pred dvema tedroma razložil predstavnikom občinskega sveta, ne bo dal praktično izvesti. Ker med vožnjami sploh ni premora, bodo avtobusi čestokrat zamujali. Iz podrobnejšega pripovedovanja predstavnikov notranje komisije, se je izvedelo, da ne bodo po štiri vožnje dnevno k bolnišnici, ampak samo po tri.

Ni še znano, kdaj bo občinski odbor sklenil postaviti vprašanje na dnevni red občinskega sveta.

—«»—

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči dežurna lekarna Alesani, Ul. Carducci št. 12, tel. 22-68.

—«»—

Palec si je ranil

V vajenski šoli, ki je na Svetogorski cesti se je včeraj okrog 11. ure ponesrečil 15-letni Corrado Menegutti iz Ločnika. Fantu je pri delu padel kos železa na nogo. Z avtom Zelenega križa so ga prepeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da je fantu odneslo noht s palca desne noge. Po prejeti zdravniški pomoči so Meneguttija poslali domov.

13. junija v Doberdobu?

14. junija v Podgori?

Otvoritev grobnice v Selu

Danes ob 10. uri bodo v Selu na Krasu otvorili grobnico partizanov, garibaldincev in zavezniških vojakov, ki so se borili in padli na tem področju. Popoldne bo kulturni program.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 18,6 stopinje ob 14. uri, najnižja 13,6 stopinje ob 5. uri. Vlage 90 odstotkov. Padlo je 1 mm dežja.

CONFEZIONI AL CORSO Korzo Italia 7 GORICA

Od ponedeljka 1. junija dalje

TEDEN POLETNE OBLEKE

IZREDNO NIZKE CENE

4.900
6.500
9.800

Znižane cene za vse POLETNO BLAGO

obleke
hlače
nylonski dežni plašči itd.

CONFEZIONI AL CORSO Korzo Italia 7 GORICA

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Kolesarska dirka po Italiji

Van Looy zmagovalec 14. etape toda sedaj so na vrsti Dolomiti

Gaul povečal za nekaj sekund svojo prednost pred Anquetilom

ROVERETO, 30. — V 14. etapi kolesarske dirke po Italiji, Verona - Rovereto (143 km) je zmagal Belgijec Van Looy, Gaul pa je še vedno v posesti roza majice.

Etapa se je začela pohlevno, pozneje pa se je zelo razživela in njen zaključek je bil naravnost buren. Prvi napad je sprožil Pintarelli. Ko pa je njega in ostale, ki so se mu pridružili, dohitela glavnina, so na naporni strmini proti vrelcem Recoaro sprožili nov napad Neri, Ronchini in Magni, katerim so sledili Hoevenaers, Defilippis in Catalano. Toda ti poslednji so bili kmalu ujeti in v vodstvu so ostali samo Neri, Ronchini in Magni. Medtem pa je Van Looy ušel nadzorstvu Gaula, Anquetila in drugih ter se priključil ubežnikom, kar je seveda sprožilo reakcijo vseh ostalih.

V Roveretu (94 km po startu) so imeli Van Looy, Ronchini, Neri in Magni 45" naskoka, na prihodnji strmini pa je zaradi padca zaostal Magni. V istem trenutku je sprožil napad Gaul in se po dveh km priključil vodečim. Njegov ritem je bil tako močan, da ga Belgijec ni vzdržal. Pred vrhom je Van Looya prehitel tudi Ronchini, katerega so potem prehitelj še Favero, Battistini in Baldini, ki pa je prav na vrhu moral svoje mesto prepustiti Junkermannu.

Danes ob 10. uri bo na stadionu «Prvi maj» medmestno srečanje TRST — KOPER v namiznem tenisu.

Na Pian delle Fugazze (177 km po startu) je osvojil gorsko nagrado Gaul 20" pred Faverom, 45" pred Massignanom, Ronchinijem itd.

V spustu sta Gaula dohitela Favero in Massignan in vsi skupaj so imeli 20' naskoka pred Ronchinijem, 30" pred Van Looyem ter 40" pred Conternom, Junkermannom, Nencinijem, Pobletom, Anquetilom, Baldinijem in še nekaterimi. 9 km pred ciljem sta najprej Ronchini in nato Van Looy dohitela ubežno trojico tako, da se je v vodstvu formirala skupina petih kolesarjev. 3 km pred ciljem pa je Gaul preluknjal. Massignan je popustil in Van Looy je z lahkoto osvojil etapo.

Jutri se začnejo Dolomiti s prelazi Broccon, Rolle in Costalunga, ki je postavljen 30 km pred ciljem.

VRSTNI RED V 14. ETAPI VERONA - ROVERETO (143 KM): 1. Van Looy 4,07'30" s p. h. 34,666 km, 2. Favero Vito, 3, Ronchini Diego isti čas, 4. Massignan 4,07'34", 5. Maule 4,07'52", 6. Fantini 4,07'57", 7. Nencini, 9. Carlesi, 9. Gaul 4,08', 10. Anquetil 4,08'11", 11. Monte 4,08'16", 12. Pambianco, 13. Defilippis, 14. Cestari, 15. Baldini 4,08'24", 16. Conterno, 17. Couvreur, 18. Zamboni, 19. Battistini, 20. Boni, 21. Junkermann, 22. Moser, 23. Pavard, 24. Fornara, 25. Poblet, vsi s časom Baldinija.

SPLOŠNI VRSTNI RED PO 14. ETAPI: 1. Gaul 57,09'38", 2. Anquetil z zaostankom 45", 3. Van Looy 2'27", 4. Zamboni 2'52", 5. Ronchini 3'38", 6. Carlesi 4'03", 7. Massignan 4'49", 8. Poblet 4'53", 9. Defilippis 5'28", 10. Couvreur 6'30".

—«»—

Evropsko košarkarsko prvenstvo

Jugoslavija deveta

ČARIGRAD, 30. — Jugoslavija si je zagotovila 9. mesto na evropskem košarkarskem prvenstvu. Danes je premagala Izrael z rezultatom 72:56 in ima po zmagi nad Italijo 4 točke, ki jih Italija ne more več doseči.

V ostalih dveh tolažilnih skupinah položaj še ni jasen.

Današnji rezultati v tolažilnih skupinah:

Avstrija - Iran 60:49 (34:27)
Finska - Vzh. Nemčija 60:49 (34:23).
Jugoslavija - Izrael 72:56 (28:29)

Stanje v skupinah:

OD 9. DO 11. MESTA:						
Jugoslavija	2	2	0	0	150:132	4
Italija	1	0	0	1	76:78	0
Izrael	1	0	0	1	56:72	0
OD 12. DO 14. MESTA:						
Finska	1	1	0	0	60:49	2
Turčija	1	1	0	0	54:53	2
Vzh. Nemč.	2	0	0	2	102:114	0
OD 15. DO 17. MESTA:						
Spanija	1	1	0	0	64:33	2
Avstrija	2	1	0	1	93:113	2
Iran	1	0	0	1	49:60	0

—«»—

O LEVERKUSEN, 30. — Nemec Hary je postavil nov evropski rekord v teku na 100 yardov s časom 9"4. Delecour pa nov francoski rekord s časom 9"3.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Evropsko boksarsko prvenstvo

Benvenuti v finalu z zmago nad Jakovljevičem

Brandi v finalu, Saraudi izločen

LUZERN, 30. — V okviru evropskega boksarskega prvenstva so bile danes na programu polfinalne borbe. Največje zanimanje je vladalo za dvoboj med Tržačanom Benvenutijem in Jugoslovanom Jakovljevičem v kategoriji težki welter. Čeprav je bil Jugoslovan zelo visoko kvotiran, je Benvenuti veljal za favorita. Toda njegova zmaga ni bila tako čista, kajti je Jakovljević boksal izvrstno in posebno v drugi in v tretji rundi je spravil Italijana dvakrat v kočljiv položaj. Štirje sodniki so na koncu priznali rahlo prednost Benvenutiju, peti pa je bil za neodločen izid 50:50 s priporočilom, naj se zmaga podeli Jugoslovanu.

V kat. lahko welter je Italijan Brandi premagal Madžara Juhasza zaradi diskvalifikacije Madžara, ki pa je bil do prekinitve dvoboja boljši in bi gotovo zmagal. Tretjega Italijana Saraudija je izločil prvak Romun Negrea v srednjetežki kat.

Tehnični polfinalni rezultati:

Mušja kat.: Hombert (Zah. Nem.) - Mcclean (Irs.) p. t.; Torok (Madž.) Stolnikova (SZ) p. t.

Peresna kat.: Adamski (Polj.) Junckerja (Fr.) p. t.; Goschka (Zah. Nem.) Tusa (Tur.) p. t.

Lahki welter: Brandi (It.) Juhasza (Madž.) zaradi diskvalifikacije v 2. rundi; Jengibarian (SZ) Koniga (Avst.) s k. o. v 1. rundi.

Težki welter: Dampc (Polj.) Carolija (Vzh. Nem.) p. t.; Benvenuti (It.) Jakovljevića (Jug.) p. t.

Srednjetežka kat.: Negrea (Rom.) - Saraudija (It.) p. t.; Pietrzykowski (Polj.) Senjkina (SZ) p. t.

Petelinja kat.: Grigorijev (SZ) Mitrovića (Jug.) p. t.; Rascher (Zah. Nem.) Zawaskega (Polj.) p. t.

Lahka kat.: Velinov (Bol.) Mihalica (Rom.) p. t.; Maki (Fin.) Kellnerja (Madž.) p. t.

—«»—

JUNIORSKO PRVENSTVO

Fedit - Triestina 0:1

RIM, 30. — V polfinalni tekmi državnega juniorskega nogometnega prvenstva je Triestina premagala Fedit z rezultatom 1:0 (0:0). Edini gol je v 36' drugega polčasa dosegel Del Negro. Enajstorici sta bili v glavnem izenačeni, vendar pa je bila Triestina boljša na sredini igrišča. Poleg Del Negra sta se odlikovala še Rocco in Pellegrini.

V drugi polfinalni tekmi je Fiorentina premagala Messino z 1:0. Tako se bosta jutri v finalu pomerili Fiorentina in Triestina.

—«»—

Brez štirih titularcev Triestina proti Lanerossiju

Triestina bo morala nastopiti v torek proti Lanerossiju brez štirih titularcev: Rimbalda, Bracha, Masseija in Szokeja. Prva dva sta diskvalificirana, Massei, ki se je včeraj vrnil iz Turina, je se v postelji čeprav se je njegovo stanje znatno izboljšalo, Szoke pa še vedno čuti bolečine v dimljah in se tudi ni udeležil včerajšnjega treninga.

Danes ob 10. uri bo imelo prvo moštvo trening na igrišču v Ul. Flavia in Trevisan bo moral določiti namestnike odsotnih titularcev.

—«»—

DISCIPLINSKI UKREPI

Brach diskvalificiran Tulissi - opomin

MILAN, 30. — Razsodišča komisija je proti moštvom in posameznim igralcem sprejela naslednje disciplinske ukrepe:

Izključitve: za eno kolo: Brach (Triestina), Moro (Sampdoria), Recagno (Sampdoria).

Strogi opomin: Manente (Udinese).

Navadni opomin: Tulissi (Triestina), Stivanello (Juventus), Delfino (Sampdoria), Ghiggia (Roma).

Globe: 40.000 lir Juventus. Globe igralcem: 20.000 lir Pentrelli (Udinese), 12.000 lir Zannier (Padova), 6000 lir, Farina (Torino).

—«»—

O PARIZ, 30. — Pietrangeli je zmagal na mednarodnem teniškem prvenstvu Francije. V finalu je premagal Južnoafrikanca Vermaaka s 3:6, 6:3, 6:4, 6:1.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 31. t. m. ob 16. uri Paramount barvni film:

Izziv pri O.K. Corral

Igrajo: BURT LANCASTER, KIRK DOUGLAS

Kino na Opčinah

predvaja danes 31. t.m. z začetkom ob 15. uri barvni film:

«NOTRE DAME DE PARIS»

Igrajo: GINA LOLLOBRIGIDA in ANTONY QUINN

V ponedeljek 1. junija ob 18. uri ponovitev istega filma

MIŠKO KRANJEC:

Povest o dobrih ljudeh

«Kar tako; ženske lahko sovražijo, ne da bi vedele, zakaj. A to mi je premalo. Koliko sem mislil nate in bom mislil do kraja svojega življenja, a pri vsem tem se moram neprestano zavedati tvojega sovraštva, ki ni v ničemer upravičeno. Tako lepo sem mislil o tebi. Tisti trenutek, ko sem te zagledal, si me prevzela. Take lepote še nisem srečal. Ko pa sem pomislil, kako mora taka čudovita ženska, ki bi lahko živela v velikem in širokem svetu, koprneti v tako samotnem kraju, kakor je tal mojega dedka in mamice, kjer ni niti ljudi, kjer vso zimo človek ne sliši drugega kakor klic divjih rac, ker tu še voda pozimi potihne, sem si rekel: Ne, taka ženska ne sme umirati v tej samoti. Ona sovraži samoto, ljubi pa svet, ki je lep in živahen. Zato mora proč od tod, v svet. Res da ima dobrega moža, ki jo ljubi, toda moža, ki je ne more in noče razumeti. Ta mož jo namenoma zapira v samoto, da bi jo imel zase, da bi jo odtrgal od sveta, katerega ona ljubi.»

Sklanjala je glavo in nič več se ni upirala stisku njegove roke; ko jo je potegnil k sebi, je sklonila glavo na njegove prsi in zdelo se je, da se bo razjokala. Ali ni bila bridka resnica vse, kar je poveda! Čutila je, da je srečala človeka, ki jo razume, ki je pravo nasprotje njenega moža. Čeprav se ji je ta trenutek trgalo srce ob misli na Ivana, ki je bil res dober in jo je nad vse ljubil, je morala čutiti, da je nikdar ni mogel razumeti, ji ni nikdar v ničemer ustregel. Vlekel jo je proč od sveta, kjer je hotela živeti. Morda se je zatekal namenoma sem h Koštrčevim, da ne bi mogla med ljudi. Ali mar ni sklenil tu kupiti zemljo, kjer bi si postavil hišo, vse samo zato, da bi jo ohranil zase in rešil pred svetom?

Vse to je že zdavnaj slutila, zdaj se ji je odprlo poslednje spoznanje, in kakor je imela Ivana na svoj način rada, ga je morala prav tako zasovražiti.

Čutila je, da ji stoji na poti do njene sreče.

«Povej», je nadaljeval Peter Koštrca, «ali me ne sovražiš prehudo? Srečen bom, ko bom taval po svetu, pa bom vedel, da nekje, daleč v samoti, živi bitje, ki me vsaj ne sovraži, če me že ne ljubi».

Tedaj je dahnila:

«Ljubim te».

«Ne reci tako», je govoril otožno, «temveč reci: ne sovražim te. Že to je zame prevelika sreča».

Ona pa je še enkrat dahnila strastno:

«Ljubim te». In čez čas je nadaljevala še strastneje: «Že od tistega trenutka, ko si stopil v to hišo, ko si me srečal. Takrat me je nekaj zgrabilo za srce in rekla sem si: prišel je, kogar sem čakala. Že takrat sem začutila, da te bom ljubila in da bom sovražila vse druge! Ljubim te, kakor še nisem nikogar».

Tedaj jo je stisnil k sebi.

* * *

Kakorkoli je skrivala Marta pred Ivanom svojo srečo, mu le ni ušlo, da se je v mnogočem spremenila. Predvsem je vsak večer šla h Koštrčevim, čeprav je včasih rekla, da jo boli glava ali kaj podobnega, toda preden je mogel Ivan reči, naj ostane doma in leže, je že rekla:

«Malo pa kljub vsemu stopiva tja. Da ne bodo kaj hudega mislili». Res sta stopila tja in sedla na klop. Bili so redki trenutki, da je Marta iskala njegove bližine, da se je poigrala z njim. Zdaj se je očitno namerno stiskala k njemu, kakor bi ga hotela s tem prepričati, da ga ljubi. Ves čas je njena glava slonela na njegovih ramah, ves čas se je njena roka igrala z njegovo. Toda Ivan je vedel, da njene oči ves čas počivajo na Petru Koštrci, da stiski njene roke ne veljajo njemu, temveč nekomu drugemu.

Prav nič ga ni presenečalo. Vse to je bilo nekaj docela naravnega, moralo je priti prej ali slej. Njeno življenje je moralo nekje najti svoj smisel, in ako je bila z njim, Ivanom, nezadovoljna, je moral priti kdo, ki bo to nadomestil in izpolnil.

Kljub temu razumevanju stvari, ki so bile neizbežne, se ni mogel vzdržati, da ga ne bi bolelo v srcu. Toda prej so bile vse to samo slutnje. Stala sta na razpotju, od koder mu je hotela Marta vsak čas pobegniti v svet, vendar se mu je z največjim naporom posrečilo, da jo je še zadržal. Vsako jesen se je zatekel v samoto h Koštrčevima in tu je imel vsaj nekaj mesecev tisti sveti mir, ki mu je bil tako ljub. V samoti se je Marta, čeprav nerada, oklenila njega in ta ljubezen je trajala do pomladi, ko so spet odšli po svetu.

Zdaj je čutil, da je tudi v to samoto vdrl tisti veliki svet, ki se ga je tako bal. Svet je bil tu, v podobi razbojnika Petra Koštrce. Toda kak razbojnik je bil to? Bil je torej svetski človek, pravi gospod, ki mu Ivan ni mogel biti kos. Ivan Koren je bil revež, ki je v potu svojega obraza služil vsakdanji kruh zase, za ženo in za slepo Katico. Ivan Koren je imel majhne, a vendar dovolj velike načrte, kako bi po letih prišel do svoje hiše, pa čeprav še tako revne. kako bi si kupil nekaj zemlje, ki bi ga do smrti vsaj za silo preživljala. To je bilo vse, kaj večjega ni nikdar jemal v misli.

Peter Koštrca se pa za kaj takega še zmenil ni. Kako bi mogel Peter Koštrca misliti na skromno hišo, na družino, na to, kje bo z delom prek vsega poletja toliko zaslužil, da bo zimo sicer v revščini, vendar za silo še pretolkel? Peter Koštrca je imel vse drugačne načrte. Kakšni so bili, Ivan ni vedel.

Občudoval in sovražil je Petra Koštrco; občudoval, ker mu je bil pravo nasprotje, in si je moral priznati, da bi vsaj malo tega, kar ima v sebi Peter Koštrca, njemu visoko pomagalo. Sovražil pa ga je, ker je slutil v njem čudovito lahkotnost, s katero se je ta človek loteval vsega. Ali se je kdaj s trudom lotil česa? Ali ni izbiral v življenju samo tisto, kar je bilo mogoče doseči zlahka?

In ne nazadnje ga je moral sovražiti, ker je bil tisti, ki je že, ali bo še posegel v njegovo družino, kjer bo napravil samo pustošenje, potem pa odšel. Kajti kake resnosti mu ni mogel prisojati.

Srce ga je bolelo, ker je čutil, da se hoče Marta okleniti prav takega življenja. Težko si je predstavljati vesel in zadovoljiv konec.

Ali ne bi bilo dobro in pravilno, če bi stopil k žandarjem in prijavil, da se je Peter Koštrca vrnil? Naj bi ga odvedli in naj bi si potem iskal rešitve, kakor ve in zna. Ivan Koren pa bi rešil svojo družino, rešil bi svojo ženo.

Toda, kaj ve on o Petru Koštrci? Kdo je Peter Koštrca? Razen tega, kar mu je pravil dedek, da je razbojnik, ni vedel o njem ničesar več. Zato je bilo docela v redu, da je povprašal dedka, ko sta nabirala drva:

«Kaj pa je pravzaprav ta vaš Peter po poklicu?»

Dedek je pri tem vprašanju namrščil obrvi. Zamislil se je. Saj je bilo to tudi zanj težko vprašanje.

«Kaj naj ti povem o njem?» je dejal nedoločno. «Saj ne vem o njem prav ničesar. Prav tako je lahko pošten človek, kakor največji razbojnik. Nihče ne ve o njem, ne da bi kradel, ne da bi koga ubil, ne da bi počel kaj drugega, kar je nepravilno. Če kaj takega počne, počne v svetu, za kar mi ne moremo vedeti. Tu pa živi kot najbolj pošten človek in ljudje ga imajo radi. Kamor pride, ga sprejmejo in če je treba, ga tudi skrijejo. Kadar se je pojavil tu, so ga žandarji za nekaj dni prišli iskat; in čudim se, da ga zdaj še niso izvohali. Toda ali misliš, da so ga ujeli? Vedno jim pred nosom uide. Kakor bi se pogreznil v zemljo, naenkrat ga ni več. Zaradi te njegove spretnosti so mene že dvakrat odvedli na postajo in toliko, da sem srečno odnesel kožo. Zabičali pa so mi, naj ga takoj prijavim, ko pride spet. Toda rad bi vedel, kako naj to storim? Ali misliš, da bi ga ujeli? In če bi ga ujeli, kako naj si operem in pomirim vest, ko ne vem o njem razen dobrega nič slabega. Če jim je toliko do njega, naj ga sami lovijo».

To je bilo za Ivana premalo.

«Pa vam niso žandarji nikdar povedali, zakaj ga lovijo?»

(Nadaljevanje sledi)

TRST, nedelja 31. maja 1959
Leto XV. - Št. 129 (4283)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel.: Trst 94-638, 93-808, 37-338 - Gorica 33-82
Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podružnica GORICA: Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82 — OGLASI: od 8. do 12.30 in od 15. do 18. — Tel. 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — MALI OGLASI: 30 lir beseda.

NAROCNINA: mesečna 480 lir — vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska: letno 1.440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Banca d'Italia je imela letni občni zbor

Pobude guvernerja Menichelle Pred novim državnim posojilom

Ministrstva imajo že pripravljene načrte, kako izkoristiti sredstva posojila - Belci pri Segniju - Scelbov «krepak odgovor» na govor v Tirani

(Od našega dopisnika)

RIM, 30. — Banca d'Italia je imela danes svoj redni letni občni zbor, na katerem je guverner dr. Menichella podal obširno poročilo o poslovnem letu 1958. Guvernerjevo poročilo predstavlja zlasti z gospodarsko-političnega stališča vsakokrat zanimiv in važen dokument o splošnem gospodarskem in finančnem stanju v državi. Zaradi raznih okoliščin je letos to poročilo še bolj pomembno, saj predstavlja jasno sodbo o nekaterih pojavih obenem pa spodbudo za širšo iniciativo v gospodarski politiki.

Menichella je podal pregled gospodarskega dogajanja v zadnjih letih, nakar je navedel padec industrijske proizvodnje v l. 1958, nadalje statičnost investicij, ustvarjanje obširne monetarne razpoložljivosti (v bankah so vloge narasle l. 1958 na 1056 milijard). Potem je izjavil, da je valutni in denarni položaj v deželi ugoden za razvoj obdobja večjih investicij na vseh področjih. Pri tem je Menichella navedel, da bi bile možne investicije za šole ter izobrazbo sploh, za znanstvena raziskavanja, za ceste, za prevozne sisteme, telekomunikacije, bolnišnice, ljudske gradnje, predvsem pa za poljedelsko izboljšavo. Denarni položaj ter plačilna bilanca omogočata tak napor in je neutemeljen strah tistih, ki menijo, da bi takšen program javnih del odtegnil razpoložljivost denarja za industrijsko dejavnost.

Guverner Menichella je bil celo kritičen in polemičen do tistih velikih vodilnih industrijskih skupin, za katere se zdi, da nočejo razumeti, da je okrepitev osnovne opreme pogoj za splošno obnovitev tovarn ter za gospodarski in socialni napredek dežele.

Medtem pa je vlada že skoraj opravila pripravljalno delo za razpis državnega posojila. Verjetno bo finančni minister Tambroni določil že v juniju datum emisije. Posojilo bo znašalo 250 do 300 milijard in več kot polovico ga bo takoj pokril konzorcij bank. Vlada pa obenem pripravlja načrte za uporabo sredstev, ki jih bo dalo posojilo. V teh dneh je imel Segni razgovore z ministrom Tambronijem, z ministrom za industrijo Colombom, za poljedelstvo Rumorjem, za trgovinsko mornarico Jervolinom in v prihodnjih dneh bodo tem sledili še drugi razgovori.

Ko bo vpis posojila zaključen, bodo vsi ukrepi predloženi v pretres ministrskemu svetu. Posamezni ministri so že sestavili načrte, kako nameravajo uporabiti denar. Tako ima industrijsko ministrstvo v izdelavi tri zakonske predloge, po katerih naj se ustanovi fond za podpiranje male in srednje industrije, sprejme protimonopolski zakon ter uredi raziskovanje in uporaba jedrske energije. Prav za ta zadnji namen naj bi začetni kredit znašal okrog 50 milijard. Minister za poljedelstvo pripravlja ukrepe za kmečko posest, tako da bi se bolj konkretno določila mala samozadostna posest; nadaljnji ukrep bi zadeval izboljšanje tal zlasti na gričevnatih področjih; tretji ukrep bi urejal proizvodnjo in prodajo krmil, moštov, vin, kisov ter uporabo semen in proizvodov gojilnic. Ministrstvo za delo je pripravilo načrt za gradnjo INA hiš za poljedelske delavce v znesku 40 milijard. Ministrstvo za javna dela pa se poteguje za pristaniška dela, ceste in ljudsko gradbeno dejavnost. Minister za promet bo pa na eni od prihodnjih sej predložil načrt za izkoriščanje drugega obroka 125 milijard v okviru načrta 300 milijard za izboljšanje državnih železnic. Ministrstvo za zunanjo trgovino pa študira nekatere ukrepe, ki naj izvoznikom pomagajo, da bodo v enakem položaju kot njihovi tovariši v drugih deželah Skupnega evropskega tržišča.

Predsednik vlade Segni je danes otvoril rimski velesejem. Imel je tudi kratek nagovor, v katerem je med drugim dejal, da hoče biti ta velesejem delo miru.

Segni pa je danes tudi sprejel Luigija Burtula, videmskega pokrajinskega tajnika KD, Corrada Belcija, pokrajinskega tajnika KD iz Trsta, ter Gina Crocianija, pokrajinskega tajnika KD iz Gorice. Razgovor se je nanašal na probleme dežele.

Dejavnost političnih osebnosti je trenutno usmerjena na Sicilijo. Tajnik KD Moro si je izbral Catanio, Scelba pa je govoril v Ragusi. Obadva sta glavno težo svojega govora obrnila proti komunistom, «katerih uspeh na Siciliji,» je dejal Scelba, «bi bil lepo darilo Hruščevu, katerega zanimanje za Italijo se je pokazalo tudi pri njegovem zadnjem obisku v Albaniji». Rekel je, da Hruščev dobro ve, kako «Italija in vsi narodu na Zahodu žele samo mir in delo v miru». Italijansko ljudstvo in drugi narodi na Zahodu gotovo žele mir, zato bi pa moral Scelba nastopiti proti vladi, ki dopušča v deželi postavljanje raketnih oporišč, toda on je svoj govor nadaljeval z besedami, da je najboljši odgovor na govor v Tirani moderniziranje vojske.

Jutri bodo volitve v 61 občinah, med katerimi je pet takih z več kot 10.000 prebivalcev. Razen tega bodo jutri volitve pokrajinskega sveta v Ravenni.

Minister za javna dela Togni se je danes v Chamonixu udeležil slovesnosti pričetka del za predor skozi Mont Blanc s francoske strani. Ob prihodu je Tognija sprejel francoski minister za javna dela, transport in turizem Robert Buron. Odpeljala sta se nato v občinsko hišo, kjer je župan Chamonixa Togniju podelil simbolični kramp. Prispel je tudi zastopnik prometnega ministra ing. Bernieri, ki je prispel naravnost iz Pariza, kjer je bil včeraj sestanek med ministroma Angelinijem in Buronom.

Še pred začetkom same slovesnosti sta imela ministra Buron in Togni govora. Malo pred 16. uro je slovesnost začetka del pri predoru dosegla višek s simbolično eksplozijo štirih min točno na mestu, kjer se bo s francoske strani predor pričel. (Kot je znano, je z italijanske strani izvrtanih že kakih 500 m). Togni je zvečer odpotoval iz Chamonixa.

A. P.

Narastlo na 200 število mrtvih pri železniški nesreči

DJAKARTA, 30. — Indonezijsko ministrstvo za zdravstvo je javilo, da je pri včerajšnji železniški nesreči na Zahodni Javi zgubilo življenje okoli 140 ljudi. Po neuradnih vesteh pa je bilo okoli 200 mrtvih. Govori se tudi, da je bilo hudo ranjenih 125 ljudi, več drugih pa laže ranjenih. Zaradi težav pri prometnih zvezah ni mogoče dati točnih podatkov. Zdravniki, ki jih je poslalo na kraj nesreče ministrstvo, so neprestano na delu in nekatere ranjence so nujno operirali kar na kraju nesreče, preden so jih odpeljali v najbližje bolnišnice. Za prenašanje trupel iz globokega prepada, kamor so se prevrnili vagoni, uporabljajo vojaške helikopterje.

Danes se je zvedelo, da se je v sredo dogodila v Indoneziji druga železniška nesreča. Tovorni vlak 16 vagonov se je prevrnil z mostu v reko Kalisasat na Vzhodni Javi. Več železničarjev je bilo ranjenih in železniški promet je bil prekinjen.

Konferenčna miza

PARIZ, 30. — Pariški hotelir Charles Bourgeon, ki je bil šel v Ženevo, da se tam pogaja za nakup mize, okoli katere sedijo štirje zunanji ministri, se je vrnil v Pariz. Izjavil je, da je dobil zagotovila, da bo petnajst dni po zaključku konference zgodovinska miza njegova.

Bourgeon, ki je napisal knjigo «O vojni in proti vojni», namerava pet let prenašati mizo po vseh mestih zahodnega sveta, kjer upa, da bo ustanovil odbore, ki se bodo borili za mir.

Poročilo o razgovorih Kardelj-Hansen

KOPENHAGEN, 30. — V skupnem jugoslovansko - danskem poročilu, ki je bilo objavljeno danes v zvezi z obiskom Edvarda Kardelja na Danskem, se ugotavlja, da je bilo med razgovori doseženo popolno soglasje, da je zagotovitev svetovnega miru najvažnejša naloga vlad in narodov vseh držav. Vladi Jugoslavije in Danske menita, da so odločilne važnosti napori za rešitev vprašanj razorožitve, in da je potrebno večje zaupanje med velikimi silami pri reševanju nekaterih važnih regionalnih vprašanj, posebno političnih vprašanj in problema evropske varnosti. Vladi Jugoslavije in Danske izražata upanje, da bodo udeleženci konference v Ženevi pokazali pripravljenost, da se najde sprejemljiva rešitev obstoječih nesoglasij. Obe vladi ugotavljata da so vsi narodi enako zainteresirani za ohranitev svetovnega miru in da morajo zato po svojih možnostih prispevati pri iskanju poti in sredstev za miroljubno rešitev obstoječih vprašanj.

V zvezi z jugoslovansko-danskimi odnosi poudarja sporočilo, da v medsebojnih odnosih ni nobenih nesoglasij, temveč zelo tesno sodelovanje v kmetijstvu in industriji ter v izmenjavi znanstvenih in kulturnih izkušenj. Obe strani izražata željo po nadaljnji razširitvi in utrditvi sodelovanja.

Kardelj je danes z ostalimi člani jugoslovanske delegacije in v spremstvu predsednika vlade Hansena odpotoval v Aarhus na polotoku Yyllandu.

«»

LONDON, 30. — Britanski delegaciji, ki se bo udeležila v ponedeljek v Stockholmu razgovorov o ustanovitvi «majhnega evropskega področja svobodne izmenjave», bo predsedoval Maudling.

Pogostejše tajne seje v Ženevi

(Nadaljevanje s 1. strani)

jih Sovjetska zveza sporočila». Nato je Selwyn Lloyd zaključil sejo in sporočil, da bo prihodnja seja določena sporazumno.

To je prvikrat od začetka konference, da je bila seja odložena, ne da bi določili dan prihodnje seje. Po mnenju opazovalcev je to baje znak, da bodo privatne in tajne seje odslej bolj številne.

Uradni predstavnik ameriške delegacije je po seji izjavil, da upa, da bodo sovjetski predstavniki na privatnih sejah «zavzeli bolj elastično stališče». «Če bi ohranili stališče ki so ga zavzeli javno, je pripomnil, ne bi bilo nobenega upanja».

Predstavnik sovjetske delegacije Harlamov pa je izjavil, da trije tedni konference «niso bili brez koristi». Dodal je, da je bila izmenjava misli koristna, in da upa, da se konferenca ne bo končala brez pozitivnih rezultatov.

Kar se tiče današnje seje, je Harlamov poudaril, da sta Selwyn Lloyd in de Murville spoudarila željo svojih vlad, da bi se iskala pot sporazuma ali točneje kompromis».

V Ženevi prevladuje mnenje, da bo konferenca trajala verjetno še dva tedna. V poučenih krogih pravijo, da bodo prihodnji teden posvetili posebno prizadevanju da bi dosegli kompromis o Berlinu, ki naj bi omogočil poznejšo konferenco najvišjih. V naslednjem tednu pa naj bi pripravili postopek za sklicanje konference najvišjih ter se sporazumeli o kraju, času, udeležencih in dnevnem redu konference.

Dopisnik londonskega lista «Daily Mail» trdi, da bi Gromiko sprejel ohranitev sedanjega položaja štirih velesil v Berlinu v zameno za nekatere koncesije. Po mnenju lista zahteva Gromiko: 1. V zahodnem Berlinu bi morala prenehati sleherna protikomunistična propaganda in sleherno prevratno delovanje. 2. Število zahodnih čet v Berlinu bi se moralo zmanjšati na 12 tisoč mož. 3. Zahodne države bi morale priznati, da vzhodni Nemci nastopajo v imenu Sovjetske zveze pri nadzorovanju dohodov v Berlin. 4. Demarkacijska črta med obema področjema Berlina bi se morala spremeniti v pravo mejo, zato da se prepreči beg Nemcev z Vzhoda. Dopisniki pripominja, da je Gromiko to predlagal na eni izmed tajnih sej.

Tajna seja zunanjih ministrov se je začela ob 22.55 in je trajala približno tri ure. Bila je v sedežu sovjetske delegacije. Predstavnik sovjetske delegacije je nocoj izjavil, da se bodo zunanji ministri ponovno sestali v ponedeljek «na privatnem razgovoru». Pripomnil je, da je bilo ozračje nocoj «zelo dobro», ter da «zadeva napreduje in ne nazaduje».

Dalje je predstavnik izjavil, da niso še nič sklenili glede obnovitve plenarnih sej. Predstavnik je takole začel: «To je, kar so mi zunanji ministri ukazali, naj vam povem. Med večerjo in po njej so ministri imeli enega svojih normalnih razgovorov in so načeli nekatera vprašanja ženevske konference.»

Na večerji je bilo navzočih 18 oseb. Domnevajo, da bo ponedeljkov sestanek ob 15.30 v Herterjevi vili.

«»

Ulbrichtovo pismo kancleru Adenauerju

BERLIN, 30. — Podpredsednik vzhodnonemške vlade in prvi tajnik vzhodnonemške enotne socialistične stranke je poslal Adenauerju pismo, s katerim ponovno predlaga sklenitev nenapadalne pogodbe med obema nemškima državama ter predlaga, naj obe nemški delegaciji v Ženevi začneta pripravljalne razgovore, da se o tem sporazumeta.

V pismu pravi Ulbricht med drugim: «Zaradi nevarnosti bratomorne vojne na nemškem ozemlju in njene neizbežne razširitve v svetovni atomski spopad predlaga vlada nemške demokratične republike vladi nemške zvezne republike, naj obe nemški državi skleneta pogodbo o nenapadanju. Taka pogodba bi pustila nespremenjeno sedanjo pripadnost obeh nemških držav sedanjim vojaškim koalicijam.»

Vlada nemške demokratične republike predlaga, naj se obema delegacijama Vzhodne in Zahodne Nemčije, ki sta sedaj udeleženi na ženevski konferenci, dajo potrebna pooblastila, da začneta pogajanja in skleneta pripravljalne sporazume za sklenitev pogodbe o nenapadanju.»

Ulbricht pravi, da bo vzhodnonemška delegacija, ki jo vodi zunanji minister Bolz, čim prej dobila pooblastila za začetek teh razgovorov, in zaključuje: «Zaradi zaskrbljenosti za mirno prihodnost nemškega naroda, v interesu miru in pomiritve poziva vlada nemške demokratične republike vlado nemške zvezne republike, naj opusti vse sedanje pridržke in naj prav tako da svoji delegaciji potrebna pooblastila.»

Predstavnik bonnske vlade je danes izjavil, da njegova vlada ne bo odgovorila na pismo Ulbrichta.

Vzhodnonemška agencija ADN javlja, da je član deželnega izvršnega odbora zahodnonemške demokristjanske stranke za Wuerttember-Hohenzollern Hans Julius Schroeder zbežal v Vzhodno Nemčijo in zaprosil za politično zatočišče.

Agencija dodaja, da so Schroederju grozili z aretacijo v okviru vrste aretacij demokristjanskih funkcionarjev. Agencija je dodala, da so do sedaj aretirali 21 nasprotnikov Adenauerjeve «politike atomske vojne».

Zahodnonemška policija pa je sporočila, da so odredili aretacijo Schroederja, ker je osumljen sleparije za 4.000 mark. Schroeder je prišel v Zahodno Nemčijo leta 1953 iz Vzhodne Nemčije. Dve leti je bil okrajni tajnik demokristjanske stranke.

«»

Jordanska pomoč Alžiriji

AMAN, 30. — Amanski župan je priredil sinoči na čast predsedniku alžirske vlade Ferhatu Abasu večerjo, katere se je udeležil tudi kralj Husein.

Jordanski ministrski predsednik in zunanji minister Majali, ki je bil tudi navzoč, je izjavil, da bodo pomoč, ki jo je vlada sklenila včeraj dajati Alžircem, dajali bodisi po uradni poti, t. j. od vlade do vlade, ali pa z zbiranjem prispevkov privatnikov. Majali ni dal drugih podatkov glede uradne pomoči.

«»

Delegacija PSI v Moskvi

MOSKVA, 30. — Člana predsedstva CK KP SZ Suslov in Ponomarev sta včeraj sprejela člana delegacije italijanske socialistične stranke Vecchietija in Lizzadrija. Agencija Tass javlja, da je bil razgovor «prisrčen» in da so si izmenjali misli «o borbi za mir in o zadevah, ki zanimajo stranke delavskega razreda».

«»

HAVANA, 30. — V raznih krajih Kube so aretirali trinajst ljudi, ki jih obtožujejo zarote proti revolucionarni vladi.

Podpis sovjetsko - albanske izjave v Tirani

Hruščev očita francoskim državnikom da podpirajo načrte nemških revanšistov

Zavrnil je zahodni načrt o Berlinu - Šehu pravi, da je Hruščev dal Albaniji «zelo dragocene nasvete» glede gospodarstva

TIRANA, 30. — Albanska agencija ATA javlja, da so v okviru obiska Hruščeva v Tirani podpisali skupno sovjetsko-albansko izjavo. Vsebina izjave ni bila še objavljena.

Danes je bilo v Tirani veliko zborovanje, na katerem sta govorila Enver Hodža in Hruščev. Hodža se je v svojem govoru zahvalil Sovjetski zvezi za pomoč Albaniji.

Hruščev pa je, med drugim izjavil: «Vsi vemo za številne korake vlad socialističnih držav za zmanjšanje mednarodne napetosti in za rešitev vseh nerešenih vprašanj s pogajanji. To je tudi smoter sovjetske delegacije na ženevski konferenci zunanjih ministrov. Na žalost, ne vidimo, da bi zahodne države skušale poravnati nerešene mednarodne spore. Znani so mi predlogi zahodnih držav glede Berlina, ki jih je sporočil na ženevski konferenci ameriški državni tajnik Herter. Ti predlogi kažejo, da njihovi avtorji ne razumejo pravilno bistva vprašanja. Njihovo stališče je treba obsojati.

Reči je treba, da so v zadnjem času revanšisti in militaristi dvignili glavo v Zahodni Nemčiji. Ni presenetljivo, da se v zvezi s tem vladni krogi v Franciji trudijo, da obožujejo Adenauerja in Zahodno Nemčijo.»

Hruščev je zatem izjavil, da je po mnenju francoskih državnikov, spričo dejstva, da je Nemčija močna država z veliko industrijsko silo in s številnim prebivalstvom, najboljši način za zajamčenje evropske varnosti vključitev Zahodne Nemčije v NATO in oborožitev zahodnonemških oboroženih sil z vsemi vrstami orožja. Ti ljudje so tudi mnenja, da bi to bilo najboljše jamstvo proti preporodu nemškega militarizma. Hruščev je dodal, da je vzrok tega v povečanju vojaških sil Zahodne Nemčije, ki naj bi jih nadzorovale zahodne velesile.

Hruščev je nadaljeval: «Ker francoski državniki vztrajno zahtevajo ponovno zbližanje med Francijo in Zahodno Nemčijo, je očitno, da upajo, da bodo izvajali to nadzorstvo nad Zahodno Nemčijo. «Oborožiti Zahodno Nemčijo, opremiti jo z atomskim orožjem, pomagati ji, da ustanovi vojsko, z upanjem, da bo nadzorovana, pomeni napraviti samomor. Sedaj skuša Zahodna Nemčija hoditi ob strani Francije. Zahodna Nemčija potrebuje Francijo, zato da bo z njeno podporo lahko povečala svoje sile in svojo oborožitev. Ko bo to dosegla, bo Zahodna Nemčija tudi z vojaške strani močnejša od Francije. Ali je mogoče, da bi šibkejša država nadzorovala močnejšo? Prav gotovo ne. To se pravi, da ne bo Francija nadzorovala Nemčije, pač pa bo Zahodna Nemčija vodila Francijo. To se sedaj dogaja: v preteklosti je Nemčija skušala doseči podreditev Francije z vojno; sedaj pa francoski državniki pomagajo nemškim revanšistom pri uresničenju teh načrtov.»

Zatem je Hruščev ponovil, kar je že izjavil v prejšnjih govorih v zvezi z raketnimi oporišči v Italiji in Grčiji.

Agencija ATA javlja, da je predsednik albanske vlade Šehu izjavil, da je Hruščev dal Albaniji «konkretne in zelo dragocene nasvete» o gospodarskem razvoju dežele. «Izkušnja, je dodal, dokazuje, da sodelovanje med komunističnimi državami temelji «na novih temeljih in na trdnih načelih». Šehu je dalje izjavil, da bo Albanija skupno s Sovjetsko zvezo in z drugimi komunističnimi državami «zgradila nepremagljivo socialistično trdnjavo na obalah Jadrana».

«»

Grška nota o govoru Hruščeva

ATENE, 30. — Grška vlada je razdelila poluradno noto tisku, v kateri pravi med drugim, da je Hruščev, «s tem da je zbral mesto Korčo, ki ga zahteva Grčija zase, za svoje govore proti Grčiji, globoko prizadel narodna čustva grškega ljudstva».

Nota pravi med drugim, da je grški značaj Korče in severnega Epira posvetila dolga borba za svobodo, ki jo je vodilo grško ljudstvo.

«Namesto da bi ustrahoval Grke, kakor je hotel, nadaljuje nota, je Hruščev uspel samo spomniti jih, da je SZ tista, ki je odgovorna, da ni bilo zadoščeno upravičenim grškim zahtevam. Sovjetska zveza je imela korist od zmag grške vojske v letih 1940-41 na Severnem Epiru, ki so zakasnile invazijo Rusije, ki je bila do tedaj zaveznica hitlerjevske Nemčije.»

Nota obtožuje na koncu Albanijo, da stalno pošilja vohune v Grčijo, da je spremenila nekatere kraje albanskega ozemlja v napadalna oporišča, ki so močnejša od tega, kar je potrebno za majhno državo, ter da je vežbala v svoji vojski kadre KP Bolgarije, zato da jih pripravi na nastop proti Grčiji «v primernem trenutku».

«»

Danes volitve v Alžiriji

ALŽIR, 30. — Jutri bodo v Alžiriji senatne volitve. Gre za izvolitev 32 senatorjev, od katerih 20 kolaboracionističnih muslimanov in 12 Francozov. Poleg teh sta bila 25. maja izvoljena dva senatorja za Južno Alžirijo. Za jutrišnje volitve je bilo predloženih 38 list, ki vsebujejo 143 kandidatov. Volilni sistem je zelo zapleten Če neka lista dobi absolutno večino glasov pri prvih volitvah, bo dobila vse sedeže. V nasprotnem primeru se bodo volitve ponovile s proporcionalnim sistemom Glasovali bodo zjutraj prvikrat in popoldne se bo glasovanje eventualno ponovilo. Da bo zadeva še bolj zapletena, omogoča volilni sistem, da se med enim in drugim glasovanjem lahko sklenejo nova volilna zavezništva, da se položijo nove liste, spremenijo že obstoječe liste in predložijo novi kandidati.

Kakor v Franciji, tako bodo tudi v Alžiriji glasovali samo tako imenovani «veliki volivci», ki jih predstavljajo člani občinskih svetov in njihovi delegati. Teh je skupno 6.067. Razdeljeni so v osem volilnih okrožjih, od katerih je eno mesto Alžir. Na splošno se lahko ugotovi, da se vodi borba med listami, ki jih podpirajo francoski skrajneži in tako imenovanimi liberalnimi listami.

Na splošno bi morale jutrišnje volitve pokazati, ali so francoski občinski svetovalci in njihovi delegati v Alžiriji še vedno naklonjeni skrajnežem, ali pa so zavzeli bolj zmerno stališče.

Tito v Požarevcu

JUGOSLAVIJA IMA PRAVICO DO SODELOVANJA V ŽENEVI

Položaj v svetu ni več tako nevaren kot pred leti

POŽAREVAC, 30. — Predsednik republike maršal Tito je danes končal svoje potovanje po vzhodni Srbiji. Danes zjutraj je s svojim spremstvom najprej obiskal rudnik bakra v Majdanpeku. Novi rudnik bo v letu 1961 dajal letno 120.000 ton koncentrata bakrene rude. Letno bodo predelali 3,600.000 ton rude.

Zatem je predsednik republike s svojim spremstvom obiskal rudarski bazen v Kostolcu, ki je eden največjih premogovnih bazenov Jugoslavije in mesto Požarevac. V odgovoru na pozdrave meščanov Požarevca je maršal Tito dejal, da položaj v svetu danes ni tako nevaren kot pred dvema, oziroma tremi leti, in je izrazil upanje, da bo prišlo do sestanka na najvišji ravni in da se bo našla pot, da se človeštvo osvobodi strahu pred novo vojno. Tito je poudaril, da ima Jugoslavija zaradi vloge in žrtev v zadnji vojni pravico, da sodeluje pri reševanju mednarodnih vprašanj in da bi morebitno oporekanje te pravice pomenilo žalitev za Jugoslavijo.

«Mi se bomo še nadalje zavzemali, je poudaril Tito, da zagotovimo Jugoslaviji tisto mesto v mednarodnih odnosih, ki ji pripada». Tito je dalje dejal, da Jugoslavija uživa danes velik ugled v svetu, posebno v neodvisnih državah Azije in Afrike, ki jih je nedavno obiskal. Narodi teh držav imajo zaupanje v Jugoslavijo, ki kljub svojim težavam nesebično pomaga drugim narodom in se v vseh mednarodnih forumih bori za spoštovanje pravic vseh narodov, da sami odločajo o svoji usodi.

Največji del svojega govora je Tito posvetil notranjim vprašanjem. Tito je med drugim poudaril, da je cilj jugoslovanske vlade, da se poveča življenjska raven vseh ljudi, in izrazil željo, naj bi posamezni kmetje odvrgli nezaupanje, ki ga imajo in opustili misel, da je namen oblasti odvzeti jim njihovo zasebno lastnino. «Ne, je izjavil Tito, naš interes je, da imajo naši kmetje, tako tisti, ki delajo kolektivno kakor tudi individualci, čim boljšo življenjsko raven in da so v tem pogledu na stopnji, ki jim jo danes naša skupnost že omogoča.»

B. B.

«»

Sestreljeno Čangkajškovo letalo

HONG KONG, 30. — Agencija Nova Kitajska javlja, da je kitajsko lovsko letalo sinoči sestrelilo Čangkajškovo letalo «B 17» ameriške proizvodnje, V letalu je bilo 12 mož posadke, ki so vsi zgubili življenje. Agencija dodaja, da so letalo sestrelili nad pokrajino Kvangtung.

Astronavtski opici Able in Baker na tiskovni konferenci v Washingtonu

Potrpežljivo sta prenašali naskok nad sto fotografov - Med svojim poletom sta dobro prenašali vse nenadne spremembe, ki so povezane s takimi poleti

WASHINGTON, 30. — «Astronatski» opici Able in Baker sta prispeli včeraj zvečer v Washington, kjer sta bili sprejeti kot kake važne osebnosti. Pričakovalo ju je kakih sto časnikarjev, fotografov in vojakov. Spremljal ju je poveljnik vlačilca «Kiowa», ki ju je rešil iz morja. Opici sta bili zaprti v dveh kovinskih kletkah, ki ju nisa odprli in ki ju je nosil dr. Stulken, zdravnik pomorskega letalstva. Opica Baker je bila pokrita s suknjo, ker je baje precej občutljiva za spremembe temperature. Zdi se, da sta opici čutili nekaj posledic vožnje z letalom v Washington bolj, kot pa sta občutili 2.400 km vožnje z raketo v višini skoraj 500 km.

Opico Able so spravili v preiskovalni inštitut bolnišnice Walter Reed, opico Baker pa v zdravstveno središče mornarice Betheyda. Obe opici bodo natančno opazovali ves čas njunega življenja, da ugotove morebitne poznejše posledice njunega vsemirskega potovanja Ko bosta poginili, ju bodo še obducirali.

V eni izmed največjih londonskih veleblagovnic sta že naprodaj vsemirski opici: za 2.90 dolarja je mogoče kupiti dve opici-igrački, ki sta silno podobni opicama Able in Baker.

Opici Able in Baker sta danes potrpežljivo prenašali naskok nad sto fotografov, ki je trajal več ko petnajst minut.

V petnastih minutah sta Albe in Baker potolkli vsa fotografska prvenstva na svetu. Pri naskoku so bili navzoči tehniki in vojaški strokovnjaki, od katerih so bili številni v uniformi.

Ko se je končal naskok fotografov, so dobili besedo tehniki in znanstveniki. Polk. Robert Holmes je izjavil, da je polet dveh opic po vesolju dokazal, da bi morda tudi človeška bitja lahko mirno letela po vesolju. Vendar pa je dodal, da je «nevarno preiti od opic k človeku». Pripomnil je, da je to lahko za opice, toda mnogo teže bi bilo za človeka.

«Able in Baker sta dokazali, da vsaj majhne opice lahko prenašajo nenadne spremembe — vštevši tudi povečanje lastne teže za 38-krat — brez večjih negativnih učinkov. Lahko upamo, je pripomnil, da se bo isto dogodilo človeškim bitjem. Biti moramo optimisti, toda tudi previdni.»

Dr. Donald Stullken, fiziolog, ki je rešil obe opici iz konice na ladji «Kiowa», je izjavil: «Mislili smo, da bosta v slabem stanju. Toda nista bili. Bili sta samo jezni zaradi tega, kar se je zgodilo. Toda današnja tiskovna konferenca je najhujša preizkušnja v njunem življenju.»

Kapetan Ashoton Graybiel, ki poučuje v medicinski šoli ameriškega letalstva, je izjavil, da so radijski valovi dali podatke o fiziološki reakciji obeh opic med poletom navzgor, v času devetih minut breztežnosti in med hudo preizkušnjo vračanja v atmosfero. «Fiziološke spremembe so bile ves čas letenja izredno neznatne.»

7 dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

Hkrati s tem pa je objavil tudi voditelj grške progresistične stranke Markezinis svoj načrt o dezatomizacij Balkana na področju, ki bi obsegalo Grčijo, Romunijo, Bolgarijo in Albanijo. K temu načrtu se lahko priključijo tudi druge dežele, če ne nameravajo na svojem področju ustanavljati oporišč za jedrsko orožje in če privolijo v nadzorstvo, ki je nujno potrebno za uveljavljanje takšnega sporazuma.

Sporazum bi zajamčile vse velesile, posebno pa ZDA in Sovjetska zveza. Dežele, ki bi ga sprejele, bi lahko ostale v takšnih odnosih do zaveznikov, kakor so zdaj. Kakor poudarja Markezinis, bi se ta sporazum razlikoval od predloga romunskega ministrskega predsednika Chivu Stoice, ker se nanaša samo na vprašanje dezatomizacije, pri čemer ne bi upoštevali, kakor to upošteva Stoicov načrt, neurejenih vprašanj med balkanskimi deželami. Na drugi strani pa zajema Markezinisov načrt za razliko od podobnega načrta poljskega zunanjega ministra Rapackega samo dezatomizacijo, ne pa tudi demilitarizacijo. Markezinis, ki je bil nedavno na obisku v Moskvi, poudarja, da je Sovjetska zveza v načelu za takšen sporazum.

V Tirano je prišel tudi kitajski minister za obrambo s številno vojaško delegacijo. Poleg tega je že več dni v Albaniji predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl. Govori se, da mislijo priti v Tirano še drugi voditelji vzhodnoevropskih držav in v zvezi s tem se širijo govorice o skupnih posvetovanjih glede nadaljnje taktike ,ki naj jo zavzamejo v svoji gonji proti Jugoslaviji. To so seveda le ugibanja in prihodnost bo pokazala, ali misli vzhodni blok nadaljevati svojo dosedanjo nenačelno politiko proti Jugoslaviji, ali pa misli kreniti na edino pravo pot, ki je pot medsebojnega spoštovanja in sodelovanja v korist miru.

Jugoslavija in Ženeva

Ameriška in angleška vlada sta sporočili, da bi po njunem mnenju bila udeležba Jugoslavije na ženevski konferenci upravičena, v primeru, da bi se število udeležencev razširilo. Predstavnik Foreign Office je izjavil, da bi Jugoslavija, če bi upoštevali kriterij udeležbe v borbi proti nacizmu in kriterij prestanih žrtev med vojno, morala vsekakor prisostvovati konferenci. Pripomnil je, da to ni edini kriterij, na osnovi katerega bi britanska vlada v primeru razširitve konference podprla jugoslovansko zahtevo.

Tudi ameriški zunanji minister Herter je obvestil jugoslovansko vlado, da bo vlada ZDA upoštevala želje Jugoslavije za udeležbo na konferenci v Ženevi, če se bo konferenca razširila.

Italija

Prejšnji teden je parlament zasedal samo tri dni zaradi četrtkovega praznika. V teh dneh so senatorji odobrili proračun ministrstva za kmetijstvo, poslanci pa so razpravljali o proračunu notranjega ministrstva. Med to razpravo je komunistični poslanec Beltrame v daljšem govoru obrazložil nujnost ustanovitve avtonomne dežele s posebnim statutom Furlanije — Julijske krajine. Najmočnejši argument v njegovem govoru je zadevna določba ustave in pa dejstvo, da se je od 738.000 volivcev in volivk v vsej deželi izreklo za avtonomijo nič manj kot 658.000. Znana socialistična poslanka Merlinova pa je med razpravo dokazala, da so uradni podatki o poslabšanju stanja, odkar so ukinili v Italiji javne hiše, lažni.

Oba predsednika parlamentarnih zbornic sta tudi prejšnji teden zaman skušala doseči sporazum za izvolitev sedmih članov vrhovnega sveta za sodstvo. Zato bo predsednik republike Gronchi verjetno naslovil parlamentu posebno spomenico.

Sicer pa so vsi vodilni politiki iz dneva v dan bolj zaposleni s pokrajinskimi volitvami, ki bodo danes v Ravenni, še bolj pa z deželnimi volitvami na Siciliji, ki bodo prihodnjo nedeljo. Demokristjanska bojazen, da bodo tudi na Siciliji poraženi, je postala še bolj upravičena po objavi zapisnika seje vodstva Confindustrie, iz katerega se vidi, da so industrijci severa pretepli predsednika sicilijanskih industrijcev, ing. La Cavero, ker jim je očital, da sabotirajo razvoj gospodarstva na Siciliji. Predsednik La Cavera je novinarjem potrdil, da je zapisnik točen, čeprav ne ve, kdo ga je izročil tisku v objavo. Vsekakor je vsebina zapisnika vzbudila na Siciliji ogromen vtis.

V zunanji politiki moramo omeniti predvsem ustanovitev jugoslovansko-italijanske komisije za iskanje ležišč nafte in plina pod Jadranskim morjem. Še bolj važna pa je izjava zunanjega ministra Pelle ob njegovi vrnitvi z Dullesovega pogreba v odgovor na izjave Hruščeva v Albaniji proti oporiščem za atomske izstrelke v Italiji. Na splošno se ta Pellova izjava ocenjuje kot ponesrečena, ker je očital Hruščevu prav med ženevsko konferenco, da je škodoval politiki pomiritve, medtem ko Italija pravkar gradi oporišča za izstrelke, ki brez dvoma predstavljajo — v primeri z govori Hruščeva — pravo izzivanje v veliko veselje fašistov in monarhistov. Baje niti ta izjava Pelle ne zadostuje, kajti rimska vlada namerava storiti diplomatske korake ne samo pri sovjetski, temveč tudi pri albanski vladi.

PARILLA 99 kub. 4 takti - 4 prestave Lir 145.000

MELILLO ALFREDO
TRST
Ulica A. Caccia 3
tudi
ODPOSILJA
DARILNE
PAKETE

TVRDKA BELTRAM
TRST, Ul. Valdirivo 3
Telef. 33-991, skladišče Ul. Trento 10, zraven glavne pošte. — Nabavlja in izvaža darilne pošiljke. Vse vrste koles, vespe, lambrete, motorna kolesa, šivalne stroje, radio aparate polovne in nove po tovarniških cenah ter tekstil in vse gospodinjske predmete.

Tvrdka LORENZI
TRST, Ul. S. Lazzaro 17.
tel. 24-245
in mehanična delavnica v Ul. S. Francesco
kjer dobite vse nadomestne dele in popravila tekom dneva.
Izvaža: KOLESA, moška in ženska, znamke GIORDANIA z vsemi pritiklinami 18.000
LAMBRETE, VESPE in vse znamke rabljenih MOTORJEV v zelo dobrem stanju